

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİNLER ARASI ÇEVRE SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AİLE İÇİ ŞİDDET DENEYİMLEYEN VE DENEYİMLEMEYEN EVLİ /
BOŞANMIŞ BİREYLERİN ÇEVRE VE AİLE İLİŞKİLERİNDE BAĞLANMA BİÇİMİ
İLE ŞİDDET SORUMLULUĞU-İSTANBUL ÖRNEĞİ**

YAZAR
SEMİHA POLAT

ORCID NUMARASI
0000-0001-6185-8164

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜL SULTAN ÖZEREN

SİNOP – 2021

TEZ KABUL

Semiha POLAT tarafından hazırlanan “Aile İçi Şiddet Deneyimleyen ve Deneyimlemeyen Evli / Boşanmış Bireylerin Çevre ve Aile İlişkilerinde Bağlanma Biçimi ile Şiddet Sorumluluğu-İstanbul Örneği” başlıklı bu çalışma, 08/07/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan Dr. Öğr. Üyesi Gül Sultan ÖZEREN
Sinop Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Fakültesi

Üye Dr. Öğr. Üyesi Berna ERSOY ÖZCAN
Sinop Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Fakültesi

Üye Dr. Öğr. Üyesi Tuba GÜNER EMÜL
Mersin Üniversitesi / Hemşirelik Fakültesi

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Semiha POLAT

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER	i
SEMBOLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
TEŞEKKÜR	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.4. Alt Problemler.....	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar.....	4
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Aile İçi Şiddetin Tanımı ve Kapsamı.....	6
2.1.1. Aile Kavramı.....	6
2.1.2. Şiddetin Tanımı.....	6
2.1.2.1. Şiddetin Biçimleri	7
2.1.2.1.1. Kendine Yönelen Şiddet	7
2.1.2.1.2. Kişiler Arası Şiddet.....	8
2.1.2.1.3. Topluluk İçi Şiddet	8
2.1.3. Aile İçi Şiddetin Tanımı	9
2.1.3.1. Aile İçi Şiddetin Nedenleri	10
2.1.3.1.1. Aile İçi Şiddetin Biyolojik Nedenleri	10
2.1.3.1.2. Aile İçi Şiddetin Psikolojik Nedenleri	11
2.1.3.1.3. Aile İçi Şiddetin Sosyal Nedenleri.....	13
2.1.4. Aile İçi Şiddetin Türleri.....	14
2.1.4.1. Fiziksel Şiddet.....	14
2.1.4.2. Cinsel Şiddet.....	15
2.1.4.3. Ekonomik Şiddet.....	15
2.1.4.4. Sözel Şiddet	17
2.1.4.5. Psikolojik Şiddet.....	17
2.1.5. Bağlanma ve Bağlanma Biçimleri	17
2.2. Türkiye’de Aile İçi Şiddet.....	20

2.2.1. Türkiye'de Aile İçi Şiddetle Mücadeleye Yönelik Ulusal ve Uluslararası Sözleşmeler.....	23
2.2.1.1. Uluslararası Sözleşmeler.....	23
2.2.1.1.1. İstanbul Sözleşmesi.....	23
2.2.1.1.2. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme (CEDAW).....	25
2.2.1.2. Ulusal Dayanaklar.....	25
2.2.1.2.1. 6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Aile İçi Şiddete İlişkin Yasal Düzenlemeler	25
2.2.1.3. Örgütsel Yapılanmalar	26
2.2.1.3.1. Kadın Sığınma Evi.....	26
2.2.1.3.2. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)	27
2.3. Dünyada Aile İçi Şiddet.....	30
2.3.1. Yurtiçinde ve Yurtdışında Yapılan Aile İçi Şiddet Araştırmaları	31
2.4. Boşanma ve Aile İçi Şiddet.....	33
2.4.1. Genel Olarak Boşanma	33
2.4.2. Aile İçi Şiddet Sonucu Boşanma	34
2.4.3. Aile İçi Şiddet Sonucu Boşanmış Kişilerde Görülen Psikolojik Etkiler	37
2.4.4. Boşanma Nedenleri ile İlgili Araştırmalar.....	39
2.4.4.1. Yurt Dışında Boşanma Nedenlerine İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar.....	39
2.4.4.2. Ülkemizde Boşanma Nedenlerine İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar	40
2.4.4.3. Bağlanma ve Şiddete İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar	43
2.4.4.4. Bağlanma ve Aile İçi Şiddete İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar.....	45
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	47
3.1. Materyal	47
3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi	47
3.1.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	47
3.1.3. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	47
3.1.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	47
3.1.5. Araştırmanın Katılımcıları.....	47
3.2. Yöntem.....	48
3.2.1. Veri Toplama ve Araçlar	48
3.2.1.1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu.....	48
3.2.1.2. Katılımcı Bilgi Formu.....	48
3.2.1.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA).....	48
3.2.1.4. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ)	49
3.2.1.5. Verilerin Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi	50
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	51
4.1. Bulgular	51
4.1.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri.....	51
4.1.2. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular.....	56
4.1.3. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algılarına İlişkin Bulgular.....	60

4.1.4. Katılımcıların Bağlanma Biçimleri ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulgular.....	63
4.1.5. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algıları ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulgular	73
4.1.6. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular ile Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Biçimlerine İlişkin Bulgular Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ..	84
4.2. Tartışma	87
4.2.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Tartışılması	87
4.2.2. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulguların Tartışılması	89
4.2.3. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algılarına İlişkin Bulguların Tartışılması	91
4.2.4. Katılımcıların Bağlanma Biçimleri ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması	94
4.2.5. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algıları ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması	97
4.2.6. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular ile Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Biçimlerine İlişkin Bulgular Arasındaki İlişkinin Tartışılması	100
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	102
6. KAYNAKLAR	112
EKLER	130
ÖZGEÇMİŞ	139

SEMBOLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ

SEMBOLLER

% : Yüzde

N/n : Kişi Sayısı

p : Anlamlılık Düzeyi

KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

ASHB : Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

ASKB : Anti Sosyal Kişilik Bozukluğu

BASAGM: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü

CEDAW : Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme

DBM : Dörtlü Bağlanma Modeli

İÖA : İlişki Ölçekleri Anketi

KSGM : Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

KYAİŞ : Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

TCK : Türk Ceza Kanunu

TMK : Türk Medeni Kanunu

TSSB : Travma Sonrası Stres Bozukluğu

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UNICEF : United Nations International Children's Emergency Fund

WHO : Dünya Sağlık Örgütü

YİŞÖ : Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Anketi

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.Dörtlü Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz, 1991).	19
Şekil 2. Şiddet önleme ve izleme merkezi (ŞÖNİM)’nde verilen hizmetler (Polat ve Özeren, 2021).....	29

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Sosyodemografik Verilerin Dağılımı (N=667).....	53
Tablo 4.2. İstanbul İli İlçelerine Göre Katılımcı Dağılım Tablosu (N=667)	55
Tablo 4.3. Deneyimlenen Şiddet Türlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N=667)	56
Tablo 4.4. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=667).....	57
Tablo 4.5. İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Madde Puan Ortalamaları (N=667).....	59
Tablo 4.6. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=667)	60
Tablo 4.7. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Ölçek Madde Puan Ortalamaları (N=667)	62
Tablo 4.8. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N=667)	63
Tablo 4.9. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Karşılaştırılması (N=667)	64
Tablo 4.10. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eğitime Göre Karşılaştırılması (N=667)	65
Tablo 4.11. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (N=667)	66
Tablo 4.12. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması (N=667)	66
Tablo 4.13. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlilik Şekline Göre Karşılaştırılması (N=667)	67
Tablo 4.14. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması (N=667)	68
Tablo 4.15. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eş Yaşına Göre Karşılaştırılması (N=667)	68
Tablo 4.16. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eşlerinin Eğitimine Göre Karşılaştırılması (N=667)	69
Tablo 4.17. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddete (Duygusal Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)	70
Tablo 4.18. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddete (Fiziksel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667).....	70
Tablo 4.19. İlişki Ölçekleri Anketi Genel ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddetlere (Cinsel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667).....	71

Tablo 4.20. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddet Türüne Göre (Ekonomik Şiddet) Karşılaştırılması (N=667)	71
Tablo 4.21. İlişki Ölçekleri Anketi Genel ve Alt Boyutlar Arası Korelasyon Tablosu (N=667).....	72
Tablo 4.22. İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Genel ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları (N=667)	73
Tablo 4.23. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N=667)	74
Tablo 4.24. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Yaşa Grupları Karşılaştırılması (N=667).....	74
Tablo 4.25. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=667)	75
Tablo 4.26. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (N=667)	76
Tablo 4.27. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması (N=667).....	76
Tablo 4.28. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlenme Şekline Göre Karşılaştırılması (N=667)	77
Tablo 4.29. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çocuk Sayısı Gruplarına Göre Karşılaştırılması (N=667).....	78
Tablo 4.30. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eş Yaşı Gruplarına Göre Karşılaştırılması (N=667).....	78
Tablo 4.31. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=667).....	79
Tablo 4.32. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Duygusal Şiddet Deneyimleme Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=667)	80
Tablo 4.33. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddete (Fiziksel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)	81
Tablo 4.34. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddetlere (Cinsel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667).....	81
Tablo 4.35. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddet (Ekonomik Şiddet) Türlerine Göre Karşılaştırılması (N=667)	82
Tablo 4.36. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi Genel ve Alt Boyutlar Arası Korelasyon Tablosu (N=667).....	83

Tablo 4.37. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçek Genel ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları (N=667).....	84
Tablo 4.38. İlişki Ölçekleri Anketi ve Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyutlar Arası Karşılaştırmalı Korelasyon Tablosu (N=667).....	86

ÖZET

AİLE İÇİ ŞİDDET DENEYİMLEYEN VE DENEYİMLEMEYEN EVLİ/BOŞANMIŞ BİREYLERİN ÇEVRE VE AİLE İLİŞKİLERİNDE BAĞLANMA DÜZEYİ VE ŞİDDET SORUMLULUĞU İSTANBUL ÖRNEĞİ

Amaç: Bu çalışma aile içi şiddet deneyimlemiş ve deneyimlememiş, evli ya da boşanmış 18 yaş ve üstü bireylerin; bağlanma ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerinin belirlenmesi, bağlanma ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimleri arasındaki ilişkinin araştırılması amacı ile gerçekleştirildi.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı ilişki arayıcı bir araştırma olarak planlandı. Araştırmanın örneklemini İstanbul’da ikamet eden, 18 yaş ve üzeri, evli ya da boşanmış 667 gönüllü katılımcı oluşturdu. Verilerin elde edilmesinde Katılımcı Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ve Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) kullanıldı.

Bulgular: Kadınların, erkeklere oranla daha fazla şiddet deneyimlediği, her iki cinsiyette de en fazla deneyimlenen şiddetin duygusal şiddet olduğu belirlendi. Katılımcıların İÖA kapsamında en yüksek puanı “kayıtsız bağlanma” alt boyutundan, YİŞSÖ kapsamında en yüksek puanı “minimize etme” alt boyutundan aldıkları saptandı. Güvenli bağlanma ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı. Bağlanma biçimleri ve Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu ölçeklerinin puan ortalamaları karşılaştırıldığında elde edilen korelasyon katsayıları, güvensiz bağlanma biçimlerinin artışıyla paralel olarak, yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir ($p<0,05$).

Sonuç: Elde edilen sonuçlara göre aile içi ilişkilerde şiddet deneyimi azımsanamayacak düzeydedir. Disiplinlerarası bakış açısıyla sahada ve akademik alanda daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç vardır. Birey, aile ve toplum ruh sağlığı ekseninde şiddeti anlamak ve önleyici tedbirler almak gerekmektedir. Bu bağlamda hem kişisel hem de toplumsal düzeyde sorumluluk bilincinin gelişmesi önemlidir. Evlilik öncesi danışmanlık hizmetlerinin ve ebeveyn eğitimlerinin, kendini tanıma ve bağlanma içeriği ile geliştirilip daha geniş alanlara yaygınlaştırılması yararlı olacaktır. Ayrıca boşanma süreci ve sonrasına ilişkin daha etkin psikososyal destek hizmetleri sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, aile, şiddet, boşanma, aile içi şiddet

ABSTRACT

THE LEVEL OF ATTACHMENT AND VIOLENCE RESPONSIBILITY IN THE ENVIRONMENT AND FAMILY RELATIONS OF MARRIED/DIVORCED INDIVIDUALS WHO HAVE EXPERIENCED AND HAVE NOT EXPERIENCED DOMESTIC VIOLENCE AN EXAMPLE OF ISTANBUL

Purpose: This study was conducted on individuals aged 18 years old and over who have experienced or not experienced domestic violence, married or divorced. The aim of this study was to determine the attachment styles and responsibility for violence in intimate relationships, and to investigate the relationship between attachment and styles of responsibility for violence in intimate relationships.

Materials and Methods: This study was planned as a descriptive relationship-seeking research. The sample of the study consisted of 667 voluntary participants aged 18 and over, married or divorced, residing in Istanbul. The Participant Information Form, the Relationship Scales Questionnaire (RSQ) and the Intimate Violence Responsibility Scale (IVRS) were used to obtain the data.

Results: It was determined that women experienced more violence than men, and emotional violence was the most experienced violence in both genders. It was determined that the participants got the highest score in the sub-dimension of "dismissing attachment" within the scope of RSQ, and the highest score in the sub-dimension of "minimizing" within the scope of IVRS. There was no statistically significant relationship between secure attachment and the sub-dimensions of responsibility for violence in intimate relationships. The correlation coefficients, obtained by comparing the average scores of Relationship Scales Questionnaire and Intimate Violence Responsibility Scale show that, the styles of violence responsibility in intimate relationships are negatively affected ($p < 0.05$) in parallel with the increasing of insecure attachment styles.

Conclusion: According to the results obtained, the experience of domestic violence is not to be underestimated. Further research is needed in practice and in the academic theory from an interdisciplinary perspective. It is necessary to understand violence on the axis of individual, family and community mental health and take preventive measures. In this context, it is important to develop a sense of responsibility at both personal and social level. It would be beneficial to develop pre-marital consultancy services and parent trainings with the content of self-knowledge and attachment and popularize them to wider areas. In addition, more effective psychosocial support services should be provided during and after the divorce process.

Key Words: Attachment, family, violence, divorce, domestic violence

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Gül Sultan ÖZEREN'e sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Çalışmalarım boyunca yardımını hiç esirgemeyen değerli eşim Bükeyhan POLAT'a, kızım Ada POLAT'a, ablam Mevhibe ABAT'a, ablam Ayşe ABAT'a, abim Ahmet ABAT'a ve mesai arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmalarım boyunca maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme de sonsuz teşekkürler ederim.

Semiha POLAT

1.GİRİŞ

İnsanlık tarihiyle birlikte var olan aile, bütün medeniyetlerin ve toplumların yapı taşıdır. Evlilik kurumuyla sosyalleşen aile bireyleri toplumun önemli bir parçasını temsil etmektedir. Toplumların geleceği zihinsel, ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı ve güçlü bireylere, dolayısıyla onların yetişip gelişebileceği sağlıklı ve güçlü ailelere bağlıdır.

Aile içi çatışmalar ve şiddet de insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Aile içi şiddet mağdurları ve şiddeti uygulayanlar hemen herkes olabilmektedir. Bu konuda gerek şiddet mağdurlarının gerekse şiddet uygulayanın dili, dini, ırkı, eğitim veya sosyo-ekonomik düzeyi tek başına önemli bir fark oluşturmamaktadır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de aile içi şiddet toplumsal düzeni tehdit eden sosyal bir sorundur. Yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar sonucunda dikkatler aile içi şiddet konusuna çekilmekte, konuya ilişkin yasal düzenlemelere gidilmekte, eğitim ve bilinçlenme ile aile yapısının güçlendirilmesine çalışılmaktadır.

Evli çiftler ilişkilerini çoğunlukla karşılıklı sevgi, saygı, bağlılık, sadakat, güven ve hayat boyu mutluluk beklentileri üstüne kurmaktadır. Bu beklentilerin çeşitli nedenlerle karşılanamadığı durumlarda veya bu beklentiler üzerine kurulmayan (görücü usulü, zorla evlendirmeler, beşik kurtmesi, kaçırılma v.s.) evliliklerde evliliğin yasal olarak noktalınması ile ortaya çıkan olguya boşanma adı verilmektedir (Altuntaş, 2012). Boşanma hem resmi olarak ayrılan eşler hem de onların çocukları üzerinde kalıcı etkiler meydana getirebilmektedir. Boşanmanın sonrasında ayrılan bireylerde psikolojik sorunlar, yalnızlık hissi, aile ve çevre baskısı, ekonomik sorun, konut problemi, çocukların velayetine ilişkin paylaşım problemleri veya kendisine verilmemişse çocuklara özlem duyma gibi sıkıntılar gözlemlenmektedir (Arıkan, 1996). Bunların yanı sıra, benimsenmiş toplumsal cinsiyet rolleri, kadının ekonomik özgürlüğünün olmayışı ve boşanmış kadınlara yönelik önyargı ve tutumların kadınları damgalaması yönündeki yargılar, boşanmaların ötelenmesini dolayısıyla çatışmalı birlikteliklerin sürmesini beraberinde getirmektedir.

Yapılan araştırmalar aile içi şiddetin sıklığına paralel olarak boşanmalar ile şiddet arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Boşanan kadınların birçoğu boşanma sebebi olarak eş şiddetini göstermişlerdir. Yanısıra şiddet ancak sürekli uygulandığında ve başka etkenlerle bir araya geldiği zaman boşanma kararına etki etmektedir (Ersöz, 2011). Geleneksel toplum kaynaklı aile içi şiddet bir terbiye aracı olarak kullanılmaktadır. Bu durum aile içi şiddetin aile fertleri tarafından içselleştirilmesini sağlamakta ve bu olgunun mahrem bir konu olarak görülmesine sebep olmaktadır (Ünal, 2005).

Bireyin yakın ilişkilerini şekillendiren önemli bir etken insan yaşamının başlangıcından itibaren yerleşen bağlanma biçimleridir. Bağlanma biçimleri ve yakın ilişkiler arasındaki bağı inceleyen çok sayıda araştırma, güvenli bağlanma biçimine sahip bireylerin daha uyumlu ve doyumlu ilişkiler yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bir çocuğun annesi/en çok bakım veren kişi ile olan ilişkisi, onun gelecekte gireceği duygusal ilişkilerindeki tutumlarını kalıcı biçimde şekillendiren bir kalıp oluşturmaktadır. Söz konusu yakın ilişkide ortaya çıkan yetersizlikler ya da aksaklıklar bağlanma biçimini olumsuz etkilemektedir (Özeren, 2021). Güvensiz bağlanmanın daha sonraki yaşam dönemlerinde ruhsal bozuklukların belirleyicisi olduğu, güvenli bağlanmanın ise sağlıklı süreçlerle ilişkilendirildiği ifade edilmektedir (Bowlby, 2012a; Bowlby, 2012b; Özeren, 2021).

Aile, üyelerinin etkileşimleriyle işlev gören ve ailenin bir üyesinin davranışlarının diğer aile üyelerini de etkilediği bir sistemdir (Miller ve ark., 2000). Aile bireylerinin kendine özgü olan ve her yaş için farklı kişisel gelişim görevleri bulunmaktadır. Kişilerin bedensel, ruhsal ve toplumsal açıdan tam bir iyilik halinde olması için ailenin bunları beklenen düzeyde gerçekleştirmesi gerekmektedir (Bulut, 1990). Aile, fiziksel düzeyde aynı yaşam alanını paylaşarak barınma ihtiyacını karşılamının ötesinde dünyanın güvenli, yaşanılabilir bir yer olarak algılanmasını sağlamaktadır (Özeren, 2021).

Tüm bu bilgiler ışığında aile içi ilişkilerin işlevsel olup olmamasının, güvenli bağlanma temelinde ruhsal sağlık ve olgunluk düzeyleri ile ilişkili olduğu belirtilebilir. Aile içi süreçlerin daha iyi anlaşılması özellikle de aile içi şiddetin çözülmesi konusunda, aile içi şiddetin nasıl anlamlandırıldığına ilişkin çalışmalar yararlı olacaktır. Aile içi ve yakın ilişkilerde deneyimlenen şiddetin, uygulayan ya da uygulanan birey olarak sorumluluğunu alma konusunu araştıran oldukça sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle bu çalışma ülkemizin genelini temsil edebilecek yapısıyla iyi bir çalışma alanı olarak İstanbul örneği üzerinden, aile içi şiddet deneyimlemiş ve deneyimlememiş, evli ya da boşanmış yetişkin bireylerin; bağlanma biçimlerinin ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerinin belirlenmesi, bağlanma biçimleri ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimleri arasındaki ilişkinin araştırılması için yapılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma aile içi şiddet deneyimlemiş ve deneyimlememiş, evli ya da boşanmış 18 yaş ve üstü bireylerin; bağlanma ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerinin belirlenmesi, bağlanma ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimleri arasındaki ilişkinin araştırılması amacı ile gerçekleştirildi.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bireylerin kişisel ve kişilerarası ilişkilerinin yaşamın erken dönemlerindeki bağlanma ilişkisinden temel aldığı, güncel bilimsel birikimlerin desteğiyle kabul gören bir gerçektir. Diğer yandan bireylerin yakın ilişkilerde meydana gelen farklı biçim ve düzeydeki şiddet olgusunu, aile, çevre ve kültürel unsurların da etkisiyle nasıl anlamlandırıldığı önemlidir. Bu iki önemli kavramın yani bağlanma biçimi ve yakın ilişkilerdeki şiddet sorumluluğunun birbiriyle etkileşimi ve ilişkisi, son dönemlerde artan aile içi şiddet olgularının psiko-sosyokültürel altyapısını aydınlatmada yardımcı olabilir. Yapılan taramalarda bu araştırmada tasarlanan biçimde gerçekleştirilmiş bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve yorumlarla alana katkı sağlanacağı öngörülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

1.3.1. Şiddet deneyimleyen ve deneyimlemeyen, evli ya da boşanmış kişilerin bağlanma biçimleri ve şiddet sorumluluğu biçimleri ne düzeydedir?

1.3.2. Şiddet deneyimleyen ve deneyimlemeyen, evli ya da boşanmış kişilerin bağlanma biçimleri ve şiddet sorumluluğu biçimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir. Katılımcıların bağlanma biçimleri ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerine ilişkin;

- Cinsiyete göre farklılık var mıdır?
- Yaşa göre farklılık var mıdır?
- Eğitim durumuna göre farklılık var mıdır?
- Çalışma durumuna göre farklılık var mıdır?
- Medeni duruma göre farklılık var mıdır?
- Evlenme şekline göre farklılık var mıdır?
- Evlilik süresine göre farklılık var mıdır?
- Deneyimlenen şiddet türüne göre farklılık var mıdır?
- Çocuk sayısına göre farklılık var mıdır?
- Ayrı yaşamaya başlama durumuna göre farklılık var mıdır?
- Eş yaşına göre farklılık var mıdır?
- Eş eğitim durumuna göre farklılık var mıdır?

- Eş çalışma durumuna göre farklılık var mıdır?

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmaya ilişkin sayılılar aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.
- Katılımcıların ölçek sorularını samimiyetle ve doğru bir şekilde cevaplandığı varsayılmaktadır.
- Araştırmanın örneklem sayısının toplumu yeterli düzeyde temsil edebildiği varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın sınırlılıkları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Araştırma örneklemini İstanbul ilinde ikamet eden, evli veya boşanmış, 18 yaş ve üzeri kişiler ile sınırlıdır.
- Araştırma veri toplama tarihi ilgili üniversitenin İnsan Araştırmaları Etik Kurul onayı ile 02.12.2019 ve 02.06.2020 tarihleri arası olarak belirlenmiş olup, Covid-19 pandemisi nedeniyle ülkemiz genelinde uygulanan tedbirler kapsamında kapanma süreçleri ve kurumlarda esnek mesai uygulandığı dönemlere tekabül ettiğinden İstanbul ilinde ikamet eden 667 katılımcının görüşleri ile sınırlıdır.
- Araştırma yalnızca katılımcıların bağlanma biçimleri ve şiddet sorumluluk biçimleri ile ilgili bulgular vermektedir. Belirtilen kavramlara ilişkin verilerin kapsamı bilgi formu ve ölçeklerdeki sorulara verilebilecek yanıtlarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Şiddet: Fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel içerikli birtakım eylemlerde bulunmak suretiyle bu eylemlere maruz kalan kimselerin maddi manevi bütünlüğünü, temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden ya da geçici süre ile bu hakların kullanılmasını engelleyen her türlü eylemdir (TBMM, 2012b).

Aile içi Şiddet: “Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti ifade eder.” (6284 Sayılı Kanun)

Bağlanma: Bir çocuğun annesi/en çok bakım veren kişi ile olan ilişkisi, onun gelecekte gireceği duygusal ilişkilerindeki tutumlarını kalıcı biçimde şekillendiren bir kalıp

oluşturmaktadır. Söz konusu yakın ilişkide ortaya çıkan yetersizlikler ya da aksaklıklar bağlanma biçimini olumsuz etkilemektedir (Özeren, 2021) Bağlanma insanın kendisi için önemli gördüğü kişilere karşı geliştirdiğı güçlü duygusal bağdır (Bowlby, 1973; 2012b).

şiddet Sorumluluğı: İnsanın yakın ilişki içerisinde olduğı kişilere yönelik şiddet barındıran davranışlarına yönelik sahip olduğı sorumluluk tutumudur (Yun ve Vonk, 2011).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Aile İçi Şiddetin Tanımı ve Kapsamı

2.1.1. Aile Kavramı

Aile, biyolojik ilişkiler neticesinde insan ırkının devamlılığını sağlayan sosyalleşme sürecinin meydana geldiği, karşılıklı ilişkilerin kurallara dayandığı, geçmişten gelen maddi ve manevi zenginlikleri nesilden nesile aktaran biyolojik, psikolojik, ekonomik, kültürel ve hukuksal yanları bulunan toplumsal birimdir (Salman, 2011). Aileyi oluşturan fertlerin özellikleri ve sayılarının değişiklik göstermesine bağlı olarak aileyi tanımlamak güçleşmektedir. Genel olarak bakıldığında aile ortamı, bireyin doğumdan itibaren içerisinde bulunduğu, yaşamını idame ettirebilmesi için kendisine gerekli bakım ve desteğin sunulduğu sosyal ortamdır (Çakır Parmaksızoğlu, 2011).

Aile kavramı ve psikolojik düzeyde aile; aile yapıları, ailedeki etkileşim ve ailedeki yaşam döngüsü açılarından incelenebilir. Diğer yandan bakıldığında ailenin, anlamlı yakın ilişkilere, bütün duygusal doyumlara, gelişimsel olanaklara kaynak sağladığı biçimindeki görüşler her zaman doğru olmayabilir. Aile bazen büyük duygusal rahatsızlıkların, gerilim ve çatışmaların kaynağı da olabilir. Aile içi adli olaylar, kötü muamele gören ve dayak mağduru çocuklar, yemek ve barınma imkânı ile sınırlı ilişkiler, işteki kısıtlanma ve başarısızlıkların yansımaları, duygusal ve cinsel doyumsuzluklar da aile yaşamının gerçek yanlarıdır (Çakır Parmaksızoğlu, 2011).

2.1.2. Şiddetin Tanımı

Şiddet, Sosyoloji, Felsefe, Hukuk, Siyaset Bilimi, Antropoloji, Psikoloji, Kriminoloji gibi sosyal bilimlerin birçok alanının ilgi konusu olmanın yanı sıra temel bilimlerden Biyoloji tarafından da tanımlanmaya çalışılan bir olgudur (Afşar Taşdemir, 2015).

WHO'ya göre şiddet, **“iktidarın fiziksel güç kullanarak, tehdit yoluyla veya bizzat uygulanması biçiminde kendine, bir başkasına, bir gruba veya bir topluma uygulanması sonucu, maruz kalanda yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması”** dır (Olgun İzmirli, 2013; WHO 1996'dan).

Başbakanlık Aile Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü şiddeti **“fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel içerikli birtakım eylemlerde bulunmak suretiyle bu eylemlere maruz kalan kimselerin maddi manevi bütünlüğünü, temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden ya da geçici süre ile bu hakların kullanılmasını engelleyen her türlü eylem”** olarak tanımlamıştır (TBMM, 2012b).

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da şiddet **“Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik**

tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış” şeklinde tanımlanmıştır.

Şiddet, kişilerin yaralanmasına, öfkelenmesine ya da duygusal açıdan baskılanmasına neden olan fiziki ya da herhangi bir hareket, davranış veya muamele olarak tanımlanabilir (TBMM, 2012b).

Ülkemizin ve dünyadaki tüm toplumların ortak sorunu olan şiddet, birçok şekilde kendini gösteren ve farklı gruplara yönelik olabilen bir davranış biçimidir. Bu olgu kalıtsal etkenlere, içgüdülere, kişilik özelliklerine veya engellemeye karşı gelişebilir. Şiddet ayrıca hormonlara, psikolojik etkenlere ve yaşanan bölgedeki sosyoekonomik yapıya bağlı olarak da açığa çıkabilmektedir. Şiddet olgusu artan saldırganlık dürtüsünün içsel kontrolünün sağlanamaması sonucu görülmektedir (Çimen, 2008; Akhan, 2011; Salman, 2011).

2.1.2.1. Şiddetin Biçimleri

WHO, şiddet raporunda şiddeti küresel bir halk sağlığı sorunu olarak benimsemiş, şiddetin tür ve biçimlerini aşağıdaki tipoloji ile açıklamıştır (Harcar ve ark., 2008). Şiddetin birçok şekilde sınıflandırılmasının sebebi, bu olgunun karmaşık bir yapıya sahip olmasıdır. Şiddetin, fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, yoksunluk ve ihmali de kapsayan farklı türleri olmakla birlikte, bireyin kendine dönük, kişiler arası ve kolektif düzeylerde incelenmesi gereken sosyal etkileşim bağlamları içerisinde yapılaşmış çok boyutlu bir davranış şekli olma özelliği de mevcuttur. Şiddet eyleminin ortaya çıktığı sosyal etkileşim bağlamı; kişiler arası ve kolektif düzeyler biçiminde sınıflandırılabilirdiği gibi, söz konusu sınıflandırmanın ekolojik model bağlamında bireysel, akrabalık, topluluk ve daha geniş toplumsal sistem olmak üzere dördü bir sınıflandırma için değerlendirilmesi de mümkündür (Akkaş ve Uyanık, 2016).

2.1.2.1.1. Kendine Yönelen Şiddet

Bireyin kendine fiziksel olarak zarar vermesi, intihara olan eğilimi ve gerçekleştirdiği intihar eylemlerini içermektedir (WHO, 2002; Özgür ve ark., 2011). Kişinin kendine uyguladığı şiddetin mağduru yine kendisidir. Kendilerine şiddet uygulayan kişiler genellikle kendilerine fiziksel yaralama, ilaç içme gibi metodlarla zarar vermektedir (İftar, 2016). Sıklıkla bireysel ruhsal sorunların bir sonucu olarak ortaya çıktığı gibi kişiler arası şiddet sonucunda da gerçekleştirilebildiği görülmektedir (Harcar ve ark., 2008).

İstatistiki çalışmalar kişinin kendine karşı uyguladığı ve intiharla sonuçlanabilen saldırganlık ile başkalarına karşı uyguladığı saldırganlık arasında bir bağ olduğunu

göstermiştir. Aşk cinayetleri gibi birtakım suç türleri, narsistik kişilik örüntüsüne sahip kişiler için intiharla özdeşdir. Bu durumlarda kurban değişmekte, şiddet gören öznenin kendisi değil de bir başkası olmaktadır (Polat, 2002).

Koyuncu (2001)'nın bağımlılık tedavi kliniğine başvuran ve alkol dışı madde kullanan 100 bağımlı kişi ile yaptığı çalışmasında; madde bağımlılarının kendine fiziksel zarar verme davranışı oranının, intihar etmeyi düşünme, planlama ve girişim oranının yüksek olduğunu saptamıştır.

Durkheim'in araştırması başta olmak üzere intihara yönelik yapılan sosyolojik çalışmalar, bireyin kendine uyguladığı şiddetin, başkasına yönlendirdiği saldırganlığın kendine doğru yönlendiği konusunda benzer sonuçlara ulaşmışlardır (Polat, 2002).

2.1.2.1.2. Kişiler Arası Şiddet

Şiddete ilişkin sınıflamalardan en kabul edilebilir ve en yaygın şiddet türü olan kişiler arası şiddet (Afşar Taşdemir, 2015), aile içinde uygulanan şiddet ve topluluk içi şiddet olarak iki alt gruba ayrılmaktadır (Harcar ve ark., 2008).

Kişiler arası şiddet, çoğunlukla bir şiddet suçu olarak değerlendirilir. Şiddetin bu biçimi, sapmış bir davranış olarak kabul görür. Zaman ve mekân arasında farklılaşan sosyal kurumların özel örgütlenmelerinde üretilen farklı bir sosyal olgu olarak anlaşılır (Afşar Taşdemir, 2015). Walby kişiler arası şiddeti “yeni savaş” olarak tanımlar. Yeni savaş ise devletlerarası olmaktan ziyade kişiler ve gruplar arasında gerçekleşmektedir (Walby, 2012).

Kişiler arası şiddet, sıklıkla aynı evi paylaşan yakın ilişkideki kişilere yönelik ve ev dışından birbirleri ile ilişkisi olan veya olmayan kişiler arasında yaşanan şiddete ilişkin olayları kapsamaktadır (WHO, 2002; Çakır Parmaksızoğlu, 2011).

2.1.2.1.3. Topluluk İçi Şiddet

Aile dışında, birbirini tanıyan veya tanımayan kişiler arasında gerçekleşen şiddet olgusudur. Bu şiddet şekli iş yerleri, okullar, cezaevleri, huzur evlerindeki ve bunun gibi toplu yaşanan her türlü alanlardaki fiziksel ve psikolojik şiddeti, tecavüzü, cinsel kötü muameleyi, cinsel tacizi ve saldırıları kapsar (WHO, 2002). Toplum içinde gerçekleşen şiddet; politik, ekonomik ve sosyal şiddet olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır. Politik şiddet; devlet yönetiminin içinde yer aldığı savaşları, iç çatışmaları, devletin halka yönelik şiddet içeren tutumlarını ve farklı amaca yönelik gruplar tarafından gerçekleştirilen benzer davranışları, sosyal şiddet; aynı amaçla biraraya gelmiş gruplar tarafından gerçekleştirilen suç nitelikli saldırıları, terör eylemlerini ve çalışanlara yönelik iş yerinde uygulanan

psikolojik şiddeti içerirken ekonomik şiddet; maddi kazanç içeren ve geniş çaplı gruplar tarafından yapılan saldırıları içermektedir (Çakır Parmaksızoğlu, 2011).

2.1.3. Aile İçi Şiddetin Tanımı

Aile içi şiddet aile üyelerinden birinin, ailedeki diğer üye veya üyelerin hayatını, fiziksel ve/veya psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem ya da ihmal şeklinde tanımlanabilir. En önemlisi mağduriyet yaşayan bireyin aile üyesi tarafından şiddet görmüş olmasıdır (Akın, 2003). Aile fertlerinin birbirlerine karşı uyguladığı bazı saldırgan ve kontrolcü davranışlar olarak tanımlanmakla birlikte bu davranışlar sıklıkla tekrar eden davranış kalıpları olarak meydana gelmektedir (Kahraman ve Çokamay, 2016).

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, aile içi şiddeti ev içi şiddet olarak nitelendirmiş olup **“Ev içi şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti ifade eder.”** olarak tanımlamıştır.

UNICEF (2006), Aile içi şiddeti duygusal istismardan başlayarak ölümle sonuçlanan fiziksel şiddet vakalarına kadar çeşitlilik gösteren bir kavram olarak nitelendirmiştir. WHO (2002) şiddeti, “Kendisine, başkasına, gruba veya bir topluluğa karşı bilinçli olarak tehdit biçiminde veya uygulanan, yaralanma, ölüm, psikolojik hasar, gelişim bozukluğu veya yoksunlukla neticelenen veya neticelenme olasılığı fazla olan fiziksel şiddet veya kaba kuvvet kullanımı” olarak tanımlamıştır. Bu tanım ailede ve toplumda meydana gelen; dayak, bebek ve çocukların cinsel istismarı, başlık parasına ilişkin şiddet, tecavüz, kadın sünneti, sömürü ve çalışma ortamları, okullar ve diğer alanlarda karşılaşılan cinsel şiddet, fuhuşa zorlama, devletin uyguladığı veya göz yumduğu şiddeti içeren fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik tüm şiddet şekillerini kapsamaktadır.

Kültürel uyum ve ekonomik denge sağlayamamış ailelerde şiddete elverişli bir ortam yaratılmış olup sorunların kronik ve hastalıklı bir duruma dönüşmesi daha muhtemeldir. Sağlıklı ilişki ve iletişime mâni olan bu duygusal ortam, aile fertlerinin toplumsal ilişkilerdeki başarısızlıklarına, duygularını ve öfkelerini kontrol edememelerine sebep olmaktadır. Bu tür ailelerde; dürtülerini kontrol etme yeteneği gelişmemiş, duygusal olarak olgunlaşmamış insanlar yetişmektedir (Doğan, 2014).

“Aile içi şiddet” terim olarak birçok ülkede eş şiddeti olarak görülür fakat bu terim çocuk istismarı ya da hane halkından birine yapılan istismarı da kapsamaktadır. Dayak; terörizm, tehdit ve davranışlarını kontrol altında bulundurma gibi istismarın çok çeşitli

formlarından biri, eş şiddetinin acı ve fena şekli olarak görülür (WHO, 2012). Salman (2011)'a göre aile içi şiddet bir bireyin eşine, çocuklarına, ebeveynlerine, kardeşlerine ve akrabalarına karşı uyguladığı her türlü saldırgan tutum ve davranıştır. Bu tanım yalnızca kaba kuvvet niteliğindeki davranışları değil, küçümsemek, gözdağı vermek, maddi özgürlüğünü kısıtlamak ve zorla evlendirmek gibi davranışları da kapsar. Uçar (2003) aile içi şiddeti, ailedeki fertlerin yaralanmasına, hiddetlenmesine veya duygusal olarak baskılanmasına neden olan her türlü hareket, davranış veya fiziki eylemlerin tamamı şeklinde tanımlamıştır. Vatandaş (2003)'a göre aile içi şiddet aile fertlerinden birinin, ailenin diğer fertlerinin saldırısına maruz kalması olarak bildirilmiştir. Aile içi şiddet, dayak, yaralama, sakatlama, cinsel istismar, tecavüz, öldürme gibi fiziki olarak tespiti kolay eylemler olabildiği gibi; tespiti bir o kadar zor olan sözel, duygusal, ekonomik şiddet şekillerinde de görülmektedir. Aile içi şiddetin diğer şiddet türlerinden farkı şiddetin sürekliliğinin devam etmesidir (Vatandaş, 2003).

Aile içi şiddet yüksek oranda, erkeğin kadına uyguladığı veya anne baba tarafından çocuğa uygulanan şiddettir. Aile ortamında yaşanan şiddetin diğer şiddet türlerine kıyasla, kişide daha kompleks ve kalıcı izler bırakması, duygusal travmalar oluşturmaları muhtemeldir (Polat, 2004). Aile ve şiddet konusunda yapılan tüm tanımlamalardan sonra aile içi şiddeti; aynı çatı altında yaşayan bireylerden birinin diğerine veya diğerlerine uyguladığı, fiziksel, duygusal, ekonomik, psikolojik veya cinsel şiddet ve bunların, aile fertlerinde ortaya çıkmasına neden olduğu duygusal ve fiziksel travmalar olarak tanımlamak mümkündür. Aile içi şiddetin mağduru özellikle kadın ve çocuklar olmaktadır (Vatandaş, 2003; Polat, 2004).

2.1.3.1. Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Aile içi şiddetin kaynağını oluşturan karmaşık birçok sebep vardır. Anlaşılabilir olabilmesi için aile içi şiddetin nedenlerini; biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenler olarak sınıflandırabiliriz (Çimen, 2008).

2.1.3.1.1. Aile İçi Şiddetin Biyolojik Nedenleri

Şiddetin nörobiyolojisini araştırmak amacıyla yapılan çalışmalar, şiddet davranışının ortaya çıkmasında insanların farklı karakteristik özelliklerinin rol alabileceği olasılığı üzerinedir. Gerekçelerine ilişkin açık ya da kapalı birçok iddia ortaya atılmıştır. Şiddet davranışına eğilimde etkili olan nörobiyolojik işlevlerdeki genetik farklılıkların davranışsal fenotipte ortaya çıkması en yaygın olarak kabul edilen önermedir (Yalçın ve Erdoğan, 2013).

Serotonin hormomu eksikliği, nörokimyasal bozukluklar ve kullanılan ilaçların şiddete yol açtığını göstermektedir (Subaşı ve Akın, 2003).

Şiddeti uygulayan aile fertlerinin sıklıkla erkek olması (Akhan, 2011; Ayhan, 2020) ve şiddet eğilimlerinin yaşlanma ile azalmaya başlaması, testosteron hormonunun şiddetin oluşumunda etkili olduğunu düşündürmektedir (Akhan, 2011). Şiddetin çoğunlukla erkekler tarafından uygulanmasına gerekçe olarak erkeğin biyolojik açıdan çocuk ve kadından daha güçlü olduğu belirtilmiştir (Ayhan, 2020).

2.1.3.1.2. Aile İçi Şiddetin Psikolojik Nedenleri

Aile içi şiddette psikolojik nedenlerin etkileri olduğu kabul edilmekte ve şiddet mağdurlarının psikolojik olarak zarar gördüğü bilinmekle beraber Straus ve Gelles (1986) 'e göre şiddet gören ailelerde psikolojik sorun görülme sıklığı şiddet görülmeyen ailelerden fazla değildir. Bunun yanında şiddet gören kadında mevcut birtakım psikolojik özelliklerin şiddeti cazip hale getirdiği tartışma konusudur (Straus ve Gelles, 1986). Walker 'a göre sosyal açıdan cinsiyet rollerinin kesin olarak belirlendiği toplumlarda kadın aile içi şiddet karşısında çaresiz olmayı öğrenmekte ve şiddetle karşılaştığında şiddete karşı koymamaktadır. Kadının tepkisiz ve çaresiz tutumu erkeğin şiddetini kamçılamaktadır. Aile içi şiddet mağdurunun öğrenilmiş çaresizlik tutumu birçok araştırmaya konu olmuş ve şiddet mağdurlarının sorumluluk bilinci konusundaki tartışmalar devam etmektedir (Akhan, 2011).

Aile içi şiddetin psikolojik etkileri mevcut şiddetin türü, sürekliliği, boyutu, şiddetin meydana geldiği sıradaki yaşam koşulları, kişinin başa çıkma yöntemleri ve aldığı sosyal desteğe göre değişiklik göstermektedir (Stewart ve Robinson, 1998). En başında şok ya da hissizlik gibi tepkilere neden olan şiddet, ileride de bu gibi durumların tekrarlayacağı düşüncesiyle endişe ve korku duyulmasına neden olur. Şiddetin devamlılığının uzadığı durumlarda ise özgüvenin kaybolduğu, umut beklentilerinin tükendiği, kontrolün kaybedildiği, kendini suçlama ve özsaygıda düşüş duyguları yoğunlukla görülür (Stewart ve Robinson, 1998). Aile içi şiddetin çeşitleri karşılaştırıldığında kadınlara yönelik en zararlı etki yaratan türü fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada uygulanması sonucu meydana geldiği, erkekte alkol ve uyuşturucu madde kullanımının aile içi şiddet görülme sıklığı ile alakalı olduğu, evli çiftelerde aile içi şiddetin yasal olarak ayrılmış veya bir arada yaşamayan çiftlere oranla daha az görüldüğü bildirilmiştir (Coker ve ark., 2000). Çocukluk döneminde ailelerinde fiziksel ve/veya psikolojik şiddete şahit olan kadınların (babanın, anneye uyguladığı şiddet) çocukluk döneminde aile içi şiddete tanık olmayan kadınlara oranla eşlerinden şiddet görme olasılığının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Coker ve ark., 2000).

Türkiye’de yapılan çalışmada aile içi şiddet mağduru kadınların %75’inin, annelerinin de babaları tarafından şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir (Yıldırım, 1998). Fiziksel Şiddet ve psikolojik sorunlar arasında güçlü bir alaka olduğu Suriyeli kadınlar üzerine yapılan bir araştırmada tespit edilmiş olup, fiziksel ve cinsel şiddete birlikte maruz kalan kadınların, maruz kalmayanlara oranla özsaygılarının düşük olduğu ve maruz kalmayanlara oranla daha yoğun huzursuzluk, ağır depresyon ve stres yaşadıkları bildirilmiştir (Page ve İnce, 2008).

2018 yılında partner şiddeti yaşayan 1012 kadın ile Cankardaş Nalbantçılar’ın yaptığı çalışmada katılımcıların %42,9’unun yalnızca psikolojik şiddet yaşadığını ve bu kişilerin %35.3 oranında TSSB görüldüğü bildirilmiştir. Fiziksel ve cinsel şiddetin etkisine bağlı olarak kişinin psikolojik şiddet deneyimlediğini gözlemlemiştir. Travma sırasında deneyimlenen psikolojik şiddete bağlı olarak travma sonrası utanç, öfke, korku ve çaresizlik duygularının TSSB belirtilerinin şiddetine etki ettiği bildirmiştir (Cankardaş Nalbantçılar, 2018).

Ergüven (2019) araştırmasında yaşayanların çoğunlukla farkına varamadıkları aile içi psikolojik şiddetin sonuçları bakımından diğer şiddet türlerine göre daha ağır sonuçları olduğunu bildirmiştir.

Solak ve ekibi (2020), araştırmasında aile içi şiddete tanıklık eden çocukların sürekli kaygı, geleceğe ve kendine karşı güvensizlik, düşük kişilik gelişimi gösterdiğini bildirmiştir.

Kelleci ve arkadaşları tarafından 2009 yılında yapılmış olan çalışmada, aile içi şiddete maruz kalan kadınların çoğunlukla psikolojik olarak yıprandığı ve ilerleyen süreçlerde psikiyatrik tanı gerektiren sorunlar ortaya çıkabileceği sonucuna varmışlardır.

Altunsu Sönmez tarafından 2019 yılında Konya ilinde ikamet etmekte olan 162 kadın ile yapılmış araştırma sonucuna göre, şiddete maruz kalan kadınların oranı %56,2 olup bunların %29,6’sının psikolojik şiddete maruz kaldığı, kadınların %30,9’u boşanma nedeni olarak şiddeti gerekçe göstermiş olup bu durumun aile içi şiddetin varlığını doğruladığını bildirmiştir.

Yüksel’in 2020 yılında Karaman ilinde yaptığı araştırmasına göre çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalanların evlilik yaşantılarında da eşleri tarafından psikolojik ve cinsel şiddete maruz kaldıkları ve psikolojik şiddet gören kadınların kendilerini işe yaramaz ve değersiz hissettiklerini bildirmiştir. Psikolojik şiddet yaşayan kadınların çoğunluğu, psikolojik şiddetin fiziksel şiddete dönüşeceği endişesi ile sessiz kaldıklarını belirtmiştir (Yüksel, 2020).

2.1.3.1.3. Aile İçi Şiddetin Sosyal Nedenleri

Aile içi şiddet ilk olarak aile ortamında öğrenilir. Çocukluk ve yetişkinliğe geçiş dönemlerini, aile içi şiddetin mevcut olduğu ortamlarda geçiren kişilerin, şiddet eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bunun yanında aile içi şiddetin toplum tarafından normal sayılması ve nesilden nesile aktarılması sosyal nedenler arasında gösterilmektedir. İletişimin eksik, yanlış oluşu ve yetersizliği, karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini hiçe sayma ve kışkırtıcı ifadeler kullanma, yersiz ve sebepsiz suçlama, namus ve ahlak anlayışlarının farklılık göstermesi aile içi şiddetin sosyal nedenleri arasında gösterilebilir. Ayrıca, fakirlik, hayatta karşılaşılan başarısızlıklar, beklentilerin yüksek oluşu fakat edinilmiş kabiliyetin yetersizliği gibi sosyo-ekonomik nedenler de aile içi şiddet uygulanma oranında artışa neden olmaktadır (Çimen, 2008). Bandura'nın sosyal öğrenme modeline göre saldırganlık, hangi topluluğa veya kişilere kolayca saldırganca davranılabileceği, diğer kişilerin hangi tür davranışlarının saldırgan tepki gerektirdiği, hangi durum veya bağlamların saldırganlık için uygun veya uygunsuz olabileceği konusunda ışıktır (Salman, 2011).

Aile içi şiddetin nedenleri arasında kişiler arası dinamikler de gösterilebilir. Eşlerden birinin mesleğinin ve/veya gelir düzeyinin diğerinden yüksek olması, evlilikte tatminsizlik, bireylerin düşünce yapılarında farklılık, ırk, dil ve din farklılığı, iletişim eksikliği, kişilerin saldırganlık eğilimleri, evlilik bağımlılığı ve kişilerin güçsüz ve çaresiz hissetmeleri aile içi şiddetin sosyal nedenlerine örnek gösterilebilir (Çimen, 2008). Subaşı ve Akın erkeklerin kadınlara uyguladığı şiddetin hamilelik, bekârlık ve boşanmış olmak veya partnerinden ayrı yaşama ile riskini artırdığını ifade etmektedir (Salman, 2011). Aile içi şiddete sebep olan bir diğer neden de çevresel stres faktörleridir. İşsizlik, fakirlik, işyerinde stres, sosyal yaşantının az oluşu ya da olmayışı bu duruma örnek gösterilebilir (Çimen, 2008).

Goldstein aile içi şiddetin oluşmasına toplumsal faktörlerin yol açtığını ileri sürmüş toplumun değerleri, örgütler, kültür ve aile yaşamının şiddet davranışında önemli rol oynadığını bildirmiştir. Bunların yanı sıra sosyal politikaların, hukuki düzenlemelerin ve bakış açısının yetersizliği de aile içi şiddetin devam etmesinde ve artmasında önemli bir nedendir (Salman, 2011). Aile yapısı ve toplumsal değişimlerin olumsuz etkileri bireyler üzerinde stres yaratmakta ve aile içi şiddet görülme oranında artışa neden olmaktadır. Erkek egemenliğinin ön planda olduğunu benimseyen toplumlarda kadında bu egemenlik altında olduğu algısını oluşturmuştur. Bu bilinç düzeyi değişmediği sürece kadınlara yönelik şiddet devam etmektedir. İlkaracan ve Gülçür (1996) kadına karşı şiddetin görmezden gelindiğini ve hoş görüldüğünü bildiren çalışmalarında, cinsiyetçiliğin doğal karşılandığını, fiziksel

şiddetin ve baskılamanın normal karşılandığını, şiddet karşısında sessiz kalmanın kültürel yapı ve toplum tarafından doğru bulunduğunu, kadının nesneleştirilmesi yani tepkisiz cansız ve duygusuz bir obje gibi görüldüğünü tespit etmişlerdir.

Buradan yola çıkarak aile içi şiddetin biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenleri bulunan ve çoğu zaman bunların iç içe geçtiği patolojik bir durum olduğu belirtilebilir. Toplum tarafından aile mahremiyetine karışılması gibi görülen bu durum, kurumsal çözümlerin bulunması ve kamuoyunda sık sık yer alması ile de birçok mağdura şiddetle mücadelede yol gösterici tedbirlerden faydalanılması yönünde yarar sağlamıştır. Buna rağmen çözümlemelerin kısa vadeli oluşu ilerleyen dönemde şiddetin katlanarak artmasına meydan tanımıştır (Çimen, 2008; Salman, 2011).

2.1.4. Aile İçi Şiddetin Türleri

2.1.4.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet Türkiye’de en sık rastlanan şiddet türüdür. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğünün 2001 yılı araştırma raporunda, Türkiye’deki ailelerin %86’sında fiziksel ve sözlü şiddetin yaşandığı bildirilmiştir. Fiziksel şiddete, yalnızca Türkiye’de değil tüm dünyada rastlanılmaktadır. Uluslararası Af Örgütünün 2004 yılı araştırma raporuna göre; dünyadaki kadınlarının üçte birinin fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğradığı, ayrıca bu olayların yalnızca gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelerde görülmediğini, mesela İngiltere’de kadınların dörtte birinin erkek şiddetine maruz kaldığı ve dünyada öldürülen kadınların %70’inin eşleri tarafından cinayete kurban gittikleri saptanmıştır (Özden, 2010). Uçar (2003)’a göre cezalandırma, baskı kurma veya korku uyandırma amacıyla güç kullanılması “Fiziksel Şiddet” olarak görülür. Dolayısıyla tokatlama, tekme/yumruk atma, sarsma, bağırma, boğazını sıkma, kalıcı hasar bırakma v.b. eylemler fiziksel şiddet içermektedir (Uçar, 2003). Afşar Taşdemir (2015) fiziksel şiddeti, insanların vücut bütünlüğüne karşı uygulanan, sert ve ağrı uyandırıcı eylem olarak nitelendirmiştir. Fiziksel şiddeti tokatlamak, dayak atmak, tekme atmak, saç çekmek, itmek, yumruk atmak, kol bükme, eve hapsetmek, vücut uzuvlarında kırık ve çatlaklara sebebiyet vermek, silahla yaralamak veya öldürmeye teşebbüs etmek, kaynar su, sigara veya kimyasal maddelerle yakmak ve bunlar sonucunda tedaviye mâni olmak şeklindeki girişimler olarak bildirmiştir.

Fiziksel şiddet, şiddetin gözle görülebilir somut halidir. Fiziksel şiddetin, şiddete uğrayan üzerinde bıraktığı izler görülebilir ve değerlendirilebilir olması sebebiyle diğer şiddet türlerine göre nispeten daha çok farkedilir (Uçar, 2003; Özden, 2010; Taşdemir, 2015).

2.1.4.2. Cinsel Şiddet

Cinselliğin tehdit, sindirme ve hükmetme maksadıyla kullanılmasıdır. Evlilik dahil kadının veya aile üyelerinin rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlanması, ırzına geçilmesi, başka kişiler ile cinsel birlikteliğe zorlanması, cinsel organlarına zarar verilmesi, fuhuşa zorlama, istemeden evliliğe zorlanması gibi eylemler cinsel şiddet içerir (Artuk, 2002).

Yapılan bir çalışmaya göre Türkiye’de, %97 oranında kadının eşleri tarafından şiddete uğradığı, bu kadınların %51 oranı ile rızası olmaksızın cinsel ilişkide bulunduğu ve yine bu kadınların %21 oranının eşleri tarafından cinsel ilişkiye zorlandığı bildirilmiştir (Özden, 2010). Altınay ve Arat (2008)’ın Türkiye’de yaptığı kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasına göre en az bir kez evlenmiş kadınların %15’i cinsel şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir.

2010 yılında Kırşehir ilinde 193 kadın katılımcı ile yapılan bir araştırma anketindeki sonuçlara göre araştırmaya katılan kadınların %64,7’si hayatlarında en az bir kere cinsel şiddete uğradıklarını belirtmişlerdir. Cinsel şiddete uğrayan kadınların ailelerinin gelir durumlarının düşük ve eşlerinin doğup büyüdüğü aile içerisinde şiddetin olduğu tespit edilmiştir. Şiddete uğrayan kadınların %42’sinin şiddet anında hiçbirşey yapamadığı ve ağladığı ifade edilmiştir. Son olarak %80,6’sının kadına şiddete karşı olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir (Bulucu ve Aymelek Çakıl, 2013).

2017 yılında İstanbulda 350 kişi ile yapılan başka bir araştırmada, katılımcıların %67,71’i partnerinden en az bir defa şiddet gördüğünü beyan etmiş olup, %36,28’i fiziksel şiddete, %58,28’i psikolojik şiddete, %40,28’i ekonomik şiddete, %24,28’inin cinsel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Eğitim düzeyi düşük ve orta düzeyde olanlarda fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddet fazla görülürken, cinsel şiddet yaşayanların eğitim düzeyi oranının yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Gencer ve ark., 2019).

2.1.4.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet; istismarcı eş tarafından, şiddet mağdurunun ailenin sahip olduğu para, sosyal güvence, yiyecek, barınma ve ulaşım araçları gibi ekonomik tüm kaynaklarına ulaşımının kontrol altında tutulması veya engellenmesidir (Kahraman ve Çokamay, 2016).

Ekonomik kazanç elde edilen tüm kaynakların gelirlerinin aile üyelerinin biri veya tümüne karşı hükmetme, yoksun bırakma ve yaptırım uygulama amacıyla sürekli olarak kullanılmasıdır. Aile içi ekonomik şiddete örnek olarak, aile fertlerinin çalışmalarına, iş hayatlarında kariyer yapmalarına mâni olma, gelirlerine el koyma, aileye gelen toplam gelir ve giderler hakkında bilgi vermeme, aile fertlerine az veya hiç para vermeme, aileyi ilgilendiren ekonomik konulara ilişkin kararları diğer fertleri bilgilendirmeden tek başına alma veya hiç çalışmayarak ve kazanç elde etmeyerek ailenin diğer üyelerini çalışıp para kazanmaya zorlamak gösterilebilir. Aile içi ekonomik şiddetin başka bir türü de aile fertlerinden yaşlılara yönelik olup, kişinin mal varlığının izni alınmaksızın elinden alınması, pay edilmesi, satılması ve kendi yararına kullanmasının önüne geçilmesidir (Uçar, 2003).

Ülkemizde kadının maruz kaldığı ekonomik şiddetin, fiziksel şiddet veya cinsel şiddet kadar konuşulmadığı görülmektedir. Ekonomik şiddete maruz kalan kadınları sadece ev hanımı olarak tabir edilen kadınlar, yani çalışmayan eşin geliriyle hayatını idame ettiren, yalnızca ev işleriyle ilgilenen ve çocuklarına bakan kadınlar olarak değerlendirmek eksik olacaktır. Çalışan ve dışarıdan bakıldığında ekonomik özgürlüğü olan kadınlarda eşleri tarafından gelirlerine el koyulmak sureti ile kısıtlanabilir, bir diğer söylemle şiddete maruz kalabilirler. Bunun yanında evlenirken takılan ziynet eşyalarına veya kadının evde kendi çabasıyla üreterek gelir elde ettiği maddi kazancına el koymak ve kadını mahrum bırakmak eşlerle yaşanan ekonomik şiddet çeşitlerine örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca aileden kalan miras gibi maddi gelirlerde kadına hak vermemek, ülkemizde hala görülmeye devam eden başlık parası için kadını satmak veya boşanma durumunda nafaka vermemek durumlarında ekonomik şiddet türleri arasında incelenebilir (Ataklı Yavuz, 2016; Şahin ve Bayhan, 2020).

Kadının iş hayatında kötü şartlarda düşük gelirle çalışması, haksız rekabete veya eşitsizliğe dayalı bir sistemde çalışması ekonomik güç elde edilmesinin zorlaşmasına neden olur. Günümüzde ev kadınlarının çok büyük bir kısmı sosyal güvencesi olmadan eşinin sosyal güvencesi ile sosyal haklardan faydalıyor ve sonuç olarak erkeğe bağımlı durumdadır. Bu durum da ekonomik şiddet olarak tanımlanabilir ve kadının bir birey olma kimseye bağımlı olmama hakkının elinden alınması olarak da düşünülebilir (Durmaz, 2016).

Ekonomik şiddetin bir diğeride iş yaşamında uygulanmaktadır. Örneğin aynı şartlarda aynı eğitimleri almış, söz konusu olan mevkinin bütün gereksinimlerini sağlayan bir erkek ve bir kadın birey arasında seçim yapıldığında çok yüksek ölçüde erkek bireylerin seçildiği ve kadın bireylerin yönetici pozisyonlarında daha az çalıştığı görülmektedir. İş gücünün büyük bir kısmını oluşturan kadınların yönetici gibi üst kadrolarda daha az

bulunması kadına yönelik ekonomik şiddetin göstergesi olarak gösterilebilir (Gökkaya, 2011).

2.1.4.4. Sözel Şiddet

Sözel şiddet, söz ve davranışların rutin olarak korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol aracı olarak kullanılmasıdır. Sözel şiddete dair en belirgin davranış, kişi için önemli konulara yönelik güven sarsmak ve kişiyi yaralamak amacıyla farklı sıklıkta ağır hakaret ve sözler söylemektir. Kişiyi küçük düşürücü lakap takmak ve sıkça olumsuz şekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir (Yetim ve Şahin, 2009). Söz ve davranışların aile içindeki bireyleri sürekli olarak korkutma, baskılama, aşağılama, kızma ve cezalandırma maksadıyla kullanılmasıdır (Uçar, 2003). Özden (2010) sözel şiddeti, hakaret, küçük düşürme, tehdit ve kıyaslama maksadıyla aile fertlerine karşı kullanılması şeklinde tanımlamıştır.

2.1.4.5. Psikolojik Şiddet

Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal ihtiyaçların; zorlama, aşağılama, cezalandırma, öfke ve gerginlik atmak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilerek bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Duygusal şiddete dair tutum ve davranışlar; sevgi, şefkat, ilgi, onay, destek gibi duygu ve duygusal ihtiyaçların görmezden gelinmesi, küçümsenmesi, dine, ırka, dile, kültürel gruba veya geçmişe ait değer verilen inançların aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması, kişinin maddi ve manevi destek alabileceği kurum ve kişilerden soyutlanmasına yönelik olarak arkadaş ve aile bireylerinin sürekli aşağılanması, görüşmenin denetlenmesi ve engellenmesi, evden atılma veya evden ayırmakla tehdit edilmesi şeklinde listelenebilir (Yetim ve Şahin, 2009). Aile içindeki bireylerin duygularının hiçe sayılarak baskılanması, istismarı, yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılması psikolojik şiddet olarak tanımlanır. Aile fertlerinin ev dışına çıkmasının yasaklanması, kimlerle görüşüp görüşmeyeceğine karar verilmesi ne zaman ne hakkında konuşup konuşamayacağına hükmedilmesi, nereye gidip gidemeyeceğine karar verilmesi ve bu eylemlerde yapılan yasaklamalar veya kısıtlamalar psikolojik şiddete örnek gösterilebilir (Özden, 2010).

2.1.5. Bağlanma ve Bağlanma Biçimleri

Bağlanma kuramı; bir psikiyatr ve psikanalist olan John Bowlby tarafından, 1950’de Dünya Sağlık Örgütü’nün isteği üzerine evsiz çocukların ruh sağlığı üzerinde çalışmaya

başlaması ile çocuk bakımı ve psikiyatrisi alanında geliştirilmeye başlanmıştır (Bowlby, 2012a; Özeren, 2018). Anne yoksunluğu ve zihinsel modeller, bağlanmanın kuramının geliştirilmesinde oldukça önemli kavramlar olarak yer almıştır. Bowlby'e göre sıkıntılı veya memnun olduğunda bakımverenleri tarafından birlik halinde, yardımcı, sevgi dolu yanıt verilen çocuklar güvenli bağlanırlar. Böyle çocukların başta anneyi/birincil bakım vereni ve dünyayı algılayış biçimlerinde; belirsizlik, güvensizlik ve başa çıkamama azalır. Ancak güvenli bağlanamayan çocuklara; yetersiz, düzensiz ve yersiz şekilde yanıt verilmiştir. Tehdit altında olduklarında başkalarının kendilerini güvende tutabileceğini beklemeyen çocuklardır (Bowlby, 2012b; Özeren, 2018).

Main ve arkadaşları (1985), bağlanma zihinsel modelleri ile anne-babalık davranışı arasında doğrudan bir ilişki kurarak, Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) çalışmasında olduğu gibi, güvenli olarak sınıflandırılan annelerin, çocuklarına karşı daha duyarlı, ilgili ve kabullenici olduklarını; kararsız (saplantılı) annelerin çocuklarına daha çok karıştıklarını, daha çok yakında tutmak istediklerini ve yönlendirmeye çalıştıklarını gözlemlemişlerdir. Son olarak, kayıtsız ana-babaların çocuklarıyla ilişkilerinde kopukluk yaşadıkları, daha mesafeli oldukları ve az iletişimde bulundukları saptanmıştır (Bartholomew & Horowitz, 1991; Özeren, 2018).

Romantik aşkı bir bağlanma ilişkisi olarak ele alan Hazan ve Shaver, Ainsworth ve arkadaşlarının bebek bağlanma davranışını sınıflandırmada kullandıkları ölçütleri kullanarak bunları yetişkin bağlanma örüntülerine uyarlamışlardır. Güvenli grupla karşılaştırıldığında güvensiz grupların sevgi konusundaki inanç ve deneyimlerinin daha olumsuz oldukları görülmektedir. Güvensiz gruplar daha kısa romantik ilişkilere sahiptirler ve çocukluklarındaki aile ilişkilerini tanımlarken ailelerini az destek sağlayan insanlar olarak anlatmışlardır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

BENLİK MODELİ
(Bağımlılık)

**DİĞERLERİ
MODELİ**
(Kaçınma)

	Olumlu (düşük)	Olumsuz (yüksek)
Olumlu (düşük)	GÜVENLİ Yakınlık kurmada rahat ve özerk	SAPLANTILI İlişkilere takıntılı
Olumsuz (yüksek)	KAYITSIZ Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt bağımlı	KORKULU Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan

Şekil 1.Dörtlü Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından oluşturulan Dörtlü Bağlanma Modeli (DBM) Şekil.1.'de gösterilmiştir. Bağlanmanın temelleri her ne kadar yaşamın ilk yıllarına dayansa da yapılan araştırmalar bağlanmanın, ilişkileri yaşam boyu etkilemeye devam ettiğini göstermektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Anne-babaya bağlanma biçimleri, kişilerarası ilişkiler ve bu ilişkilerin uyum içinde sürdürülebilmesinde döngüsel bir etkiye sahiptir (Özeren ve ark., 2019b.). Benlik ve diğerleri modeli; benliğin ve diğerlerinin olumlu ya da olumsuz olarak algılanmasından yola çıkarak güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olmak üzere dört örüntünün ortaya koyulduğu modeldir. Bu model halen ulusal ve uluslararası düzeyde bağlanma biçimlerini belirlemeyi amaçlayan bilimsel çalışmaların büyük çoğunluğunda kullanılmaktadır (Özeren, 2021).

Bartholomew ve Horowitz (1991)'in dörtlü bağlanma modelini esas alarak yapılan bazı çalışma sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

Tutarel Kışlak ve Çavuşoğlu (2006)'nın, 100 evli katılımcı ile kültürümüzde güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma biçimlerine sahip evli çiftlerin, evlilik uyumu, benlik saygısı ile nedensel ve sorumluluk yükleme puanları arasındaki olası farklarını araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmalarında, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimine sahip kişilerin evlilikte uyum puanlarının korkulu bağlananlardan yüksek olduğu belirtilmiştir.

Kendini açma davranışları ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelendiği, 523 üniversite öğrencisinin katılımı ile yapılan bir çalışmaya göre, üniversite öğrencilerinin kendini açma davranışları ile yetişkin bağlanma biçimleri bakımından her iki cinsinde kayıtsız ve güvenli bağlandıkları bildirilmiştir (Çetinkaya ve Akbaba, 2011).

Öğretmen adaylarının bağlanma biçimleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir başka çalışmaya göre katılımcıların bağlanma biçimleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasında orta ve düşük düzeyde ilişkiler olduğu belirtilmiştir. Çalışma

sonuçları sosyo-ekonomik düzeyleri düşük olan öğretmen adaylarının, ekonomik yönden yüksek düzeydeki bireylere oranla saplantılı bağlanma biçimi puanlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Karaşar, 2014).

Tok (2018) ergenlerin ebeveyn bağlanma biçimleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, ergenler için sosyal kaygı ile bağlanma biçimleri arasında anlamlı ilişki olduğunu, kız öğrencilerin sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma puanlarının erkek öğrencilerden yüksek çıktığını bildirmiştir.

Ergenlerin bağlanma biçimleri ve sosyal anksiyete düzeylerinin ilişkisini araştıran bir diğer çalışma ergenlerin bağlanma biçimlerinde kızların puanının yüksek olduğu ve ailesindekilere psikiyatrik tanı konulmamış öğrencilerin güvenli bağlandıklarını bildirmiştir (Alagöz, 2019).

Dinçer (2019) 6 yaşındaki çocuklarda bağlanma figürleriyle kurulan bağlanma biçimleri ile oyun becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında araştırmaya katılan 6 yaş çocukların bağlanma biçimleri ile oyun becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve güvenli bağlanma düzeyi arttıkça oyun becerisinin arttığı, kaçınmacı ve olumsuz bağlanma düzeyi arttıkça oyun becerisinin düştüğünü tespit etmiştir.

Romantik kıskançlık ve bağlanma biçimlerinin romantik ilişkilerle ilişkisinin araştırıldığı, 416 kişinin katılımıyla yapılan bir diğer çalışmada, bağlanmada kaçınma düzeyinin romantik ilişkiye olumsuz olarak etki ettiği bildirilmiştir (Güldür, 2020).

Özeren ve arkadaşlarının (2019a.) çalışmasında aile işlevselliği ile güvenli bağlanma biçimi arasında doğrusal, güvensiz bağlanma biçimleri (korkulu, saplantılı, kayıtsız) ile ters yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca işlevsel aileler ve güvenli bağlanma arasında döngüsel bir ilişki olduğu bilgisini destekleyen veriler elde edildiğine dikkat çekmiştir (Özeren, 2021). Dolayısıyla şiddet gibi aile işlevselliğini bozan durumların araştırılmasında bağlanma ilişkisini ele almak, literatür bilgisi ışığında anlamlı ve yararlı olacaktır.

2.2. Türkiye’de Aile İçi Şiddet

Türkiye’de aile içi şiddet konusu, hukuki ve kamusal alanda sıkça yer bulan ve üzerinde önemle durulması gereken konuların başında yer almaktadır. Aile içi şiddet konusu kimi zaman aile mahremiyeti olarak algılansa da öte yandan kamuoyunda sıkça gündeme gelmesi ve konunun tartışılması kurumsal düzeyde çözümlerin oluşturulmasına imkân sağlamıştır. Fakat bulunan çözümler kısa süreli fayda sağlamaktan öte değildir. Aile içindeki bireyler arası ilişkiler, güç, otorite ve kontrol mekanizmaları değişim göstermedikçe aile içi şiddetin devamlılığı kaçınılmazdır (Salman, 2011).

Türkiye’de 1990’larda başlayan şiddet araştırmaları son yıllara kadar bölgesel olarak yapılmış olup, ülke çapında yetersiz kalmıştır. Altınay ve Arat (2008) Türkiye örneğinde kadınların yaşam sürelerince %34 oranında, Türkiye’nin doğusunda ise %40 oranında en az bir defa eşleri tarafından fiziksel şiddet gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Yine aynı çalışmada istemediği halde yaşamları süresince en az bir defa cinsel ilişkiye zorlanan kadınların oranı %14’ tür. %67’lik oranla cinsel şiddete uğradığını bildirenlerin aynı zamanda fiziksel şiddet mağduru da oldukları bildirilmiştir. Türkiye’de eşiniz gelir getiren bir işte çalışmanıza engel olur mu? Sorusuna kadınlar %36 oranında evet yanıtını vermiştir, bunun yanında Türkiye’nin doğusunda ise bu oran %52’ye çıkmıştır. Bu oran oldukça yüksektir ve tek bir gerekçeye dayanmamaktadır. Aile içi şiddet, şiddeti uygulayan aile bireyine bağlı olup bu durum devam etmesi ise hem şiddet görene hem de şiddeti uygulayana bağlıdır.

2008 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün (KSGM) Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (KYAİŞ) konusunda çok merkezli ve kapsamlı bir araştırma yapmıştır. Araştırma göstermiştir ki, Türkiye’de hayatının herhangi bir safhasında fiziksel şiddet gören kadınların oranı %39’dur. Bu araştırma Türkiye’de evli kadınların eşleri tarafından cinsel şiddete maruziyet oranını %15 olarak tespit etmiştir. Fiziksel ya da cinsel şiddet türlerinden en az bir tanesinin vuku bulma oranı %42’dir. Türkiye’de yaşayan kadınlardan %44’ü de hayatlarının bir döneminde duygusal şiddete maruz kalmıştır. Türkiye’deki her kadından 4/10’u ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Türkiye’deki kadınlardan 1/10’u hamilelik sürecinde eşi veya sevgilisi tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Yine bu araştırma göstermiştir ki kadınlar gençlik dönemlerinde ve evlendikleri ilk dönemlerde daha fazla şiddete maruz kalmaktadır. Eğitim ve refah düzeyi arttıkça şiddet görme riski azalmaktadır. Fakat orta öğrenim ve üzeri eğitim düzeyindeki kadınlardan %27’si, yaşam standartları yüksek olan kadınlardan da %29’unun şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Bu durumda şiddet oranlarının bir hayli yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye’de 15 yaş üzeri kadınlardan %18’i eşi veya partnerinden farklı kişilerce fiziksel şiddet görmüş ve şiddeti uygulayanların birçoğunun kendi aile üyelerinden olduğu görülmüştür. Ülkemizdeki kadınların %3’ünün partnerinden farklı kişilerce cinsel şiddet görmüş olması ve Türkiye genelinde 15 yaş altı cinsel şiddete maruziyet oranının %7 olması da araştırmanın gözler önüne serilen sonuçlarındandır. Araştırmanın bir diğer sonucu Türkiye’deki kadınlardan %86’sı fiziksel şiddetin kesinlikle kabul edilebilir olmadığını düşünmesidir. Bu veri göstermiştir ki, önceki yıllara kıyasla kadınların şiddet konusundaki farkındalığı büyük oranda artmıştır (Olgun İzmirli, 2013).

Türkiye’de aile içi şiddet mağdurlarının %90’dan fazlasını kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmalar göstermiştir ki aile içi şiddetin oluşmasında, içinde bulunulan toplumun sosyal, hukuksal, siyasal yapısı, gelenek ve görenekleri, eğitim düzeyi, cinsiyet ayrımcılığı etkili olabilmektedir (Kemerli, 2003). Özden, (2010) Türkiye’de aile şiddetin nedenlerini, ataerkil aile yapısı, ekonomik özgürlüğün sınırlı olması, muhafazakâr toplumsal yapı, şiddetin iktidarlık çabasında kullanılması ve toplumun sağlıksız bir yapı teşkil etmesi olarak nitelendirmiştir. Aile içi şiddete maruz kalanların çoğunluğunu kadınlar oluşturduğundan bunun nedenini erkek egemen olan aile yapısı ile ilişkilendirmiştir. Ayrıca Türkiye’ de ki toplumsal yapı göz önünde bulundurulduğunda kırsal kültürün etkilerinin mevcudiyeti ve ülke ekonomisinde sıklıkla varlık gösteren krizlerin, aile içi şiddeti artıran unsurlar olduğunu bildirmiştir.

Solak ve ekibi (2020)’nin bildirdiğine göre, Şenol ve Mazman (2014) çalışmalarında küçük yaşlarda aile içinde öğrenilen şiddetin büyüyünce uygulanan şiddet ile paralellik gösterdiğini ve eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların özellikle erkek çocuklarına daha fazla fiziksel şiddet uyguladıklarını bildirmiştir.

PIAR'ın 1992 yılında Türkiye'de 1973 kişi ile görüşerek yaptığı araştırmaya göre, kadınların %61'i nadiren, %11'i ise sık sık eşleri ile tartışma yaşadıklarını belirtmiş ve eşleri ile tartışanların %18'inin yine eşleri tarafından fiziksel şiddete uğradıkları bildirilmiştir. Aile Araştırma Kurumu'nun 4287 kişi ile yaptığı 1994 yılı araştırması göstermiştir ki; aile içinde yaşanan tartışmalar sonucu eşlerinin ağır söz kullandığını bildiren kadınların oranı %44, eşlerinin kendilerine vurduğunu bildirenlerin oranı ise %30 dur. Bunların yanında eşlerine fiziksel şiddet uyguladıklarını belirten erkeklerin %34 oranında olduğu bildirilmiştir (Baykal, 2008).

Diğer birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de aile içi şiddet toplumun gelenekleri ve kurallarına bağlı olarak normale indirgenmekte ve meşrulaştırılmaktadır. Şiddetin meşrulaştırılması, ilk olarak ailede ardından ise toplumda sık sık tekrarlanmasına ve şiddetin sorunları çözme yöntemi olarak nesiller arası aktarımına sebebiyet vermektedir. Toplumsal yapılardan kaynaklanan şiddetin kronik olarak meşrulaştırılması, son otuz yılda farklı platformlarda kendinden yavaş yavaş söz ettirmeye başlamıştır (Tılıç, 1997).

Türkiye’de Jandarma sorumluluk bölgesinde 2012 yılında 12.741, 2013 yılında, 13.551 aile içi şiddet olayı bildirilmiş olup, %6’lık artış olduğu görülmektedir (İçişleri Bakanlığı, 2013). TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu (TBMM, 2012a) bünyesinde faaliyet gösteren Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete İlişkin Alt Komisyonun 2008-2011 yıllarına ait polis merkezlerinden ve jandarma karakol

komutanlıklarından elde edilen verilerle sunduğu raporda 2008 yılından 2011 yılı sonuna kadar aile içi şiddet olaylarında yaklaşık beş katlık bir artış oranıyla en çok artışın görüldüğü il Trabzon olmuştur. Trabzon’da kayıt altına alınan aile içi şiddet olaylarının sayısı 2008 yılında 87 iken 2009 yılında 439’a yükselmiştir.

Türkiye’de aile içi şiddeti önlemeye yönelik olarak düzenlenmiş en kapsamlı ve güncel Kanun 20 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” adıyla yürürlüğe girmiştir (Aydemir ve Demircioğlu, 2017). Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB)’nin 29 Mayıs 2021 tarihli yayınına göre 6284 sayılı Kanun’un 14. madde 1. fıkrası gereğince kurulan, gerekli uzman personelin görev yaptığı şiddetin önlenmesi amacıyla koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetleri vermek üzere seksen bir ilde Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuştur. Ayrıca Türkiye genelinde şiddete uğrayan mağdurların müracaat edebilecekleri 360 Sosyal Hizmet Merkezi’nde bulunan şiddet önleme irtibat noktası mevcuttur (ASHB, 2021).

2.2.1. Türkiye’de Aile İçi Şiddetle Mücadeleye Yönelik Ulusal ve Uluslararası Sözleşmeler

Türkiye’de aile içi şiddet bir tür ayrımcılık ve insan hakları ihlali olarak görülmektedir. Şiddeti önlemede ulusal ve uluslararası sözleşmeler birçok çalışma sunmaktadır. Türkiye’nin imzalamış olduğu sözleşmeler 20.03.2021 tarihinde feshedilerek sona eren İstanbul Sözleşmesi ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme, bir diğer adıyla CEDAW’dır. Ülkemizde şiddeti önlemede en önemli adımların atılmasına imkân veren 6284 sayılı kanun ve bu kanun kapsamında ortaya çıkan Kadın Sığınma Evleri, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri ve örgütsel yapılanmalar mevcuttur (Olgun İzmirli, 2013).

2.2.1.1. Uluslararası Sözleşmeler

2.2.1.1.1. İstanbul Sözleşmesi

İlk amacı kadınları tüm şiddet türlerine karşı korumak, şiddeti önlemek, kovuşturmak, ortadan kaldırmak ve kadınlara destek vererek tüm ülkede cinsiyet eşitliğini yaygınlaştırmak olan “İstanbul Sözleşmesi” bir diğer adı ile “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi” ne Mayıs 2011’de ilk imza atan ülke Türkiye olmuştur. Anlaşmanın ön koşulu olan on ülkenin katılım şartının

sağlanmasının ardından 1 Ağustos 2014 tarihinde bu koşul sağlandıktan sonra cinsiyet eşitliğinin benimsenmesine ilişkin uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır. Anlaşma ile kadına karşı cinsiyetçi ayrımın önüne geçilmesine ilişkin politikalar oluşturularak bütüncül tedbirlerin alınması hedeflenmiştir.

Anlaşma gereğince devlet politikalarında önem arz eden şiddet istatistikleri ve kadınların şiddet deneyimlerine ilişkin verilerin toplanarak yayınlanması karara bağlanmıştır. Şiddet mağduru kadınların ve bu kişilerin çocuklarının ihtiyaçları gözetilerek temel haklarının korunması gerektiği anlaşma ile bildirilmiştir.

İstanbul Anlaşması ile ülkedeki tüm eğitim kurumlarında uygulamada olan müfredatlar da öğrenim görenlerin seviyelerine uygun olarak kadın erkek eşitliği, çatışmalardan uzaklaşma, toplumsal cinsiyet yapısı ve şiddet konusunda eğitimlerin verilmesi hedeflenmiştir. Bunun yanında profesyonel kadrolarda görev alan kişilere de cinsiyetçi yaklaşımlardan uzaklaşarak kadın-erkek eşitliğinin kabullenilmesi için gereken eğitimler verilmesi hedeflenmiştir. Toplumun şiddeti önleme yönünde farkındalığının artırılması ve anlayış yapılarındaki değişimlerin başlaması için tüm kamu ve özel kurumlarda iş birliği içinde plan ve programlar yapılmasına dair maddelere de yer verilmiştir.

Bunların yanında İstanbul Anlaşmasında şiddete uğrayan kadınlara, şiddet sonrasında psikolojik, hukuksal, ekonomik destek, barınma imkânı, sağlık hizmeti, sosyal hizmet, eğitim imkânı, iş olanakları ve iyileşme desteği verilmesi kararı yer almaktadır. Yine bu anlaşma ile yardım hattının 7 gün 24 saat hizmet veren “Alo 183” hattı aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ve gazilere yönelik bakanlığın verdiği hizmetler hakkında bilgilendirme ve yönlendirme yapan bir hattın uygulamaya başlanması sağlanmış olup, bu hat sayesinde ihmal, istismar, şiddet vakaları, töre ve namus cinayetleriyle alâkalı ihbarlarda vakanın gerçekleştiği ilin acil müdahale ekip sorumlusuna ve/veya güvenlik güçlerine bildirilerek müdahale edilmesi sağlanmaktadır.

Ülkemizin önemli sorunları arasında yer alan zorla ve küçük yaşta evlilikler açısından önleyici tedbirler oluşturulması açısından öneri sunulmuştur. Bu sözleşmede belirtilen yaptırımların tamamı kadınların toplumdaki refah seviyelerini arttırmak ve uygulanan şiddeti azaltmaya yöneliktir (Olgun İzmirli, 2013). Ancak 20 Mart 2021 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan 3718 sayılı Cumhurbaşkanı kararı sonucunda İstanbul Sözleşmesinin feshedilmesine karar verilmiştir. Sözleşmenin feshi, konuya ilişkin bildirimin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine ulaştırıldığı tarihten itibaren üç aylık sürenin bitimini izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

2.2.1.1.2. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme (CEDAW)

Ülkemizde 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme” hem ulusal hem de uluslararası platformda kadınlara karşı her alanda mevcut olan ayrımcılığı ortadan kaldırmayı, her bireyin eşit haklara sahip ve özgür olduklarını, cinsiyet ayrımına yer vermeden ve insan onuruna zarar vermeksizin yaşamayı savunmaktadır. Bu sözleşme ile kadınlar ile erkeklerin eşit hakları olduğu, siyasi, kültürel ve ekonomik alanda, sağlık alanında, istihdam edilebilirlik, sosyal güvenlik kapsamında, topluma yönelik faaliyetlerde ve eğitim alanında eşitlik adına önlemler alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Bunların yanı sıra toplumumuzda mevcut ataerkil yapıdan dolayı varlık gösteren önyargı ve geleneksel bakış açısının değişmesini, her iki cinsiyete üstünlük yüklemeksizin eşit olunduğunun, toplumsal rolleri reddederek, çocuk yetiştirmenin tek başına annenin görevi olmadığını vurgulamaktadır. Cinsiyet ayrımcılığının önüne geçilerek kadınların yaşam standartlarının yükseltilmesi hedeflenmektedir. Evlilik ve aileye ilişkin maddeler incelendiğinde; kadınların istekleri dışında evliliğe zorlanmamaları, evlenme ve boşanma süreçlerinde erkek ve kadınların eşit haklara sahip olması, çocuk üzerinde her iki tarafın aynı konumda olmaları gibi yükümlülükler bu anlaşma ile kabul edilmiştir (Durğun, 2018). İstanbul sözleşmesinde kadına yönelik cinsiyet eşitsizliği vurgulanırken, CEDAW’da her iki cinsiyetin eşit haklara sahip olması gerektiği kabul görmüştür. İki anlaşmadaki ortak nokta ise eşitlik ve ayrımcılık karşıtı düşünce yapısı ve kadınların toplumsal statülerinin korunması ve yükseltilmesine yönelik yasal yaptırımların uygulamaya geçirilmiş olmasıdır. İstenilen hedeflere her iki sözleşme ile henüz ulaşılamamış olsa da Türkiye’nin ayrımcılık karşıtı bu sözleşmeleri imzalamış olması ülkemiz adına önemli bir adımdır (Olgun İzmirli, 2013).

2.2.1.2. Ulusal Dayanaklar

2.2.1.2.1. 6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Aile İç Şiddete İlişkin Yasal Düzenlemeler

4320 sayılı kanunun eksiklikleri giderilerek 08.03.2012 tarihinde 6284 sayılı kanun adı altında kabul edilmiş olup, bu kanun ile şiddete uğramış olan veya uğrama tehdidi bulunan kadınların, çocukların ve aile fertlerinin, tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere

ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amaçlanmıştır. Bu kanun ile şiddet uygulayan kişi ve şiddete maruz kalan kişiye ilişkin yapılacak işlemler maddeler halinde sıralanmıştır. Şiddeti önlemeye yönelik olarak Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri'nin kurulması kararı alınarak önemli bir somut adım atılmıştır (Durğun, 2018). Bu kanun çerçevesinde 4320 sayılı kanundan farklı olarak şiddet mağduru kadın olması yeterli bulunmuş ve evlilik şartı kaldırılmıştır. İnsan hakları çerçevesinde hayat bulan bu kanun şiddet mağduru kadınlar için önemli bir adım olmuştur. Şiddet mağduru hangi kuruma başvuru yaparsa yapsın, acil önlemler alınarak durum Cumhuriyet Başsavcılıklarına iletilir. Hayatı risk altında olan kadınlar için ivedilikle koruma kararı başlatılmaktadır. İlk tedbir kararı en fazla altı ay süre ile verilir ve şiddet mağdurlarına barınma, psikolojik destek, rehberlik, ekonomik destek ve danışmanlık gibi hizmetlerden faydalanma hakkı sunulmaktadır. Bu kanunla yapılan başvuru ve verilen kararlara ilişkin herhangi bir masraf ödenmemektedir ayrıca ekonomik durumu iyi olmayan şiddet mağdurları için devlet ücretsiz avukat hizmeti vermektedir. 2002 yılında Medeni Kanun'da yapılan değişiklik ile "aile reisi kocadır" ifadesi çıkarılarak eşlerin eşitliğinin vurgulanması, bunun yanında kadının çalışmasına eşin izin verme hükmünün kaldırılması ve kadın erkek eşitliğinin sağlanması hususunda devletin sorumlu olduğunun Anayasamıza girmesi aile içi şiddete yönelik atılımlar hususunda elde edilmiş kazanımlardır (Olgun İzmirli, 2013).

2.2.1.3. Örgütsel Yapılanmalar

2.2.1.3.1. Kadın Sığınma Evi

Aile içi şiddet türlerinden kadına yönelik şiddet mağdurlarına güvenilir, şiddetten uzak ve yeni çözümler bulunana kadar geçici olarak barınabilecekleri yerlerdir. Kadın sığınma evleri şiddet mağdurlarının eski güçlü durumlarına dönmeleri için ruhsal, fiziksel ve sosyal rehabilitasyonlarına destek veren hizmetlerin sunulduğu yerlerdir (Sallan Gül, 2012).

Kadın sığınma evlerinin amacı kadınları dayanışma içerisinde güçlendirmek, barınma ihtiyacını, ekonomik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayarak yaşama gücünü elde etmesini sağlayarak normal yaşantılarına adaptasyonlarını kolaylaştırmaktır. Tüm bu hizmetlerin ücretsiz oluşu şiddet mağdurlarının ihtiyaçlarına tam anlamıyla karşılık vermektedir. Resmî kurumlara bağlı, yarı bağımsız ve bağımsız olmak üzere üç farklı türde kadın sığınma evi mevcuttur (Öztürk, 2010).

Bağımsız olan sığınma evleri feminist politikaya destek veren kuruluşların bütçeleri ile desteklenmektedir. Yarı bağımsız sığınma evlerinin finansmanı devlet tarafından

karşılanmakla birlikte idari kararlar bağlı bulunulan kuruluş tarafından verilmektedir. Resmî kurumlar denildiğinde ise belediye ve bağlı olunan kurum tarafından giderleri karşılanan sığınma evleri akla gelmelidir bu tür sığınma evlerinde karar mercii devlettir (Sallan Gül, 2012).

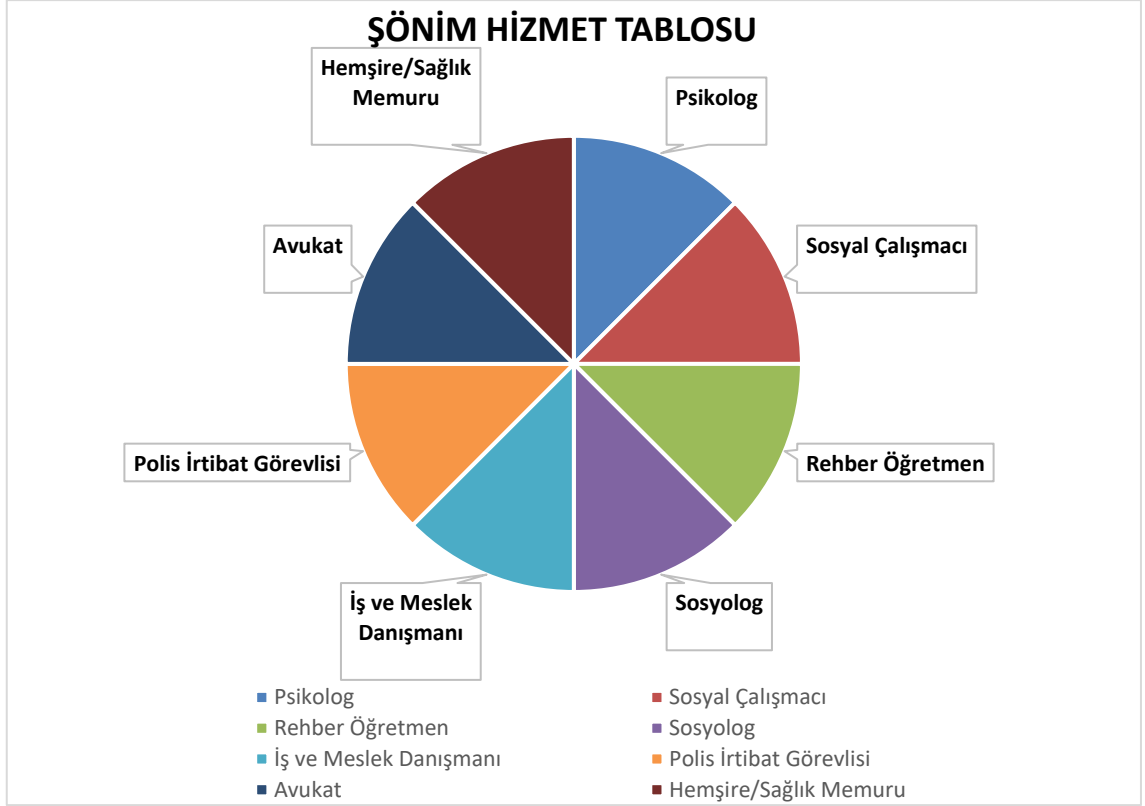
2005 yılındaki resmi düzenlemeler kapsamında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinin a) bendine göre **“büyükşehir belediyesi ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler; kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar”** ifadesine rastlanmaktadır (Olgun İzmirli, 2013).

2019 yılında Türkiye’deki sığınma evi sayısı 144 iken başvuru sayıları incelendiğinde ülkemiz için yeterli kadın sığınma evi olmadığı görülmektedir (Demirbilek, 2020). Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın 2021 yılı mayıs ayı güncel verilerine göre Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı 112, Belediyeler bünyesinde 32, Göç İdaresi bünyesinde 3 ve sivil toplum kuruluşları bünyesinde ise 1, toplamda 148 sığınma evi mevcuttur. Sığınma evlerinden faydalananların %62’si kadınlar ve %38’i ise çocuklardan oluşturmaktadır. Şiddete maruz kalanların barınma oranının %49,5 ve sosyal yetersizlik ve ekonomik nedenlere bağlı olarak sığınma evlerinde barınma oranın ise %50,5 olarak bildirilmiştir (ASHB, 2021). Bunun yanında kadın sığınma evlerinde en fazla kalma süresinin 3 ay ile 6 ay arası olması da kadınlara kalıcı çözümler sunmanın önüne geçmektedir. Bu durum kadınların gelecek kaygısı ile yaşamalarına sebebiyet vermektedir (Demirbilek, 2020).

2.2.1.3.2. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)

Ülkemiz tarafından İstanbul Sözleşmesi’nin imzalanmasının sonrasında 6284 sayılı kanunun 14. Maddesi gereğince şiddet önleme ve izleme merkezlerinin açılması ile koruyucu ve önleyici tedbirler alınarak kadınların şiddetten uzak bir yaşam sürmeleri için çalışmaların başlangıcı olarak 5 Ocak 2013 tarihinde çıkan yasa ve uygulama yönetmeliği ile pilot uygulamalarına başlayan ve bugün 81 ilde faaliyet gösteren ŞÖNİM diğer adı ile KOZA karşımıza çıkmıştır (Sallan Gül, 2012; ASHB, 2021). ŞÖNİM’ler 7/24 hizmet vermektedirler. Buraya başvuran kadınlar, kabul birimindeki ilk görüşmeden sonra uygun olan sığınma evine yönlendirilir. Merkezin amacı, şiddete maruz kalmış kadınlara ekonomik, hukuki, psikolojik ve sosyal anlamda destek sağlamak, onları güçlendiren, danışmanlık veren, rehberlik eden, yönlendiren ve refah seviyelerini arttırarak topluma katılımlarını sağlamaktır. ŞÖNİM’e başvuru 183 destek hattı üzerinden veya sivil toplum örgütleri tarafından yapılan yönlendirmelerle sağlanmaktadır. Başvuruların ardından yüz yüze görüşülerek, görüşme raporu düzenlenir ve bilgiler veri tabanına yüklenir. Gereken durumlarda kişinin can güvenliğini korunması için kolluk kuvvetlerinden de yardım

alınmaktadır. ŞÖNİM tedbir kararlarına ilişkin kayıt tutmak, hizmetleri koordine etmek, tedbir kararlarının alınmasında ve akabinde uygulamasına ilişkin başvuru yapmak, şiddeti sonlandırmaya ilişkin programlar düzenlemek ve uygulamaya koymak, çağrı merkezlerinin işleyişini yürütmek ve sivil toplum kuruluşları ile koordineli şekilde çalışmak gibi yükümlüklere sahiptir. Bunların yanında küçük boyutta şiddet mağduru kadına barınma olanağı sunma, ekonomik destek sunma, danışmanlık hizmeti sağlama, hukuki destek sunma, kreş yardımı sağlama, iş istihdamı ve eğitim/öğretim konusunda destek verme, tıbbi destek sunma gibi hizmetler de sunmaktadır (Sallan Gül, 2012). Hizmete açıldığı günden Nisan 2021 sonuna kadar geçen süre zarfında ülke genelinde 702.734 kadın, 56.454 erkek ve 97.515 çocuk olmak üzere toplamda 856.703 mağdura destek verildiği bildirilmiştir (ASHB, 2021). Her ne kadar şiddet mağduru kişiler bu merkeze başvursa da barınma sürelerinin en fazla üç ayla sınırlandırılması verilen hizmetin geçici olduğunu göstermektedir. Bu hizmetlerin verimli bir hale getirebilmek için öncelikle koruyucu, önleyici, destekleme ve izleme faaliyetlerin geliştirilmesi gerekmektedir. (Kelebek, 2016). Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı son verilerinde Sosyal Hizmet Merkezlerinde bulunan 360 farklı şiddet önleme irtibat noktası bulunduğunu ve şiddet mağdurlarının müracaat edebileceğini bildirmiştir (ASHB, 2021).

Şekil 2. Şiddet önleme ve izleme merkezi (ŞÖNİM)’nde verilen hizmetler (Polat ve Özeren, 2021).

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren, “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ŞÖNİM” Şekil 2 (Polat ve Özeren, 2021)’de görüldüğü üzere birçok alanda şiddet mağdurlarına destek sağlamaktadır.

Şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişilerin, şiddet mağdurlarına yaklaşımdan kolluk kuvvetleri tarafından önlem alınabilmesi amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında imzalanan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İş Birliği Protokolü” ile bazı illerde pilot uygulamaya başlanılmış olup bugün yeni adı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde 81 ilde hizmet vermeye devam etmektedir (ASHB, 2021).

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı (2013) kaynaklarına göre Aile Mahkemelerinin mağdurlara yaklaşılmaması gereken mesafeyi belirleyerek verdiği kararlar gereği, şiddet uygulayanlara elektronik kelepçe takılarak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne bağlı, sadece Ankara’da bulunan elektronik izleme merkezinde ilgili bakanlık görevlileri tarafından 24 saat esasına göre coğrafi bilgi sistemleri üzerinden takibi yapılmakta iken, 2019 yılında İçişleri Bakanlığı Güvenlik ve Acil Durumlar

Koordinasyon Merkezi bünyesinde Elektronik İzleme Merkezi oluşturularak İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve yeni adı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı işbirliği ile ülke genelini kapsayacak şekilde 81 ilde uygulanabilir hale getirilmiştir (ASHB, 2021).

2.3. Dünyada Aile İçi Şiddet

WHO (2005)'nin verilerinden de anlaşılacağı üzere aile içi şiddet tüm dünyada en sık karşılaşılan insan hakları ihlali ve halk sağlığı sorunudur. 16 ile 44 yaş arasındaki kadınlarda ölüm ve sakatlık nedenleri arasında ilk sıralarda aile içi şiddet gelmektedir. Avrupa Konseyi Beyanında bildirildiği üzere aile içi şiddet sonucu görülen ölüm sayıları, kanser ve trafik kazaları sonucu gerçekleşen ölümlerden daha fazladır.

İngiltere ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerde dahi kadın erkek eşitsizliği görülmektedir. Amerika'da 15 saniyede 1 kadın eşi veya partneri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. İngiltere'de haftada 2 kadın, Kenya'da ise haftada bir kadın eşi veya partneri tarafından öldürülmektedir. İspanya'da 2000 yılı içerisinde 70'in üstünde kadın eşi veya birlikte yaşadığı kişi tarafından öldürülmüştür. Zambiya'da eşi veya birliktelik yaşadığı kişilerce öldürülen kişi sayısı 250'ye ulaşmıştır. Bangladeş'te ise öldürülen kadınların %50'sinin katili eşidir (Korkut Owen, 2008).

French (1993) ABD'deki araştırmasında 1.8 milyonun üzerinde erkeğin, eşine veya partnerine ağır şekilde fiziksel şiddet uyguladığını bildirmiştir. Araştırmaya konu olan çiftlerin %28'i ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kaldıklarını bildirmiştir. Coker ve arkadaşları (2005)'nin Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1152 kadınla yaptıkları çalışmada, kadınların %54 oranında farklı türde şiddete maruz kaldıkları, %24'ünün ise ağır şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (Başlıoğlu, 2017).

Çin'de dünyaya gelmesi beklenen çocuğun kız olduğunun öğrenildiği andan itibaren gebeliğin kürtajla sonuçlanması veya doğum sonrası hayatına son verilen kız bebeklerin sayısının milyonlara ulaştığı bildirilmiştir. Yeni Zelanda'daki kadınların 1/5'i, Mısır'da yaşayan kadınların da %35'i eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır (Korkut Owen, 2008).

İran'da nüfus baz alınarak yapılan bir araştırmada, son bir yılda eşi tarafından fiziksel şiddet görmüş kadın oranının %14,8 psikolojik şiddet görenlerin oranının ise %86,6 olduğu tespit edilmiştir (Faramarzi ve ark., 2005). WHO (2005)'nin on ülkede yaptığı kadına yönelik şiddet araştırması sonuçları göstermiştir ki kadınların hayatları süresince fiziksel veya cinsel şiddete uğrama oranları %15 ile %71 arasında değişiklik göstermektedir. Eşinden veya partneri tarafından fiziksel şiddet gören kadınların oranı Japonya'da %13, Peru'da ise

%61 dir. Cinsel şiddetin en az görüldüğü ülke %6 ile Japonya, en çok ise %59 ile Etiyopya'dır. Duygusal şiddete maruziyet oranı ise %20 ile %75 arasında değişiklik göstermektedir (WHO 2005).

Aile içi şiddetin meydana getirdiği ağır psikolojik, fiziksel, sosyo-ekonomik zararların yanında ölüm ile sonuçlanma oranları da bir hayli yüksektir. WHO (2002)'ya göre farklı ülke verileri göstermektedir ki cinayete kurban giden kadınların %40 ile %70'i eşleri veya erkek arkadaşları tarafından öldürülmüştür (Olgun İzmirli, 2013).

Dünya Sağlık Örgütünün verilerine göre dünya genelinde kadınlar %35 oranında şiddete maruz kalmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınların %30'na kendi eşleri tarafından, %7'lik kısmına ise partneri olmayan kişiler tarafından şiddet uygulandığı görülmüştür (Polat, 2017).

Dünya Sağlık Örgütünün 2000 ve 2018 yılları arasında çeşitli ülkelerde yapmış olduğu araştırmanın sonucunda dünyada her üç kadında birisi hayatı boyunca en az bir kere şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Ayrıca bu raporun pandemi sürecini kapsamaması ve eski normal dediğimiz düzen içerisinde çalışılmış veriler olması, yapılan araştırmalarda pandemi döneminde şiddet eylemlerinin arttığı göz önüne alındığında günümüzde bu oranın daha fazla oluşu düşünülebilir. Araştırma dünya genelinde 730 milyon kadının hayatları boyunca eşlerinden veya partnerlerinden şiddet gördüğünü ortaya koymuştur. Şiddetin yoksulluk parametresiyle paralel olduğunu vurgulayan raporda, %16 Avrupa, %18 Orta Asya ve %21 Güneydoğu Asya ülkelerinde kadına şiddet oranları belirtilmiştir (WHO, 2021).

2018 yılında Barış ve Güvenlik Enstitüsünün yayınladığı Kadın, Barış ve Güvenlik Endeksi raporunda, toplam 167 ülkede yapılan çalışmada, ülkelerin %90'lık bir kısmında cinsiyetçi yasaların olduğuna rastlanmıştır. Aynı araştırmada 2018 yılında dünya genelinde 379 milyon kadının aile içi şiddete maruz kaldığı vurgulanmıştır (GIWPS, 2018). İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğünün kadına şiddet vaka sayılarının 2017 yılında 24052 iken, 2018 yılında ise rakamın artarak 28554'e yükseldiği, dolayısıyla Türkiye'de de bu durumun yükselişte olduğu belirtilmektedir (Çalışkan, 2019).

Yukarıda sunulan verilerden de anlaşıldığı gibi, konuya ilişkin çalışmaların hem bilimsel hem de sivil toplum çalışmaları bağlamında daha fazla önemsenmesi ve önceliğe alınması, elde edilecek bulgular için çözüm önerileri geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

2.3.1. Yurtiçinde ve Yurtdışında Yapılan Aile İçi Şiddet Araştırmaları

Solak ve ekibi (2020) Kocaeli ili çocuk ve aile odaklı sosyal risk haritası projesi kapsamında çocuklar üzerine yapılan çalışmada aile ekonomik düzeyinin iyi ve zayıf olması

ile fiziksel şiddet arasındaki ilişkiyi incelemiş ve ailenin ekonomik durumunun zayıf olduğu durumlarda fiziksel şiddet görülme oranının yükseldiğini tespit etmiştir.

Öztürk (2014) çalışmasında şiddet ve çalışma şartları bağıntısı araştırmış, kadınların eşlerinden %46, babalarından %20 ve ağabeylerinden %16 oranında şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Şiddet uygulayan erkeklerin, %24,6'lık oranla ilk sırada işçi, %14,8'lik oranla ikinci sırada esnaf, %4,9'luk oranla emekli ve yine %4,9'luk oranla memur olduğu bildirilmiştir. Sonuç olarak stresli ve yorucu iş ortamında çalışan aile bireyi eve dönünce stresini ailenin diğer fertlerine şiddet olarak yansıtmaktadır. Aile içi şiddetin oluşması ve görülme sıklığında ekonomik sıkıntıların etkisi büyüktür. Karakulak (2018)'ın çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ergenlerde saldırganlık eğilimini araştırdığı çalışması ile çocukluğu süresince aile içi şiddete uğrayan ergenlerin saldırgan eğilimli olduklarını bildirmiştir.

Kendirci (2013) evli bireylerin öfke ifade tarzları ve şiddet sorumluluğunu incelenmek amacıyla yaptığı çalışmada, evli bireylerin sürekli Öfke ve ifade Tarzları ile evli bireylerin yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu puanları ile değişkenlere göre aralarında anlamlı farklılıklar olduğunu, sürekli öfke ve öfke ifade tarzları ile şiddet sorumluluğu arasındaki ilişkinin araştırılması sonucuna göre, genel olarak boyutlar arasında pozitif ilişkiler olduğunu, en güçlü pozitif ilişkinin şiddeti kabul etme ile sürekli öfke boyutları arasında ve en düşük pozitif ilişkinin ise şiddeti kabul etme ile minimize etme boyutları arasında olduğunu bildirmiştir.

Santana (2004)'ya göre Amerika'da aile içi şiddete uğrayanların %40'ı erkek ve %60'ı kadındır. Amerika Adalet Bakanlığına göre her yıl 4,5 milyon kadın aile içi şiddete maruz kalıyor Klinik veriler gösteriyor ki hastane acil servislerine başvuran yaralı kadınların %22 ila %37'si aile içi şiddete uğramıştır ve bunların %75'i en az 2 kez şiddete maruz kalmıştır. Amerikan yerlilerinin kültürlerinde diğer ırklara göre cinsel saldırı ve tecavüz olaylarına 2 kat daha fazla rastlanmaktadır. Genel olarak Afro Amerikan kadınların diğer ırklara oranla daha fazla fiziksel şiddete (öldürücü şiddet) maruz kaldığı bildirilmiştir. Siyah kadınlar, beyaz kadınlara oranla %35 daha fazla aile içi şiddete maruz kalmışlardır (Patolia, 2013).

Guedes ve arkadaşları (2002) Venezuela'da yaptıkları çalışmada her gün 12 kadından birinin cinsel şiddete maruz kaldığını, bu kadınların %72 oranında 19 yaş altı olduğunu ve cinsel şiddete maruz kalanların çoğunluğunun saldırıyı gerçekleştirenleri daha önceden tanıdıklarını bildirmiştir.

Sakallı (2001) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada kadının aile içi şiddete maruz kalması olumsuz bulunmuş fakat erkek öğrenciler, erkek egemen tutum ve saldırgan cinsellik eğiliminin olumlu bir tutum olduğu yönünde görüş bildirmiş ve aile içinde kadına yönelik fiziksel şiddeti normal bulmuşlardır. Kadının şiddete etken olduğu yönünde suçlu bulmuşlardır. Bhasin 2003'te yaptığı çalışmada ise Amerika ve İngiltere gibi gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerde de kadın erkek eşitsizliğinin yüksek olduğuna vurgu yapmış, kadınların yarısından fazlasının fiziksel eş şiddetine maruz kaldığını ve hem fiziksel hem de cinsel şiddetin yüksek oranlarda yaşandığını bildirmiştir (Bhasin, 2003).

Aile içi şiddet çalışmalarını güncel tutmak, aile içi şiddetin evrensel özellikleri yanısıra kültüre ve bütüncül dinamiklere bağlı oluşunu gözden kaçırmamak önem taşımaktadır.

2.4. Boşanma ve Aile İçi Şiddet

2.4.1. Genel Olarak Boşanma

Boşanma; resmi olarak kurulan evlilik bağının resmi yollardan sona ermesidir (Sayan Karahan, 2012). Başka bir deyişle evlilik kurumunun eşlerden birinin talebi ile kanunla saptanmış olan sebeplerden en az birine dayanarak açtığı dava neticesinde mevcut olan evlilik birliğinin mahkeme kararı ile sonlandırılmasına boşanma denmektedir (Öztürk, 2010).

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda 161. maddeden itibaren 184. maddeye kadar boşanmayla alakalı hükümler yer almaktadır (Öztürk, 2010). Bunlardan bilhassa 162. madde aile içi şiddetin alt konusu olan eş şiddetini kapsamaktadır.

162. madde: Hayata kast, pek kötü ve onur kırıcı davranış, eşlerden birinin diğeri tarafından hayatına kastedilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta bulunulması sebebiyle boşanma sebebini öğrenmesinden başlayarak 6 ay ve bu sebebin olmasının üzerinden 5 yıl geçmeden ve affetmediyse boşanma davası açabilir.

2709 sayılı T.C. Anayasası'nın 17. maddesinde kişinin vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı ve kimseye eziyet ve işkence yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyeti ile bağdaşmayan bir ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı belirtilmiştir. Bu ibareler aile içi şiddet kapsamındadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunun birtakım suçların aile bireylerine karşı işlenmesi durumunda ağırlaştırıcı hükümler getirmesi aile içi şiddet kapsamında değerlendirilmektedir. Bu suçlar; öldürme, yaralama, eziyet, cinsel dokunulmazlığın ihlali,

kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, kötü muamele suçu, aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali, çocuğun kaçırılmasıdır (Özden, 2010).

2.4.2. Aile İçi Şiddet Sonucu Boşanma

İnsan Hakları bildirgesi ve Türk Anayasası reşit olan herkesin kendi sorumluluklarını taşıyabilen eşit vatandaşlar olduğunu kabul etmektedir. Buna karşın erkeklerin eşlerine veya reşit olan kızlarına yönelik gösterdikleri baskı ve şiddete toplumun sessiz kalması ve açıkça belirtilmese de meşru görmeleri cinsiyet eşitsizliğine işaret etmektedir (Yalçın, 2014).

Erkek ve kadının yaşamını birleştirmesi anlamına gelen evlilik, uzlaşma yolu kalmadığında, erkek ve kadın için anlamını yitirdiğinde çözüm olarak boşanma gündeme gelebilmektedir. Hukuksal yönden kanuni, eşlerin karşılıklı sevgi saygısını yitirerek yabancılaşmasıyla alakalı duygusal, maddi anlamda ve mal paylaşımına ilişkin ekonomik, çocukların paylaşımı ve bakımı açısından ebeveynlik, bağımsız olarak kendi benliğini bularak yeniden hayata uyum sağlama açısından psikolojik bir süreç olan boşanma çok boyutlu bir olgudur (Çakır Parmaksızoğlu, 2011).

Boşanma, aile içi şiddetin sonuçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlilik sürecinde görülen fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet neticesinde boşanmalar gerçekleşmektedir. Araştırma sonuçları aile içi şiddetin önemli bir boşanma sebebi olduğunu göstermekte ve bu durum aile bütünlüğünü, koruyuculuğunu ve işlevselliğini tehdit etmektedir (Uçan, 2007). Ersöz (2011) boşanmaya tek neden olarak şiddetin gösterildiği bir platformda, boşanma oranlarının gün geçtikçe artacağını bildirmiştir. Şiddetin sürekliliği ve diğer faktörlerinde birlikteliği ile boşanma oranlarının doğrudan etkilendiğini ifade etmiştir.

Kadınların şiddete maruz kaldıkları ilişkiye devam etme veya devam etmeme kararı almalarının nedenlerini açıklayan farklı araştırmalar mevcuttur. Araştırmalar şiddete maruz kalarak ilişkilerini sonlandırmak istemesine rağmen ilişkilerini devam ettirdiğini belirten %77 oranındaki kadının, yaşadıkları travmalar sonucu bu durumla başa çıkabilmek için inkâr etmeyi, olayı basit ve önemsiz gibi görmeyi veya eşin/partnerin bağımlılık yapıcı madde kullanımını durumun sorumlusu olarak görmeyi tercih ettiklerini göstermiştir. Şiddete maruz kalan kadınlar ekonomik zorlukları düşünerek, eşlerinin değişeceğine inanarak, ayrıldıktan sonra gidebilecekleri bir yer bulunmayışından, ilişkilerinin bitmeyeceğine inanmaları nedeni ile de evliliklerini devam ettirebilmektedirler (Barnett, 2001). Öte yandan evlilikleri sürecinde şiddete uğrayan kadınların, şiddet görmeyen kadınlara kıyasla daha fazla boşanma eğiliminde olduklarını bildiren araştırmalar bulunmaktadır (Bowlus ve Seitz, 2006).

2020 yılında Gökçe tarafından yapılan ebeveynlerin boşanma nedenleri ve boşanma kararlarına ilişkin çalışmada evli olup ayrılmış çiftlerin evliliklerinde yaşadıkları ekonomik, duygusal ve cinsel nedenlerin aldıkları boşanma kararlarında etken olduğu tespit edilmiştir (Gökçe, 2020).

Özkan ve Böke (1994)'nin aile içi şiddetin boşanmaya etkisini araştıran çalışmalarına bakıldığında, boşanmış kişilerin %26,42'sinde kadına yönelik şiddet görüldüğü saptanmıştır. Karşılaşılan şiddet türlerinden sözel şiddetin %42,44 oranında, fiziksel şiddetin %33,09 oranında ve her ikisinin bir arada %24,46 oranında görüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları kadın ve erkek aynı yaşta ise, kadının yaşı erkeğin yaşından büyük ise ve kadının boşanma yaşının düştüğü durumlarda şiddet oranında artış olduğunu göstermiştir. Boşanma kararları kesinleşmiş dosyalara yönelik yapılan bir diğer araştırma ise kadınların %29,5'inin aile içi şiddet sonucu boşandıklarını göstermiştir. Şiddet mağdurlarının %91,5'inin eski eşleri tarafından, %8,5'inin eski eşin annesi, babası veya kardeşleri gibi diğer aile üyeleri tarafından şiddet gördüğü tespit edilmiştir (Demirci ve ark. 2005).

Yıldırım (2004) öğrenim durumu, işsizlik, sevgi ve saygı eksikliği, kadınların özgürlüklerinin kısıtlanması konularının aile içi şiddete sebep olduğuna vurgu yapmıştır. Buna bağlı olarak aile içi şiddetin boşanmalardaki etkisi şüphesiz çok önemlidir.

Delaney (2000) kültürel değer yargılarımıza göre dayanın eşi terk için geçersiz bir neden olarak görüldüğünü bildirmiştir. Uzun süreçler sonrasında bu değer yargılarının değişim gösterdiğini ve kadınların boşanma kararı alabilme tutumlarının değişim gösterdiğini belirtmiştir. Kadınlar yasalardaki değişimlerle birlikte görünürlük kazanmış ve boşanma konusunda karar alabilme tutumu kazanmıştır. TMK.'nın 162. maddesi gereği eşlerden birinin onur kırıcı bir davranışta bulunması sonucu boşanma davası açılabilmektedir. Bu sebeple şiddete maruz kalan eş yasalar önünde boşanma davası açma ve evliliği bitirme hakkına sahiptir.

2017 yılı TÜİK verileri boşanma oranlarının evliliğin ilk beş yılı içerisinde yüksek oranda olduğunu göstermektedir (TÜİK, 2018). TÜİK verilerine göre boşanma sayısı 2017 yılında 128.411 iken, 2018 yılında yüzde 10,9 oranında artmış ve 142.448 olmuştur. Kaba boşanma hızı binde 1,75 olarak açıklanmıştır (TÜİK, 2020). Bu veriler doğrultusunda her geçen yıl boşanma oranlarındaki artış gözlenebilmektedir. Kadınlara iş istihdamı sağlanması, kamusal alanda söz sahibi olabilmeleri ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmış olmaları eşlerine bağımlı kalmadan yaşayabilmelerine olanak tanımıştır. Bu nedenle eşler, aile içi şiddete maruz kalma, psikolojik baskı, hakarete maruz kalma durumunda boşanma talebinde bulunabilmektedirler. Ancak şiddet mağduru her kadın baş etme metodu olarak

boşanmayı tercih etmemektedir. Aile içi şiddetin yanına başka olumsuz nedenlerin eklenmesi eşlerin boşanma kararı almasında etkili olabilmektedir. Yasaların kapsamının genişletilmesine karşın toplum nazarında boşanmış olmak değer yargıları açısından hoş karşılanmamaktadır. Evlenen bireye verilen statü boşanma ile kaybedilmiş kabul edilmekte ve bu durum özellikle kadınlar açısından dışlanma, eşitsizlik çoklu ayrımcılık sorunlarını gündeme getirmektedir (Sarpkaya, 2012). Kadınlar boşanma sonrası toplumsal zorluklarla karşılaşmanın yanı sıra bir müddet rollerini ve sınırlarını belirlemede güçlük yaşayabilmekte, çocuklarına karşı kimlik oluşturma karmaşası yaşayabilmekte, ekonomik durumu iyi olmayanlar yoksulluk sınırının altında bir hayat sürmeye başlayabilmekte, çevreye karşı güvensizlik gelişebilmekte, karşı cinse karşı tepki ile yaklaşabilmekte ve depresyon görülebilmektedir. Boşanmış kadınlar hayatlarını idame ettirmek ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilmek için çalışabilir buna bağlı olarak zaman sıkıntısı, artış gösteren roller, yeni ebeveyn kimliği karmaşası ile başa çıkmak mecburiyetinde kalmaktadırlar (Aydiner ve Öztop, 2013). Tüm bu durumlar boşanmanın zorlu süreçleridir.

Arıkan (1996) 'ın Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları Araştırması verilerine göre; boşanan kadının karşılaştığı güçlükler incelendiğinde %86,6 ekonomik sorun, %80,8 çevre baskısı, %79 velayeti babada olan çocuğa/çocuklara özlem duyma, %77 erkekler tarafından taciz edilme ve %73,2 aile baskısı gördüğünü bildirmiştir. Boşanma yalnızca evlilik sürecinin yasal olarak bitmesi ile kalmayıp öncesi ve sonrası ile uzun ve travmatik bir süreçtir. Yasal olarak evliliklerini sonlandırmış kadınlar ekonomik problemlerin yanı sıra gelenek ve görenek gerekçesiyle kendilerine karşı takınılan tutumlarla mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Geleneklerine bağlı ve kırsal bölgelerde yaşayan kişiler boşanmayı ahlaki değer yargılarına aykırı bir durum olarak nitelendirmektedir. Toplum boşanmış kişileri geçimsiz, uyumsuz ve başarısız olarak görmektedir (Arıkan, 1996).

Arıkan (1992)'ın yaptığı "Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma" konulu araştırmada boşanma sonrası çevrenin kendisine karşı tutumunun değiştiğini düşünen kadınların %42,2 oranında olduğu tespit edilmiştir. Çevrenin kendisine kötü gözle baktığını belirten boşanmış kadınların oranı %48,5 ve kendilerine acındığını belirten kadınların oranı %32,4'tür (Arıkan, 1992). Boşanmanın, toplum tarafından kabul görmeme nedeni sağlıklı toplum için, sağlıklı ailelerin var olması gerekliliği görüşünü benimsemiş olması ve dini temellere dayanmadığının düşünülmesidir.

Sarpkaya (2012)'nın "Boşanmış Kadınların Yaşam Deneyimlerine Sosyolojik Bakış" konulu araştırması sonucunda, kadınların boşanma sonrası yaşamlarını belirleyen dört temel değişken olduğunu ve bunların; çocuk sahibi olma, eğitim seviyesi, aile yapısı, meslek sahibi

olma/olmamaları olduğunu bildirmiştir. Bahse konu özellikler kadınların boşanma sonrasında geliştirdikleri tutum ve davranışları belirleyebilmelerinde etkili olmaktadır. Boşanmış kadınlara karşı yaftalama, dışlama, olumsuz davranış ve tutumlar bireyleri toplumda üçüncül plana sürüklemektedir. Erkeklerin boşanmış kadınları cinsel yönden daha istekli veya namussuz olarak görmesi, cinsel istismarların gerçekleşmesi, toplum tarafından benimsenmelerinin güç olması, çocuk bakma görevinin kadına yüklenmesi, sosyal dışlanma yaşaması ve iş başvurularında çeşitli sorunlarla karşılaşılması boşanma sonrasında kadınların yaşadığı yeni bir hayat kurma girişimlerini baltalamaktadır (Kelebek, 2016).

En önemlisi boşanma sonrası şiddetin devam etmesidir. Boşanmış kişiler dava sürecinin tamamlanmasına rağmen eski eş tarafından ısrarlı takibe, çocuğu kullanarak bilgi almaya, farklı türde şiddete maruz kalabilmekte hatta öldürülebilmektedir. Şiddete maruz kalan birçok kadın boşanma sonrasında da aynı şiddeti yaşamaya devam edebilmektedir. Boşanma oranlarındaki artış ile alternatif yaşam şekillerinin oluşması, eğitim düzeyinde artış, kadın haklarına yönelik destekleyici düzenlemeler, kadınların ekonomik refah düzeylerinin iyileştirilmesi ve evlenme oranındaki düşüş arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu düşünülmektedir (Aydın ve Baran, 2010). Kadınların kendilerine karşı saygı ve öz güvenleri arttıkça, şiddete karşı koymak ve şiddetin olmadığı bir hayat sürebilmek için evliliklerini sonlandırmaya cesaret edebilmektedir (Kelebek, 2016).

Boşanma sonrası kadınlar toplumsal, çevresel, kendilerine dair ve çocuklarına ilişkin birçok sorunla yüzleşmektedir. Aktaş Akoğlu ve Küçükkaragöz (2018) birçok kadının boşanma sonrası çocuklarının onları hayata bağlayan tek şey olduğunu belirttiğini ve onlardan güç aldıklarını bildirmişlerdir. Buna bağlı olarak velayete ilişkin sıkıntılar yaşanabilmektedir.

Kadınların şiddet gördükleri ilişkiyi sona erdirmeleri; çalışma imkânları mevcut ise, ilişkileri kısa süre önce başladı ise, şiddeti önlemeye yönelik çabaları mevcut ise ve bu konudaki yetenekleri ve bilinçleri arttıkça mümkün olmaktadır (Barnett, 2001).

2.4.3. Aile İçi Şiddet Sonucu Boşanmış Kişilerde Görülen Psikolojik Etkiler

Bireyin hayatında önemli değişimlere neden olan olağan dışı olaylar, travmatik olaylar olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan boşanma farklı etkenlere bağlı olarak psikolojik travmalara neden olan yaşamsal bir olgudur. Boşanma sonrası sürece ilişkin farklı kültürlerle yapılan çalışmalar boşanmış annelerin stres düzeylerinin evli olan annelere kıyasla daha yüksek olduğunu, ekonomik problemlerin, yalnız anne olmanın ve psikolojik sorunların stres seviyesinde artışa neden olduğunu göstermiştir (Hope ve ark, 1999).

Depresif semptomlarda anlamlı artışın boşanmadan hemen sonra daha fazla görüldüğü belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar boşanmanın yarattığı stres ve psikolojik etkilenimlerin üç yıl boyunca azalarak ortadan kalkma eğilimi gösterdiğini bildirmiştir (Lorenz ve ark. 1997). Bu durum göstermiştir ki boşanmaya ilişkin sorunlarını fark eden bireyler problemlerini çözmüş ve zamanla sıkıntılarının üstesinden gelmiştir (Keskin, 2013).

Arıkan (1996) boşanma sonucunda görülebilecek sorunları maddi ve manevi zararlar olarak gruplandırmıştır. Maddi olan zararlar; ekonomik problemler, ev bulmada sıkıntı, nafakaya ilişkin sıkıntıların yanında evle ilgili pratik tamirat işlerini yapamamakla alakalı sorunları kapsamaktadır. Manevi zararlar ise ruhsal ve duygusal sorunlar, çocukları görememe ve özlem duyma gibi sorunları kapsamaktadır. Başka bir araştırma boşanma sonrası karşılaşılabilecek sıkıntıları, çocuğu olmayanların çocuğu olanlara kıyasla daha fazla yaşadıklarını bildirmiştir. Boşanma sonrası yaşanan sıkıntıların ekonomik durumu kötü olan kişilerde daha fazla sorun yaşattığı görülmüştür (Aktaş, 2011).

Boşanmanın çoğunlukla neden olduğu ruhsal, ekonomik ve sosyal sorunlar hem kadınlarda hem de erkeklerde görülmekle beraber, kadınların erkeklere nispeten daha fazla zorluk yaşadıkları görüşü daha baskındır. Yaşanan zorluklar yaşa, evlilik müddetine, taşra ve şehir kökenli olmaya, maddi imkânlar, eğitim düzeyine, mesleki statülerine ve sosyal destek olanaklarına göre değişiklik göstermektedir. Boşanmalar sonucu sıkça karşılaşılan sorunlardan olan ruhsal çöküntü toplumun %13 ila 20'sinde saptanmış olup, daha çok kadınlarda ve sosyo-ekonomik yönden az gelişmiş insan gruplarında, boşanmış veya ilişkisinden ayrılmış olanlarda görülür (Abalı, 2006).

Yapılan çalışmalar aile içi şiddete bağlı olarak birçok psikolojik sorunun ortaya çıktığını ve bu sorunların başında, Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB), madde kullanma, anksiyete bozukluğu ve depresyonun geldiğini göstermiştir. Şiddet mağduru kadınlar ciddi yaralanmalar sonucu akut dönemde acil servislere müracaat ederler, kronik süreçte ise kâbus görme, uykusuzluk, panik ve öfke kontrolü nedeniyle psikiyatri polikliniklerine müracaat etmektedirler (Rosenberg ve ark, 1997). Sığınma evleri ve acil servislerden toplanan veriler doğrultusunda şiddet mağduru kadınlarda TSSB, depresyon ve intihara kalkışma oranının yüksek olduğu bildirilmiştir. Los Angeles'ta, sığınma evleri ve danışma merkezlerindeki şiddete maruz kalan kadınlar ile yapılan bir çalışmada, şiddet yaşayanların büyük kısmına TSSB tanısı kondu; şiddet seviyesi, en son şiddet yaşantısının yakınlığı, sosyal destek, dini inanışların etkisi ve aile içindeki stres kaynaklarının büyük çoğunluğunun TSSB semptomlarının görülmesinde etkili olduğunu bildirmiştir (Astin ve ark., 1993).

Eşi, arkadaşları veya ailesi tarafından maddi ve manevi destek alan kişilerin daha sağlıklı olduğunu gösteren çalışmalar doğrultusunda, boşanma sonrasında birçok alanda farklı zorluklarla karşılaşan kadınlar için destek veren kişilerin varlığının çok önemli olduğu söylenebilir (Keskin, 2013). Tüm bu veriler daha fazla farkındalık ve psikososyal desteğe ihtiyaç olduğunu düşündürmektedir.

2.4.4. Boşanma Nedenleri ile İlgili Araştırmalar

2.4.4.1. Yurt Dışında Boşanma Nedenlerine İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar

Antropolog Betzig (1989)'in dünya üzerinde bulunan 186 ülkeden 160'ında yaşayan farklı kültüre sahip standart toplumlar arası örneklem üzerinde yaptığı karşılaştırmalar neticesinde, kadın eşin açıkça yaptığı zinanın, evliliğin sonlanması için gösterilen en yaygın gerekçe olduğunu ve evliliklerin çoğunluğunun sosyal, ekonomik ve cinsel nedenler ile sonuçlandığını saptamıştır. Aynı araştırma ikinci sırada infertilite (kısırlık) olduğunu göstermiştir. Erkekler tarafından eşlerine uygulana fiziksel ve duygusal şiddet ise boşanma nedenleri arasında üçüncü sıradadır (Betzig, 1989).

Bunların yanı sıra eşlerin kişilikleri ve davranışlarıyla alakalı birçok suçlama mevcuttur. Huysuzluk yapmak, kıskanmak, aşırı konuşmak, saygısızca davranmak, kadının tembel oluşu, kocanın evine bakmaması, cinsel açıdan ihmal, kavgacılık ve evden uzak kalmak diğer boşanma gerekçelerindendir. Ayrıca, boşanmaların genellikle evliliğin ilk dört yılında gerçekleştiği saptanmıştır (Fisher, 2004).

Amerika'da boşanma sıklığı kadınlarda da erkeklerde de 20-24 yaşları arasında en üst seviyeye ulaşmaktadır. Birleşmiş Milletler yıllık verilerinde 24 toplumda boşanma ihtimalinin en sık görüldüğü yaş grubu erkeklerde 25 ile 29 arası, kadınlarda ise 20 ile 29 yaş arasındadır (Fisher, 2004). Gottman ve Levensan'ın 2000 yılında yaptıkları araştırmaya göre, evliliklerin ilk yedi yılında boşanmaların en üst seviyeye ulaştığı ve evlilerin ilk çocuklarının on dört yaşına ulaştığı dönemin; boşanma riskinin yüksek olduğu ve evliliklerin devamı için en kritik olan dönemler olduğu saptanmıştır. Batılı ülkelerde, son yüzyılın başından bu yana boşanma istatistikleri sürekli artış göstermiştir. Kuzey Amerika ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri, boşanma oranları bakımından ilk sırada yer almaktadır (Yörükoğlu, 2007).

Straus ve Gelles (1986)'in yaptığı araştırma; kadınların evli kaldıkları süre boyunca %28 oranında en az bir kez eş şiddetine maruz kaldığını ortaya koymuştur. Kitson (1992) sosyo ekonomik düzeyi yüksek bireylerin boşanma nedeni olarak, iletişim yetersizliğini, ilgi

alanlarındaki uyuşmazlığı, anlaşmazlıkları, buna karşın sosyoekonomik düzeyi düşük bireyler; daha çok fiziksel veya duygusal şiddet, evle ilgili sorumluluk paylaşımında yaşanan sıkıntılar, ekonomik problemler, eşin alkol ve kumar bağımlılığı gibi durumları boşanma nedeni olarak belirtmiştir (Uçan, 2007).

Hunt (1966)'a göre, gerçekte boşanmaların artmasının nedeni insanların evliliği istememesi değil, daha mutlu bir evlilik kurma isteğinin giderek artmasıdır. Farklı bir görüşte Ackerman (1958)'dan gelmiştir. O'na göre birçok kişinin psikolojik sorunlarına çözüm getireceği umuduyla evlilik yaptığı ve bekledikleri mucizenin gerçekleşmemesinden dolayı boşandıkları belirtilmiştir (Aktaş, 2011).

Dünya üzerinde mevcut kültürlerin neredeyse tamamında kadınların eşleri tarafından şiddet görmekte olduğu sonucuna ulaşılmış olsa dahi aile içi şiddetin, en çok yoksulluk sınırının altında olan evlerde yaşandığı ve çoğunlukla 18 ile 30 yaşları arasındaki kadınlar ve erkekler arasında görüldüğü bilinmektedir. Ayrıca evsiz kadın ve çocukların yüzde 50'si aile içi şiddet sebebi ile sokaklarda yaşamaktadır (Aktaş, 2011).

2.4.4.2. Ülkemizde Boşanma Nedenlerine İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar

Arıkan (1992)'ın "Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma" konulu araştırması, evlilikte anlaşmazlığa sebep olan etmenleri şöyle bildirmiştir. Erkeklerin %80'inin çoğu zaman eşine fiziksel şiddeti, kadınların evlilikleri müddetince sözel ve fiziksel şiddete maruziyeti, eşin %48 oranında alkol ve kumar gibi alışkanlıkları, %44 oranında aldatma ve akrabaların etkisi, %45 oranında ekonomik nedenler, %27 oranında cinsel problemlerin görülmesinin boşanmalarda etkili olduğunu ortaya koymuştur. Geçimsizlik sorunu yaşayan kadınların %26 oranında akraba ve/veya arkadaşlarına sorunlarını paylaşarak danıştığı görülmektedir.

Bilge Kadın Araştırma Merkezinin (BİLKA) yaptığı bir araştırmaya göre, incelenen 240 dava dosyasından 150'sinde kadınlar, 90'ında erkekler davacı olmuştur. Konusu aile içi şiddet olan 16 dosyada kadınlar davacı olurken, 7 dosyada da erkekler davacı olmuştur (Sezen, 2012).

Aile içi şiddete ilişkin yapılan araştırmalar, toplumdaki şiddet olaylarının %67'sinin alkol kullanımı sonucu gerçekleştiği tespit edilmiş ve alkol kullanımının aile içi şiddeti etkileyen önemli nedenler arasında olduğu belirtilmiştir (Tarhan, 2008).

BASAGM tarafından 2010 yılında yayınlanan, Aile Yapısı Araştırması sonuçlarına göre, boşanan erkeklerin %29'u, kadınların ise %21'i en önemli boşanma nedeni olarak aldatılmayı göstermektedir. Boşanmış kadınlardan %17'si eşleri tarafından fiziksel şiddet

gördükleri için boşandıklarını belirtmiştir. Erkeklerin ise hiçbiri dayak ve kötü muameleyi kendisi için boşanmaya gerekçe olarak belirtmemiştir. Kadınlarda evliliklerin boşanma ile nihayet bulmasında alkol ve kumarı en önemli neden olarak gösterenlerin oranı %11'dir. Erkeklerde ise bu oranın %3 olduğu bildirilmiştir. Her iki cinsiyette yaklaşık eşit oranlarda bildirilen sorumsuz ve ilgisiz davranma, erkeklerde %17, kadınlarda %19 olmak üzere boşanmalarda en önemli sebepler arasında yerini almaktadır.

BASAGM tarafından 2009 yılında yayınlanan 1200 katılımcı ile gerçekleştirilen Boşanma Nedenleri Araştırması'na göre; boşanmış kişilerin yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında çoğunluğunun 26 ile 35 yaş grubunda yer aldığı, evli olunan dönemde kadınların %50'den fazlasının ev hanımı olduğu, boşanma sıklığının evliliğin ilk beş yılında gerçekleştiği, eski eşin aile fertlerinin evliliklerine, kadınların %49'u, erkeklerin de %46'sı müdahale olduğunu bildirmiştir. Boşanma nedenlerine bakıldığında eşin aile gelirinin üstünde giderleri ve ekonomik kaynaklı sorunların varlığı, çocuk bakımı ve yetiştirilmesi ile ilgili yaşanan sorunların bildirildiği ortaya konulmuştur. Katılımcıların %71'i önceden boşanmayı düşünmesine rağmen kadınların %58'i, erkeklerin %57'si boşanmalarını ertelemek için en önemli gerekçe olarak çocuklarının varlığı olduğunu bildirmişlerdir. Boşanma Nedenleri Araştırma (2009)'sın da boşanma nedenleri arasında %90 oranında şiddetli geçimsizlik yaşandığı bildirilmiştir. Boşanma sebeplerinden diğeri ise ekonomik problemlerdir.

Abalı 2006 yılında yaptığı araştırmasında, boşanmak için mahkemeye başvuru yapan kadınların evlilikteki cinsel yaşamlarını boşanma sebebi olarak nitelendirme durumlarını tespit etmeyi amaçlamış ve sonuç olarak; boşanma başvurusu yapan kadınların eşleriyle olan cinsel yaşamlarının çoğunlukla kötü olduğunu ve bu konunun kayıtlara yansıtılmamakla beraber boşanma sürecini başlatan önemli etmenlerden biri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Uyar (1999)' ın yaptığı araştırmada ise; boşanma oranlarının evliliğin ilk yıllarında sıklıkla gerçekleştiği, boşanmış bireylerin yaklaşık %50'sinin çocuk sahibi olduğu ve bu durumun boşanmayı engellemekten ziyade boşanma sürecini uzattığı düşünülmektedir. Boşanmış kadınlar, evlikleri sürecinde eşleriyle olan cinsel ilişkileri konusunda, boşanmış erkeklere oranla daha fazla oranda doyumsuzluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Boşanan kadınların %67,3' ü evlilikleri süresince eşleri tarafından fiziksel şiddet gördüğü, erkeklerin ise %24,3 oranında fiziksel şiddete maruz kaldıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Yıldırım (1998)'ın kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynaklarına yönelik yaptığı araştırmasında; arkadaşlıkla başlayan evliliklerin çoğunluğunda ikinci derece, görücü usulü yapılan evliliklerin ise büyük çoğunluğunda ileri seviyede aile içi şiddet

yaşandığını bildirmiştir. Arkadaşlıkla veya tanışılarak evlilik yapılmasının diğer evlilik şekillerine kıyasla daha az aile içi şiddet yaşanmasına imkân tanıdığı görülmüştür.

En önemli boşanma nedenleri olarak zina, sözel ve fiziksel şiddet, madde kullanımı ve ekonomik imkanların azlığı olduğu belirtilen bir diğer araştırmada şiddet gördükleri için boşanan ve özellikle çocuk sahibi olan kişilerin psikolojik sorunlar yaşadıkları ve destek alma oranlarının yüksek olduğu bildirilmiştir. Özellikle çocuk sayısı fazla olan boşanmış kişilerin ekonomik sorunlar yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır (Aktaş Akoğlu ve Küçükkaragöz, 2018).

Boşanma ile nihayet bulan evliliklerde kadının hedef olduğu saldırganlık konulu araştırmada; %26,42 oranında kadına yönelik şiddet olduğu tespit edilmiştir. Kadına yönelik olarak %42,44'lük oranla sözel şiddet, %33,09'luk oranla ikinci sırada fiziksel şiddet ve %24,46'lık oranla fiziksel ve sözel şiddetin birlikte uygulandığı saptanmıştır. Kadına yönelik şiddetin en fazla 21 ila 36 yaşlar arasında uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır (Aktaş, 2011).

Bükecik (2018) tarafından Türkiye'de 2000 ve 2018 yılları arasında kadınların boşanma nedenleri ile ilgili yapılan 13 araştırmanın incelendiği çalışmalarına göre; en sık rastlanan boşama sebeplerinin aldatılma ve şiddet olduğu, bunu ekonomik sorunlar, diğer aile fertlerinin olumsuz etkileri, cinsel sorunlar ve şiddetli geçimsizliğin takip ettiğini belirtmiştir. Diğer nedenlerin ise madde bağımlılığı, psikolojik sorunlar, sevgisizlik, aileye karşı sorumlulukları yerine getirmeme, gelir düzeyinin eşten yüksek olması ve kıskançlık olduğu saptanmıştır.

Özügurlu (2006)'nın 300 evli kadın ile yaptığı araştırmada, eşlerin ilişkilerinin bozulmasına neden olan konuları şöyle belirlemiştir; araştırmaya katılan kadınlardan %86'sı, kocalarının kişiliklerine saygı duymadığını ve bunu önemli bir sorun olarak gördüklerini, iletişim eksikliği nedeni ile gelişen sorunların çözülmeden ilişkilerinin sürdüğünü ve %96'sının sorunu ortaya koyamadığı, evli çiftlerden ortak bir amaçta buluşamayanların %90 oranında olduğu, ailedeki büyüklerin evli çiftin talebi dışında hayatlarına müdahalede bulunmasından rahatsız olanlar %56, evde iş bölümü konusunda sorun yaşayanların %93 oranında olduğu, eşlerin topluluk içinde birbirlerine karşı ilgisiz ve kırıcı davranışlarını ciddi bir sorun olarak görme oranı %96, eşlerinin dışarıda geçirdikleri zamanı kendileriyle paylaşmamasını ciddi bir sorun olarak görenlerin oranının ise %96 olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Aktaş, 2011).

Yapılan araştırmalar, boşanmaların çeşitli nedenlerle gerçekleşse de şiddetin önde gelen sorun olduğunu ve boşanma sonrası da güven ortamının sağlanamamasının ciddi düzeyde olduğunu göstermektedir.

2.4.4.3. Bağlanma ve şiddete İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar

Bağlanma kuramında Bowlby'nin araştırmaları çok büyük öneme sahiptir. Bowlby (1973) fke, anksiyete ve bağlanma ile ilgili yapılan araştırmalarda konunun ebeveyn figüründen ayrılma ya da ayrılma tehdidi karşısından gösterdiği öfke üzerine olduğunu açıklamıştır. Bu durum bebeğin bağlanma aşamasında ebeveynlerinden uzaklaştırılması durumunda ilk öfkesini öğrendiğini gösterebilir. Bowlby'e göre güvensiz bağlanma biçimi sonraki yaşam dönemlerinde psikopatolojinin belirleyicisi olarak düşünülür. Saldırganlık ve şiddeti güvensiz bağlanmanın getirdiğini savunan Bowlby, güvenli bağlanmanın sağlıklı süreçlerle ilişkili olduğu belirtmiştir. Kronik ağrı bozuklukları, obsesif-kompulsif bozukluk, majör depresyon ve sosyal kaygı bozukluğunun güvensiz bağlanma stiliyle ilişkisi yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur (Sabuncuoğlu ve Berkem, 2006).

Son yıllarda ergenlerde agresyon, ciddi bir artış göstermektedir. Bu artış daha çok tehlikeli davranışlar, anti-sosyal davranışlar, saldırganlık durumuna engel olmama, saldırganlığı olağan bir durum olarak görme olarak açıklanabilir. Ergenlerde agresyonun sebebi çocuğun bağlanma döneminde ebeveynlerin çocuğa karşı çekingen tavırları ya da ebeveyn tarafından çocuğun reddedilmesiyle ortaya çıkmaktadır. ocuk esirgeme kurumlarında yetişen çocuklarda da bu durum görülmektedir. Sonradan evlat edinilmiş olsa bile çocuğun ilk başta bağlanma şeklinin yanlış olmasından dolayı, bu durumun saldırganlık, zgven eksikliği, depresyon gibi olumsuz sonuçlara yol açtığı görülebilmektedir (etin, 2004).

etin (2005), yaşları 15-20 arasında değişen suçlu ve suça bulaşmamış ergenler ile yaptığı araştırmada, çocuklara “ocukluğunuz nasıl geçti?” sorusu sorulmuş ve gelen cevaplar neticesinde, suça bulaşmayan ergen bireyler %48,8 oranında çok iyi cevabını verirken, suça bulaşmış ergenlerin oranı %19,3 olarak tespit edilmiştir. Aynı araştırmadaki diğer yanıtlarda; suça bulaşmayan ergen bireylerin %2,3 oranındaki kısmının çocukluğunun kötü geçtiğini belirtirken, suça bulaşan ergenlerin oranı %33,7 dir. Bu araştırmada ocuk ve ebeveyn ilişkisinin, kişinin gelecek dönemdeki yaşantısında saldırganlığa ve suça olan dşknlğe büyük oranda etkisi olduğu ifade edilmektedir (etin, 2005).

Sardoğan ve arkadaşları (2007) ebeveynlerin boşanma ve birliktelik durumlarına göre çocukların bağlanma düzeylerinin araştırıldığı çalışmaya göre, ebeveyne güvensiz bağlanan çocukların anne ve babaları arasındaki evlilik sorunlarını diğer çocuklardan daha fazla tehdit edici olarak algıladıkları bu durumdan kendilerini suçladıklarını saptamıştır.

Ayrıca ebeveynleri boşanmış ya da ayrı yaşayan çocukların anne-babalarına güvensiz bağlanma tarzı geliştirdikleri bildirilmiştir.

Ayan 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada; Marmara Bölgesindeki Ceza İnfaz Kurumlarında ve kasten adam öldürme suçu işlemiş 100 hükümlü erkek ile daha önce hiç suç geçmişi olmayan 100 erkek bireyi deney grubunda toplamıştır. Ayan (2013)'ın amacı kasten adam öldürme suçu işleyen bireylerin bağlanma biçimlerini detaylı araştırmak, öfke ve saldırganlığın bağlanma stillerinden kaynaklı olup olmadığını anlamaktır. Yapılan regresyon analizi sonucunda, öfke ifade tarzının bazı alt ölçeklerinin, çocukluk çağı travmaları ve bağlanma alt boyutları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca çocukluk çağında yaşanan bazı travmatik deneyimlerinde, bağlanma alt boyutları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bağlanma biçimlerinin, çocukluk çağı travmalarının ve öfke yaşantısının birbiriyle ilişkili olduğu, suç ve suç davranışı üzerinde risk faktörü olduğunu ve aile içi şiddete maruz kalan çocuklara daha fazla sosyal destek verilmesinin bireye ve topluma yararlı katkılar getireceği belirtilmiştir. Ayan (2013)'ın araştırmasında bağlanma rolünün etkisi ve bunun yanında çocukluk travmaları sonucunda, kişinin gelişim sürecinde saldırganlığının arttığı ve öfke kontrolünün giderek kaybedildiği belirtilmiştir (Ayan, 2013).

Aydoğdu ve Olcay Çam (2014)'ın madde kullanım bozukluğu olan ve olmayan ergenlerin bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi ve bağlanma biçiminin, ebeveyn tutumunun ve alınan sosyal desteğin madde kullanımına etkisinin araştırılması amacı ile yaptıkları çalışmada katılımcı ergenlerden madde kullanım bozukluğu olanların madde kullanım bozukluğu olmayanlara göre, daha az güvenli ve saplantılı bağlandığı, daha fazla korkulu ve kayıtsız bağlandığı bildirilmiştir.

Utaş Akhan (2014) hemşirelik öğrencilerinin bağlanma biçimlerini incelediği çalışmada bağlanma biçiminin, alkol- sigara gibi madde kullanma alışkanlıklarını etkilediği; sosyal güvencenin ve anne eğitim düzeyinin bağlanma biçimlerinde rol oynadığı; ayrıca bağlanma biçimleri arasında cinsiyete göre farklılıklar olduğunu bildirmiştir.

Parvan (2017)'ın çalışması ile kendilik-öteki ilişkileri ve benliğin bilinçsiz, güvensiz temsillerinin oluşmasının; şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma ile bağlantılı olduğu ve bağlanma odaklı terapi ile bu iç şemaları daha güvenli, uyarlanabilir temsillere dönüştürmenin amaçlandığı bildirilmiştir.

2.4.4.4. Bağlanma ve Aile İçi Şiddete İlişkin Yapılan Bazı Araştırmalar

Erken dönem yaşantılarında oluşan bağlanma şekilleri bebeğin yaşamının ilerleyen dönemlerinde etkilidir (Ayan, 2013). Bağlanma şekli çocuğun yaşadığı aile ortamına veya yetiştiği ortama göre oluşur. Dolayısıyla, terk edilme ve reddedilme korkusu yaşayan kişiler, yaşamlarının ileriki dönemlerinde de bu endişeyi ve korkuyu yaşamaya devam ederek, güvensiz bağlanma kurarlar (Muller ve ark., 2012). Buna ek olarak, çocukluk döneminde yaşanan fiziksel, cinsel ve duygusal istismar gibi travmatik deneyimler de çocuğun güvenli bağlanma kurmasını engelleyebilmektedir Yaşanılan travmatik deneyim sonrasında ocuk, güvenmemeyi kendini koruma stratejisi olarak geliştirebilmektedir (Smith ve ark., 2012). Güvensiz bağlanma biçimlerine bakıldığında, çocukken istismara uğrayan bireylerin, ilerde kasten adam öldürme veya tecavüz suçlarına yöneleceği savunulmaktadır. Felson ve Lane (2009) bireylerin çocukluk çağında geliştirdikleri bağlanma biçimlerinin yetişkin dönemde; çocukluk ağı ihmal ve kötüye kullanımlarının ve öfke yaşantısının etkilerini taşıdığını belirtmektedir (Felson ve Lane, 2009; Ayan, 2013).

Rothbard ve Shaver (1994) tarafından ergenler üzerinde yapılan bir diğer çalışmada güvenli bağlanan kişilerin olumsuz duygu ve davranışları daha az gösterdikleri saptanmıştır.

Bond ve Bond'un 2004 yılında yaptığı çalışmada bağlanma biçimlerinin eşler arasında aile içi şiddet yaşanma faktörü olduğu saptanmıştır.

Velotti ve arkadaşları (2018) tarafından bağlanma ve aile içi şiddetin bağlantılı olup olmadığının tespitini amaçlayarak 113 çalışmayı inceleyerek yapılan çalışmada güvensiz bağlanma ile aile içi şiddet arasında önemli ilişki olmadığı tespit edilmiştir. 2016 yılında Sandberg ve arkadaşları tarafından bağlanma ve aile içi şiddetin bağlantılı olup olmadığının tespitini amaçlayarak yapılan çalışmada bağlanma kaygısının aile içi şiddet yaşama riskinin artmasıyla ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Sardoğan ve arkadaşları (2007) tarafından ebeveynlerin boşanma ve birliktelik durumlarına göre çocukların bağlanma düzeylerinin araştırıldığı çalışmaya göre, ebeveyne güvensiz bağlanan çocukların anne ve babaları arasındaki evlilik sorunlarını diğer çocuklardan daha fazla tehdit edici olarak algıladıklarını ve bu durumdan dolayı kendilerini suçladıklarını saptamıştır. Ayrıca ebeveynleri boşanmış ya da ayrı yaşayan çocukların anne-babalarına güvensiz bağlanma tarzı geliştirdikleri bildirilmiştir (Sardoğan ve ark., 2007).

Gökmen (2009)'in kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşiyile birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınların bağlanma biçimleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile bu davranış özelliklerini karşılaştırdığı çalışmasında, kadın sığınma evinde

yaşayan katılımcıların güvenli bağlanma biçimi puan ortalamalarının, eşleriyle birlikte yaşamaya devam eden şiddet gören katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu, katılımcıların şiddete karşı verdikleri tepkilerin, bağlanma biçimleri arasındaki farklar doğrultusunda değişiklik gösterdiğini bildirmiştir. Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş katılımcıların, şiddete karşı verilen tepkilere göre dayanıklılık puanları ve güvenli bağlanma puanlarının diğer katılımcı gruba göre ileri düzeyde anlamlı olduğunu belirtmiştir (Gökmen, 2009).

2011 yılında Shaver ve Mikulincer yaptıkları çalışmalarında kaygılı bağlanan insanların ilişkilerinde güç ve baskınlık konusunda kararsız kaldıkları; bir bakıma ilişkinin kontrolünü ellerinde bulundurmayı istedikleri fakat partnerlerini kışkırtmamak ve ilişkinin istikrarını tehlikeye atmak istemediklerinden kontrolü ele almaktan korktuklarını ayrıca kaçınmalı bağlanan kişilerin ise mesafeli ve bağımsız olmak yerine başkalarının eleştirel vizyonuna katlanma ve başkaları tarafından kendi ihtiyaçlarının tatmini için kullanılan bir obje olmaya meyilli olduklarını tespit etmişlerdir.

2013 yılında Karakurt ve arkadaşları yakın ilişki şiddeti ve güvenli bağlanmayı içeren çalışmalarında bağlanmanın kaçınmacı boyutuna ilişkin; kaygılı bağlanma ile yakın partner şiddeti arasında pozitif bir korelasyon tespit etmiştir.

Kotan (2016)'ın boşanmış ve boşanmamış ailelere sahip üniversite öğrencilerinde reddedilme duyarlılığının bağlanma biçimleri ile ilişkisinin incelenmesi isimli çalışması ile boşanmamış ailelere sahip bireylerin reddedilme duyarlılığının yüksek olduğu ve bu kişilerin korkulu bağlandıklarını saptamıştır.

Karakulak (2018)'in çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ergenlerde saldırganlık eğilimini araştırdığı çalışması ile çocukluğu süresince aile içi şiddete uğrayan ergenlerin saldırgan eğilimli olduklarını bildirmiştir.

Tüm bu veriler doğrultusunda aile içi şiddetin aile içinde kalması mitinin terk edilmesi başta olmak üzere, toplumsal düzeyde sorumluluk almanın kaçınılmaz olduğu vurgulanabilir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu çalışma tanımlayıcı ilişki arayıcı bir araştırma olup, aile içi şiddet deneyimlemiş ve deneyimlememiş, evli ya da boşanmış 18 yaş ve üstü bireylerin; bağlanma biçimlerinin ve yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerinin belirlenmesi, bağlanma biçimleri ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimleri arasındaki ilişkinin araştırılması amacı ile gerçekleştirildi.

3.1.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmanın veri toplama aşaması İstanbul İli 39 İlçesinde ikamet eden katılımcılar ile 02.12.2019 ve 02.06.2020 tarihleri arasında rastgele günlerde yazılı onamları alınarak gerçekleştirilmiştir.

3.1.3. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımlı değişkenler aile içi şiddet deneyimleyerek boşanmış olma, evli olma, boşanmış olma, ayrı yaşamaya başlama, çocuk sahibi olma, İstanbul ilinde ikamet etme bağımsız değişkenler ise yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, eş eğitim düzeyi, eş yaşı, çocuk sayısı, aile içi şiddet deneyimleme veya deneyimlememedir.

3.1.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki evli ve/veya boşanmış kişiler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinde ikamet eden, 18 yaş ve üzeri aile içi şiddet deneyimleyen veya deneyimlemeyen, evli ya da boşanmış 667 gönüllü katılımcı oluşturmuştur. İstanbul ilinin nüfusu ve sosyo-kültürel yapısı bakımından örneklem için Türkiye evrenini en iyi temsil edecek illerin başında geldiği düşünülmüştür.

3.1.5. Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın katılımcıları; İstanbul il sınırları içerisinde ikamet eden, 18 yaş ve üzeri evli veya boşanmış, aile içi şiddet deneyimleyen veya deneyimlemeyen gönüllü bireyler arasından seçkisiz yöntemle belirlenmiştir.

3.2. Yöntem

3.2.1. Veri Toplama ve Araçlar

Çalışmaya kaynak teşkil eden veriler Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 02.12.2019 tarih ve 2019-46 sayılı izni ile İstanbul ilinde ikamet eden 18 yaş ve üzerinde olan aile içi şiddet deneyimleyen veya deneyimlemeyen, evli ve/veya boşanmış gönüllü 667 kişinin katılımı ile 02.12.2019 ve 02.06.2020 tarihleri arasında anket yöntemi ile toplandı. Veri toplama aracı olarak “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu”, “Katılımcı Bilgi Formu”, “İlişki Ölçekleri Anketi” ve “Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği” kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce ölçekleri Türkçeye çevirerek geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapan akademisyenlerden izinler alındı. Gönüllü katılımcılara araştırmanın amacı açıklandı. Kişisel verilerin gizli kalacağı ve kimse ile paylaşılmayacağı konusunda bilgi verilerek yazılı onamları alındı. Veriler, her bir bireyin eşit ve bağımsız katılım olasılığı bulunan seçkisiz yöntemle toplandı. Veri toplamada kullanılan araçlar;

3.2.1.1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Gönüllü katılımcının, bilgilerini isteğe bağlı olarak yazabileceğinin belirtildiği ve çalışmanın amacının açıklandığı aydınlatılmış gönüllü onam formudur (EK 1).

3.2.1.2. Katılımcı Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan, gönüllü katılımcının sosyodemografik bilgilerini, evlilik durumunu ve şiddet deneyimleme durumunu irdeleyen, kapalı uçlu, çoktan seçmeli ve boşluk doldurma şeklinde hazırlanmış 15 sorudan oluşan formdur. Katılımcı Bilgi Formu’nda sosyodemografik özellikler (cinsiyet, yaş, eş yaşı, ikamet edilen il ve ilçe) aile ve sosyal yaşam (çalışma durumu, eş çalışma durumu, eğitim düzeyi, eş eğitim düzeyi, medeni durum, evli kalınan süre, evlenme şekli, çocuk sayısı) ve aile içi şiddete (deneyimlenen şiddet türleri) ilişkin sorulara yer verildi (EK 2).

3.2.1.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Griffin ve Bartholomew (1994a) tarafından geliştirilen İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) 7’li likert (1.Beni hiç tanımlamıyor, 7.Tamamiyle beni tanımlıyor) ile ölçülen ve 30 maddeden oluşan bir ölçektir. İÖA ile dört bağlanma (güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı) düzeyinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Türk kültürüne ve Türkçeye uyarlaması Sümer ve

Güngör (1999) tarafından yapılan ölçeğin iç tutarlılık değeri 0,82 olup, ölçekte yer alan 30 maddenin 17'si bağlanma boyutlarını tespit etmek üzere kullanılmaktadır.

Sümer ve Güngör (1999)'ün çalışmasına göre güvenli bağlanma (3,7t,8,10,17t) ve kayıtsız bağlanma (2,5,12,13,16) beşer madde ile saplantılı bağlanma (5t,6,11,15) ve korkulu bağlanma (1,4,9,14) dörder madde ile ölçülmektedir. Ölçekte yer alan beşinci madde (*5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.*) hem düz hem de ters olarak değerlendirilir. Bunun yanında diğer ters değerlendirilen maddeler yedi (*7.Yalnız kalmaktan korkarım.*) ve onyedinci (*17.Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.*) maddelerdir. Ölçeğin hesaplanması; bağlanma biçimlerini yansıtan sürekli puanlar ile bu biçimleri ölçmeyi amaçlayan maddelerin toplanması ve her bir alt boyut madde sayısına bölünmesi ile yapılmaktadır. Alt boyutlardan 1 ile 7 arasında edinilen puanlar değişir ve bu yolla edinilen sürekli puanlar bağlanma biçimlerine göre katılımcıların gruplandırılması için de kullanılır. Her katılımcı en yüksek puana sahip olduğu bağlanma biçimine eklenmektedir.

İÖA'nın Türk kültürü uyarlamasına ilişkin alt boyut iç tutarlık katsayıları, 0,27 ile 0,61 arasında olup, test güvenirliği 0,78 olarak saptanmıştır (Sümer ve Güngör, 1999). Araştırmanın Cronbach's Alpha değeri 0,63'tür (EK 3).

Bu çalışmada İlişki Ölçekleri Anketi için yapılan güvenirlik analizi sonucunda İÖA Cronbach's alpha güvenirlik katsayısı 0,604 olarak bulundu.

3.2.1.4. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ)

Yun ve Vonk (2011)'un geliştirdiği Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ), 5'li likert (1. Hiç katılmıyorum, 5. Tamamen katılıyorum) ile ölçülen ve 20 maddeden oluşan bir ölçektir. YİŞSÖ kişilerin partnerlerine gösterdikleri şiddet içerikli davranışlarından dolayı üstlendikleri sorumluluk biçimlerine ilişkin tutumlarının boyutlarının değerlendirilmesi amacı ile geliştirilmiş ve 4 alt boyutu (minimize etme, şiddeti kabul etme, partneri suçlama, dışsal faktörleri suçlama) olan bir ölçektir. Türkçe uyarlaması ve güvenirlik çalışması Akın ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan ölçeğin iç tutarlık güvenirlik katsayıları sırasıyla 0.83, 0.75, 0.82 ve 0.76 olarak bulunmuş olup, çalışmalardan edinilen sonuçlara göre YİŞSÖ geçerlik ve güvenirliğinin sağlandığı görülmüştür (Akın ve ark., 2012).

Bu çalışmada Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği için yapılan güvenirlik analizi sonucunda YİŞSÖ için Cronbach's alpha güvenirlik katsayısı 0,868 olarak bulundu.

Alt boyutlar; minimize etme 7 madde (1-2-3-4-5-6-7. Maddeler), şiddeti kabul etme 5 madde (08-09-10-11-12. Maddeler), partneri suçlama 4 madde (13-14-15-16. Maddeler), dışsal faktörleri suçlama ise 4 maddenin (17-18-19-20. Maddeler) değerlendirilmesi ile belirlenmektedir (Akın ve ark., 2012). Her bir alt boyutundan alınan yüksek puan bireyin ilgili alt boyuta dair Şiddet sorumluluğuna sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır (Akın ve ark., 2012).

Bu ölçekte yer alan soruları yanıtlayan katılımcılardan; yakın bir zamanda partnerleri ile yaşadıkları şiddet içeren bir sorun veya tartışmayı düşünerek soruları buna göre cevaplandırmaları istendi (EK 4).

3.2.1.5. Verilerin Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi

Çalışmanın istatistiksel analizleri R-Studio 1.3.959 ve Jamovi 1.2.27 paket programlarında yapıldı.

Çalışmada yer alan nicel değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum değerleri ile nitel değişkenler ise frekans ve yüzde ile gösterildi. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilk testi ile normal dağılım göstermeyen nicel değişkenlerin ikili grup karşılaştırmaları Mann Whitney U testi ile gösterildi. Üç ve daha fazla grup karşılaştırmaları Kruskal Wallis testi kullanılarak anlamlı çıkan değişkenler için Bonferonni düzeltmeli Mann Whitney U testi ile ikili alt grup karşılaştırmaları yapıldı. Ölçekler arası ilişkiler Spearman korelasyon analizi ile incelendi. Ölçeklerin güvenilirliği Cronbach's Alfa katsayısı ile kontrol edildi. Çalışmada yapılan istatistiksel analizlerin tümünde p değeri 0,05'in altındaki sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi. Diğer anlamlılık düzeyleri ayrıca belirtildi ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunuldu.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1.Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında gönüllü katılan 667 kişi ile yapılan çalışma sonucu elde edilen bulgular aşağıda belirtilen başlıklar altında ele alınarak sunulacaktır.

1. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin bulgular
2. Katılımcıların bağlanma biçimlerine ilişkin bulgular
3. Katılımcıların yakın ilişkilerde şiddet sorumluluklarına ilişkin bulgular
4. Katılımcıların bağlanma biçimleri ile ilgili değişkenlere ilişkin bulgular
5. Katılımcıların yakın ilişkilerde şiddet sorumlulukları ile ilgili değişkenlere ilişkin bulgular
6. Katılımcıların bağlanma biçimlerine ilişkin bulgular ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerine ilişkin bulgular arasındaki ilişkinin incelenmesi

4.1.1.Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Örnekleme oluşturan katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, medeni durumu, evlilik süresi, evlenme şekli, ayrı yaşama süresi, çocuk sayısı, eş yaşı, eş eğitim düzeyi ve eş çalışma durumunu gösteren değişkenlere ait frekans dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.'de sunuldu.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %58,5 (390 kişi) erkekler ve %41,5 (277 kişi) kadınlardan oluştuğu belirlendi.

Katılımcıların yaş dağılımları incelendiğinde; 18-25 yaş grubunun %3,7 (25 kişi), 26-32 yaş grubunun %21,3 (142 kişi), 33-40 yaş grubunun %36,8 (245 kişi) oran ile katılımcıların en yüksek sayıya ulaştığı yaş aralığı olduğu, 41-48 yaş grubunda %24,8 (165 kişi), 49-56 yaş grubunda %9,6 (64 kişi), 57-64 yaş grubunda %3,4 (23 kişi) ve 65 yaş ve üzerinde ise %0,4 (3 kişi) oran ile en düşük sayıda katılımcının yer aldığı yaş grubu olduğu görüldü. Katılımcıların yaş dağılımlarına göre en fazla 33-40 yaş (%36,8), en az 65 yaş (%0,4) grubunda oldukları saptandı.

Katılımcıların eğitim durumlarının dağılımı incelendiğinde; “okuma-yazma bilmeyen” katılımcıların %0,3 (2 kişi) oranında olduğu ve bu çalışmaya yardım alarak katıldıkları, yalnızca “okuryazar” olanların %0,9 (6 kişi), “ilkokul mezunu” olanların %9,1 (61 kişi), “ortaokul mezunu” katılımcıların %5,1 (34 kişi) olduğu, “lise mezunu”

katılımcıların %31,0 (207 kişi) oran ile ikinci yüksek sayıdaki grubu oluşturduğu görüldü. En yüksek katılımcı sayısı ile “önlisans/lisans” öğrenimi görenlerin oranı %44,5 (296 kişi) ve “yüksek lisans/doktora” eğitimi alanların oranının %9,1 (61 kişi) olduğu saptandı.

Katılımcıların çalışma durumlarının dağılımı incelendiğinde; “işçilerin” oranının %28,3 (188 kişi), en yüksek oran ile “memurların” %42,3 (282 kişi), “serbest meslek” ile uğraşanların oranının %18,1 (121 kişi), “işsizlerin” oranının %3,1 (21 kişi), “yevmiyeli” çalışanların oranının %1,2 (8 kişi) ve “diğer” (Yarı zamanlı, sezonluk, bazı günler, evden çalışma v.b) kişilerin oranının %7,0 (47 kişi) olduğu saptandı.

Katılımcıların medeni durumlarının dağılımları incelendiğinde; “evli kişiler” oranının %91,9 (613 kişi), “boşanmış kişiler” %6,9 (46 kişi) ve “boşanma süreci devam eden kişilerin” oranının ise %1,2 (8 kişi) olduğu saptandı.

Katılımcıların evlilik süreci dağılımı incelendiğinde; “0-11 ay aralığında” %1,5 (10 kişi), “1-3 yıl aralığında” %18,0 (119 kişi), “4-5 yıl aralığında” %11,5 (77 kişi), “6-10 yıl aralığında” %21,4 (143 kişi), “11-15 yıl aralığında” %16,3 (109 kişi), “15 yıl ve üzeri aralığında” %31,3 (209 kişi) oranı ile en yüksek katılımcı sayısı olan grup olduğu görüldü.

Katılımcıların evlenme şekli dağılımları incelenmiş olup; “anlaşarak evlenme” oranının %75,4 (503 kişi), “görücü usulü evlenme” oranı %18,3 (122 kişi) ve “diğer evlenme türleri (kaçma, kaçırılma vb.)” oranının %6,3 (42 kişi) olduğu saptandı.

Katılımcılardan evli olup ayrı yaşamaya başlayanların dağılımı incelenmiş olup; “0-6 ay arası ayrı yaşamaya başlayanların” oranının %30,3 (24 kişi), “6-12 ay arası ayrı yaşamaya başlayanların” %14,0 (11 kişi), “1-3 yıl arası ayrı yaşamaya başlayanların” %19,0 (15 kişi), “5-10 yıl arası ayrı yaşamaya başlayanların” %6,3 (5 kişi), “10 ve üzeri yıl arası ayrı yaşamaya başlayanların” %12,7 (10 kişi) oranında olduğu görüldü.

Katılımcıların çocuk sahibi olma dağılımları incelenmiş olup; “çocuk sahibi olmayan” oranının %19,3 (129 kişi), “tek çocuğu olan çiftlerin” oranının %27,9 (186 kişi), “iki çocuğu olan çiftlerin” oranının %37,8 (252 kişi) ve “3 ve daha fazla sayıda çocuğu olan çiftlerin” oranının %15,0 (100 kişi) olduğu görüldü.

Katılımcıların eşlerinin yaş dağılımı incelendiğinde; “18-25 yaş grubu” oranının %9,6 (64 kişi), “26-32 yaş grubu” oranının %19,8 (132 kişi), “33-40 yaş grubu” oranının %34,6 (231 kişi), “41-48 yaş grubu” oranının %20,0 (133 kişi), “49-56 yaş grubu” oranının %11,2 (75 kişi), “57-64 yaş grubu” oranının %3,6 (24 kişi) ve “65 yaş ve üzeri” katılımcıların oranının ise %1,2 (8 kişi) olduğu görüldü.

Katılımcıların eşlerinin eğitim dağılımı incelendiğinde; “okuma-yazma bilmeyen” katılımcıların oranının %0,7 (5 kişi) olduğu ve bu çalışmaya yardım alarak katıldıkları,

“okuryazar olanların” oranının %1,0 (7 kişi), “ilkokul mezunu olanların” oranının %12,4 (83 kişi), “ortaokul mezunu” oranının %8,1 (54 kişi), “lise mezunu” oranının %33,6 (224 kişi), en yüksek katılımcı sayısı ile “önlisans/lisans öğrenimi görenlerin” oranının %41,2 (276 kişi), “yüksek lisans/doktora eğitimi alanların” oranının %2,8 (18 kişi) olduğu saptandı.

Katılımcıların eşlerinin çalışma dağılımı incelendiğinde; “işçi” oranının %19,7 (131 kişi), en yüksek sayı ile “memur” oranının %19,2 (128 kişi), “serbest meslek” oranının %15,9 (106 kişi), “işsiz” oranının %26,4 (176 kişi), “diğer (Yarı zamanlı, sezonluk, bazı günler, evden çalışma vb.)” oranının %0,3 (2 kişi), “yevmiyeli” çalışma oranının %18,5 (124 kişi) olduğu saptandı.

Tablo 4.1. Sosyodemografik Verilerin Dağılımı (N=667)

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Erkek	390	58,5
	Kadın	277	41,5
Yaş	18-25	25	3,7
	26-32	142	21,3
	33-40	245	36,8
	41-48	165	24,8
	49-56	64	9,6
	57-64	23	3,4
	65+	3	0,4
Eğitim düzeyi	Okuryazar değil	2	0,3
	Okuryazar	6	0,9
	İlkokul	61	9,1
	Ortaokul	34	5,1
	Lise	207	31,0
	Önlisans/Lisans	296	44,5
	Y. Lisans/Doktora	61	9,1
Çalışma durumu	İşçi	188	28,3
	Memur	282	42,3
	Serbest meslek	121	18,1
	İşsiz	21	3,1
	Yevmiyeli	8	1,2
	Diğer	47	7,0
Medeni durum	Evli	613	91,9
	Boşanmış	46	6,9
	Boşanma devam ediyor	8	1,2
Evlilik süresi	0-11 ay	10	1,5
	1-3 yıl	119	18,0
	4-5 yıl	77	11,5
	6-10 yıl	143	21,4
	11-15 yıl	109	16,3
	15 yıl ve üzeri	209	31,3
Evlenme şekli	Anlaşarak	503	75,4
	Görücü usulü	122	18,3
	Diğer	42	6,3

Evli olup, ayrı yaşanan süre	0-6 ay	24	30,3
	6-12 ay	11	14,0
	1-3 yıl	15	19,0
	3-5 yıl	14	17,7
	5-10 yıl	5	6,3
	10 yıl ve üzeri	10	12,7
Çocuk Sayısı	Hayır	129	19,3
	1 çocuk	186	27,9
	2 çocuk	252	37,8
	3 ve daha fazla	100	15,0
Eş yaşı	18-25	64	9,6
	26-32	132	19,8
	33-40	231	34,6
	41-48	133	20,0
	49-56	75	11,2
	57-64	24	3,6
	65+	8	1,2
Eş eğitim düzeyi	Okuryazar değil	5	0,7
	Okuryazar	7	1,0
	İlkokul	83	12,4
	Ortaokul	54	8,1
	Lise	224	33,6
	Önlisans/Lisans	276	41,2
	Y. Lisans/Doktora	18	2,8
Eş çalışma	İşçi	131	19,7
	Memur	128	19,2
	Serbest meslek	106	15,9
	İşsiz	176	26,4
	Yevmiyeli	2	0,3
	Diğer	124	18,5

Araştırmaya katılan bireylerin İstanbul ili ilçelerine göre dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.2.'de sunuldu. Katılımcıların ilçe dağılımları incelendiğinde en fazla katılımın Bağcılar ilçesinden (63 Kişi) olduğu saptandı.

Tablo 4.2. İstanbul İli İlçelerine Göre Katılımcı Dağılım Tablosu (N=667)

Sıra	İlçe	Kadın	Erkek	n	%
1	Adalar	4	7	11	1,7
2	Arnavutköy	3	4	7	1,1
3	Ataşehir	1	0	1	0,2
4	Avcılar	8	17	25	3,8
5	Bağcılar	33	30	63	9,5
6	Bahçelievler	14	15	29	4,3
7	Bakırköy	30	11	41	6,1
8	Başakşehir	5	16	21	3,1
9	Bayrampaşa	2	1	3	0,5
10	Beşiktaş	8	7	15	2,3
11	Beykoz	0	5	5	0,8
12	Beylikdüzü	7	27	34	5,1
13	Beyoğlu	3	9	12	1,8
14	Büyükkçekmece	5	15	20	3,0
15	Çatalca	2	7	9	1,4
16	Çekmeköy	8	5	13	2,0
17	Esenler	6	6	12	1,8
18	Esenyurt	6	31	37	5,6
19	Eyüp	7	5	12	1,8
20	Fatih	13	14	27	4,0
21	Gaziosmanpaşa	1	5	6	0,9
22	Güngören	25	3	28	4,2
23	Kadıköy	5	6	11	1,6
24	Kağıthane	4	5	9	1,3
25	Kartal	4	8	12	1,8
26	Küçükçekmece	10	42	52	7,8
27	Maltepe	16	6	22	3,3
28	Pendik	8	9	17	2,5
29	Sancaktepe	0	1	1	0,1
30	Sarıyer	1	3	4	0,6
31	Silivri	0	35	35	5,2
32	Sultanbeyli	0	1	1	0,1
33	Sultangazi	3	2	5	0,7
34	Şile	5	3	8	1,2
35	Şişli	4	4	8	1,2
36	Tuzla	2	7	9	1,3
37	Ümraniye	8	4	12	1,8
38	Üsküdar	12	8	20	3,0
39	Zeytinburnu	4	6	10	1,5
Toplam		277	390	667	%100

Araştırmaya katılan bireylerin deneyimlenen şiddet türlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 4.3.'te sunuldu. Şiddet deneyimlediğini bildiren kadın katılımcıların oranının %54,6 (149) olduğu, en fazla deneyimlendiği bildirilen şiddet türünün %52,4 (78)

oran ile duygusal şiddet olduğu, ikinci sırada ekonomik şiddet %24,8 (37), üçüncü sırada fiziksel şiddet %15,4 (23) ve son sırada ise %7,4 (11) oran ile cinsel şiddet olduğu saptandı.

Şiddet deneyimlediğini bildiren erkek katılımcıların oranının %20 (78) olduğu, en fazla deneyimlendiği bildirilen şiddet türünün %59 (46) oran ile duygusal şiddet olduğu, ikinci sırada ekonomik şiddet %32 (25), üçüncü sırada fiziksel şiddetin %5,1 (4) ve son sırada ise %3,9 (3) oran ile cinsel şiddet olduğu saptandı. Kadınların, erkeklere oranla daha fazla şiddet deneyimlediği (%54,6), her iki cinsiyette en fazla deneyimlenen şiddet türünün duygusal şiddet olduğu saptandı.

Tablo 4.3. Deneyimlenen Şiddet Türlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Şiddet deneyimleyen kadın sayısının toplam kadın sayısına göre şiddet deneyimleme oranı N-(%) (N=277)	Şiddet deneyimleyen kadın sayısının deneyimlenen şiddet türüne oranı N-(%) (N=149)	Şiddet deneyimleyen erkek sayısının toplam erkek sayısına göre şiddet deneyimleme oranı N-(%) (N=390)	Şiddet deneyimleyen erkek sayısının deneyimlenen şiddet türüne oranı N-(%) (N=78)
Duygusal Şiddet	78- (%29)	%52,4	46- (%11,8)	%59
Fiziksel Şiddet	23- (%8,3)	%15,4	4- (%1)	%5,1
Cinsel Şiddet	11- (%4)	%7,4	3- (%0,8)	%3,9
Ekonomik Şiddet	37- (%13,3)	%24,8	25- (%6,4)	%32
Toplam	149 (%54,6)	100	78 (%20)	100

4.1.2. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin bağlanma biçimlerine ilişkin bulgular Tablo 4.4.’de sunuldu.

Katılımcıların bağlanma biçimlerinin ölçülmesi hedeflenerek kullanılan ölçeğin puan ortalamaları incelendiğinde, İÖA “güvenli bağlanma” alt boyut puan ortalaması $4,09 \pm 0,925$, “korkulu bağlanma” alt boyut puan ortalaması $3,75 \pm 1,28$, “saplantılı bağlanma” alt boyut puan ortalaması $3,83 \pm 0,920$ ve “kayıtsız bağlanma” alt boyut puan ortalaması $4,26 \pm 1,18$ olarak bulundu. İlişki Ölçekleri Anketi’nden alınan puan ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde, katılımcıların en yüksek puanı “kayıtsız bağlanma” alt boyutundan, en düşük puanı “korkulu bağlanma” alt boyutundan aldıkları saptandı.

Tablo 4.4. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=667)

	n	Ortalama $\pm$ Std. Sapma	Medyan (Min- Maks)
Güvenli	667	4,09 $\pm$ 0,925	4,00 (1,00- 7,00)
Korkulu	667	3,75 $\pm$ 1,28	3,75 (1,00- 7,00)
Saplantılı	667	3,83 $\pm$ 0,920	3,75 (1,50- 7,00)
Kayıtsız	667	4,26 $\pm$ 1,18	4,40 (1,00- 7,00)

Katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nden aldıkları madde puan ortalamalarının dağılımına Tablo 4.5.'de yer almaktadır.

Katılımcıların güvenli bağlanma biçiminde en yüksek puanı, ters kodlanan 17. maddeden aldıkları görüldü. “Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması 5,50 $\pm$ 1,82 olarak bulundu. Katılımcılar yine güvenli bağlanmada en düşük puanı ise 10. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması 3,36 $\pm$ 1,92 olarak bulundu.

Katılımcıların kayıtsız bağlanma biçiminde en yüksek puanı, 2. maddeden aldıkları görüldü. “Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması 5,14 $\pm$ 2,00 olarak bulundu. İkinci en yüksek puanı ise 5,08 $\pm$ 1,98 puan ortalaması ile 12. maddede yer alan “Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.” ifadesinin aldığı görüldü. Katılımcılar yine kayıtsız bağlanmada en düşük puanı ise 13. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması 3,59 $\pm$ 1,94 olarak bulundu.

Katılımcıların saplantılı bağlanma biçiminde en yüksek puanı 11. ve ters kodlanan 5. maddeden aldıkları görüldü. “11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.” ve “5. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.” şeklindeki bu maddelerden alınan puan ortalaması 11. madde için 3,98 $\pm$ 2,01 ve 5. madde için 3,98 $\pm$ 2,02 olarak bulundu. Katılımcılar saplantılı bağlanmada en düşük puanı ise 6. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması 2,86 $\pm$ 1,87 olarak bulundu.

Katılımcıların korkulu bağlanma biçiminde en yüksek puanı 1. maddeden aldıkları görüldü. “Başkalarına kolaylıkla güvenemem.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması 4,29 $\pm$ 2,01 olarak bulundu. Katılımcılar korkulu bağlanmada en düşük puanı ise

14. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $3,27 \pm 1,94$ olarak bulundu.

Bu puan ortalamaları doğrultusunda en yüksek puan ortalamasına sahip bağlanma biçiminin güvenli bağlanma olduğu ve en düşük puan ortalamasına sahip bağlanma biçiminin ise alt sınırı ile saplantılı bağlanma biçimi olduğu görüldü.

Tablo 4.5. İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Madde Puan Ortalamaları (N=667)

	Bağlanma Biçimleri	Ort. ± Std. Sapma	Med.	Min.	Max.
1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.	Korkulu	4,29 ± 2,01	4	1	7
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.	Kayıtsız	5,14 ± 2,00	6	1	7
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	Güvenli	3,72 ± 2,05	4	1	7
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.	Korkulu	3,52 ± 1,94	4	1	7
5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.	Saplantılı (t), Kayıtsız	3,98 ± 2,02	4	1	7
6.Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.	Saplantılı	2,86 ± 1,87	3	1	7
7.Yalnız kalmaktan korkarım.	Güvenli (t)	4,98 ± 2,17	6	1	7
8.Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.	Güvenli	2,94 ± 1,84	3	1	7
9.Başkalarına tamamiyle güvenmekte zorlanırım.	Korkulu	3,91 ± 2,01	4	1	7
10.Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.	Güvenli	3,36 ± 1,92	3	1	7
11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.	Saplantılı	3,98 ± 2,01	4	1	7
12.Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.	Kayıtsız	5,08 ± 1,98	6	1	7
13.Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.	Kayıtsız	3,59 ± 1,94	4	1	7
14.Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.	Korkulu	3,27 ± 1,94	3	1	7
15.Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.	Saplantılı	2,90 ± 1,94	3	1	7
16.Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.	Kayıtsız	3,49 ± 2,09	3	1	7
17.Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.	Güvenli (t)	5,50 ± 1,82	6	1	7

4.1.3. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algılarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın ilişkilerde şiddet sorumluluk biçimlerine ilişkin bulgular Tablo 4.6.'da sunuldu.

Katılımcıların şiddet sorumluluk algılarının ölçülmesi hedeflenerek kullanılan ölçeğin puan ortalamaları incelendiğinde, Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Genel ortalaması $2,59 \pm 0,73$, “Minimize etme” alt boyut puan ortalaması $3,09 \pm 1,14$, “Şiddeti kabul etme” alt boyut puan ortalaması $2,48 \pm 0,95$, “Partneri suçlama” alt boyut puan ortalaması $2,84 \pm 1,24$ ve “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyut puan ortalaması $1,61 \pm 0,85$ olarak bulundu. Bu ortalamalara bakıldığında, “Minimize etme” alt boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu ve en düşük puan ortalamasına sahip alt boyutun ise “Dışsal faktörleri suçlama” olduğu görüldü.

Tablo 4.6. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Alt Boyut Puan Ortalamaları (N=667)

	n	Ort. $\pm$ Std. Sapma	Med. (Min-Max)
Minimize etme	667	$3,09 \pm 1,14$	3,14 (1,00- 5,00)
Şiddeti kabul etme	667	$2,48 \pm 0,95$	2,60 (1,00- 5,00)
Partneri suçlama	667	$2,84 \pm 1,24$	3,00 (1,00- 5,00)
Dışsal faktörleri suçlama	667	$1,61 \pm 0,85$	1,25 (1,00- 4,80)

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Ölçeği ölçek madde puan ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 4.7.'de sunuldu.

Katılımcıların YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutunda en yüksek puanı, 7. maddeden aldıkları görüldü. “Yaptığımda bir yanlışlık yok.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $3,26 \pm 1,37$ olarak bulundu. Katılımcıların minimize etmede en düşük puanı 2. ve 4. maddelerden aldıkları belirlendi, “2-Sadece küçük bir problemdi.” ve “4-Öfkem çok azdı.” ifadeleri yer alan maddelerin puan ortalamaları sırası ile $3,04 \pm 1,51$ ve $3,04 \pm 1,48$ olarak bulundu.

Katılımcıların YİŞSÖ “şiddeti kabul etme” alt boyutunda en yüksek puanı, 10. maddeden aldıkları görüldü. “Partnerime karşı agresifliğimden dolayı pişmanım.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $2,80 \pm 1,49$ olarak bulundu. Katılımcılar şiddeti kabul etmede en düşük puanı ise 12. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Olay esnasında partnerime zarar verdim.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $1,98 \pm 1,32$ olarak bulundu.

Katılımcıların YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutunda en yüksek puanı, 15. maddeden aldıkları görüldü. “Partnerim beni dinleseydi böyle olmazdı” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $2,99 \pm 1,47$ olarak bulundu. Katılımcılar partneri suçlama alt boyutunda en düşük puanı ise 16. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Partnerim damarıma bastığı için böyle oldu” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $2,74 \pm 1,47$ olarak bulundu.

Katılımcıların YİŞSÖ “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutunda en yüksek puanı, 17. maddeden aldıkları görüldü. “Partnerime böyle davranmam kültürümün bir parçası” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $1,81 \pm 1,13$ olarak bulundu. Katılımcılar dışsal faktörleri suçlama alt boyutunda en düşük puanı ise 18. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Şiddet içerikli filmler/ TV seyrettiğim için böyle oldu” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $1,51 \pm 0,96$ olarak bulundu.

Bu puan ortalamaları doğrultusunda, şiddet sorumluluğu alt boyutlarına göre en sık şiddeti minimize etme, ikinci sırada partneri suçlama, üçüncü sırada şiddeti kabul etme ve son olarak da dışsal faktörleri suçlamanın geldiği görüldü.

Tablo 4.7. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Ölçek Madde Puan Ortalamaları (N=667)

	Şiddet Algılama Alt Boyutları	Ort. $\pm$ Std. Sapma	Med.	Min.	Max.
1-Ciddi değildi	Minimize etme	2,83 $\pm$ 1,58	3	1	5
2-Sadece küçük bir problemdi	Minimize etme	3,04 $\pm$ 1,51	3	1	5
3-Yaptığım çok önemli bir şey değil	Minimize etme	3,14 $\pm$ 1,46	3	1	5
4-Öfkem çok azdı	Minimize etme	3,04 $\pm$ 1,48	3	1	5
5-Öfkeli olmak ile ilgili problemim yok	Minimize etme	3,18 $\pm$ 1,47	3	1	5
6-Aslında hiçbir şey yapmadım	Minimize etme	3,12 $\pm$ 1,39	3	1	5
7-Yaptığımda bir yanlışlık yok	Minimize etme	3,26 $\pm$ 1,37	3	1	5
8-Yaptığım şey partnerime karşı bir agresiflikti	Şiddeti kabul etme	2,75 $\pm$ 1,42	3	1	5
9-Olay boyunca öfkeliydim	Şiddeti kabul etme	2,66 $\pm$ 1,43	3	1	5
10-Partnerime karşı agresifliğimden dolayı pişmanım	Şiddeti kabul etme	2,80 $\pm$ 1,49	3	1	5
11-Yaptığım şey partnerime zarar verdi	Şiddeti kabul etme	2,24 $\pm$ 1,37	3	1	5
12-Olay esnasında partnerime zarar verdim	Şiddeti kabul etme	1,98 $\pm$ 1,32	3	1	5
13-Bu gerçekten partnerimin suçuydu	Partneri suçlama	2,77 $\pm$ 1,39	3	1	5
14-Böyle davranmama partnerim sebep oldu	Partneri suçlama	2,84 $\pm$ 1,44	3	1	5
15-Partnerim beni dinleseydi böyle olmazdı	Partneri suçlama	2,99 $\pm$ 1,47	3	1	5
16-Partnerim damarıma bastığı için böyle oldu	Partneri suçlama	2,74 $\pm$ 1,47	3	1	5
17-Partnerime böyle davranmam kültürümün bir parçası	Dışsal faktörleri suçlama	1,81 $\pm$ 1,13	3	1	5
18-Şiddet içerikli filmler/ TV seyrettiğim için böyle oldu	Dışsal faktörleri suçlama	1,51 $\pm$ 0,96	3	1	5
19-Dini görüşüm böyle davranmama yol açtı	Dışsal faktörleri suçlama	1,52 $\pm$ 0,98	3	1	5
20-İşyerimdeki bir şey veya birileri yüzünden böyle oldu	Dışsal faktörleri suçlama	1,63 $\pm$ 1,07	3	1	5

4.1.4. Katılımcıların Bağlanma Biçimleri ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 4.8.'de sunuldu. Kadınlarla erkekler arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,816$). Kadınlarla erkekler arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve kadınlarda korkulu bağlanma alt boyut puanının daha yüksek olduğu saptandı ($p=0,005$). Kadınlarla erkekler arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,735$). Kadınlarla erkekler arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve kadınlarda kayıtsız bağlanma alt boyut puanının daha yüksek olduğu saptandı. ($p<0,001$). Bu sonuçlara göre kadın katılımcıların, erkek katılımcılara kıyasla korkulu ve kayıtsız bağlanma oranları yüksek bulundu.

Tablo 4.8. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Erkek	Kadın	p
Güvenli	4,09 ± 0,90 4 (1 – 7)	4,07 ± 0,96 4 (1 – 6,40)	0,816
Korkulu	3,63 ± 1,32 3,5 (1 – 7)	3,91 ± 1,20 4 (1 – 7)	0,005
Saplantılı	3,82 ± 0,91 3,75 (1,75 – 7)	3,84 ± 0,94 3,75 (1,5 – 7)	0,735
Kayıtsız	4,09 ± 1,21 4,20 (1 – 7)	4,49 ± 1,09 4,60 (1 – 7)	<0,001

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının yaşa göre karşılaştırılması Tablo 4.9.'da sunuldu. Yaş grupları arasında “güvenli bağlanma” ($p=0,696$), “korkulu bağlanma” ($p=0,537$), “saplantılı bağlanma” ($p=0,705$) ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutu puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,925$).

Tablo 4.9. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Karşılaştırılması (N=667)

	18-32	33-40	41-48	49+	p
Güvenli	4,17 ± 0,84 4 (2,2-7)	4,06 ± 0,86 4 (2,2-6,4)	4,07 ± 0,86 4,2 (1-6,2)	4,03 ± 1,02 4 (1,6-6,2)	0,696
Korkulu	3,82 ± 1,32 3,75 (1-7)	3,68 ± 1,26 3,75 (1-6,75)	3,72 ± 1,26 3,75 (1-7)	3,83 ± 1,21 4 (1-7)	0,537
Saplantılı	3,80 ± 0,95 4 (1,5-6,25)	3,81 ± 0,91 3,75 (1,75-6,75)	3,83 ± 0,91 3,75 (1,5-7)	3,94 ± 0,86 4 (1,75-7)	0,705
Kayıtsız	4,27 ± 1,12 4,4 (1-7)	4,24 ± 1,24 4,2 (1-7)	4,27 ± 1,24 4,4 (1-7)	4,24 ± 1,18 4,4 (1-7)	0,925

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının eğitime göre karşılaştırılması Tablo 4.10.'da sunuldu. Eğitim grupları arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**p=0,001**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ile üniversite gruplarında (**p=<0,001**) ve ilkököl ile üniversite grupları (**p=0,022**) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı.

Eğitim grupları arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmedi (**p=0,152**).

Eğitim grupları arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı (**p=0,017**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve ilköğretim grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,013**).

Eğitim grupları arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı (**p=0,003**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,002**).

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre bağlanma biçimleri incelendiğinde; üniversite mezunu olanların ilkököl mezunu olanlara ve lise mezunu olanlara göre daha fazla güvenli bağlanma alt boyut puan ortalamalarına sahip olduğu belirlendi. İlköğretim mezunu olanların lise mezunu olanlara göre daha fazla saplantılı bağlanma alt boyut puan ortalamalarına, üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre daha fazla kayıtsız bağlanma alt boyut puan ortalamalarına sahip olduğu belirlendi.

Tablo 4.10. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eğitime Göre Karşılaştırılması (N=667)

	İlköğretim (ilkokul+ortaokul)	Lise	Üniversite (önlisans ve üzeri)	p
Güvenli	3,97 ± 0,94 3,80 (1-6)	3,93 ± 0,99 3,8 (1-7)	4,22 ± 0,85 4,20 (1,6-7)	0,001
Korkulu	3,97 ± 1,37 4 (1-7)	3,70 ± 1,35 3,75 (1-7)	3,72 ± 1,20 3,75 (1-7)	0,152
Saplantılı	4,07 ± 0,99 4 (1,75-6,5)	3,74 ± 0,93 3,75 (1,5-7)	3,82 ± 0,88 3,75 (1,5-7)	0,017
Kayıtsız	4,22 ± 1,21 4,6 (1-7)	4,03 ± 1,24 4,2 (1-7)	4,40 ± 1,12 4,40 (1-7)	0,003

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının medeni duruma göre karşılaştırılması Tablo 4.11.'de sunuldu.

Evlilerle boşanmışlar arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,017**). Yapılan incelemede boşanmış olan katılımcıların güvenli bağlanma alt boyut puan ortalamasının evli katılımcılara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptandı (**p<0,05**).

Evli katılımcılar ile boşanmış olan katılımcılar arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,150).

Evlilerle boşanmışlar arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,192).

Evlilerle boşanmışlar arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**p=0,007**). Yapılan incelemede boşanmış olan katılımcıların kayıtsız bağlanma alt boyut puan ortalamasının evli katılımcılara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptandı (**p<0,05**).

Tablo 4.11. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Evli	Boşanmış	p
Güvenli	4,06 ± 0,92 4 (1-7)	4,33 ± 0,90 4,6 (2,2-6,4)	0,017
Korkulu	3,73 ± 1,29 3,75 (1-7)	3,94 ± 1,21 4 (1-6,75)	0,150
Saplantılı	3,82 ± 0,92 3,75 (1,5-7)	3,98 ± 0,96 4 (1,75-7)	0,192
Kayıtsız	4,32 ± 1,18 4,4 (1-7)	4,56 ± 1,17 4,8 (1,2-7)	0,007

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi genel ve alt boyut puan ortalamalarının evlilik süresine göre karşılaştırılması Tablo 4.12.'de sunuldu.

Evlilik süresi grupları arasında güvenli bağlanma alt boyutu puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,183).

Evlilik süresi grupları arasında korkulu bağlanma alt boyutu puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,909).

Evlilik süresi grupları arasında saplantılı bağlanma alt boyutu puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,550).

Evlilik süresi grupları arasında kayıtsız bağlanma alt boyutu puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,669).

Tablo 4.12. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması (N=667)

	3 yıl ve altı	4-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16+ yıl	p
Güvenli	4,20 ± 0,82 4,2 (2,2-7)	3,91 ± 0,85 3,8 (1-6,4)	4,16 ± 0,93 4 (2,2-6,8)	4,15 ± 0,88 4,2 (2,2-6,4)	3,99 ± 1,01 4 (1-6,2)	0,183
Korkulu	3,77 ± 1,16 3,75 (1-6,25)	3,80 ± 1,39 3,75 (1,25-7)	3,68 ± 1,27 3,5 (1-6,75)	3,81 ± 1,33 3,75 (1-6,75)	3,73 ± 1,30 3,75 (1-7)	0,909
Saplantılı	3,90 ± 0,82 4 (2-5,5)	3,77 ± 0,92 3,75 (2,25-6,25)	3,76 ± 0,99 3,75 (1,5-6,75)	3,79 ± 0,78 3,75 (1,75-5,50)	3,88 ± 1,00 3,75 (1,5-7)	0,550
Kayıtsız	4,25 ± 1,11 4 (1-6,8)	4,21 ± 1,42 4,4 (1,2-7)	4,14 ± 1,21 4,2 (1-7)	4,38 ± 1,07 4,4 (1,6-7)	4,29 ± 1,17 4,4 (1-7)	0,669

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının evlilik şekline göre karşılaştırılması Tablo 4.13.'de sunuldu. Evlilik şekli grupları arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,104$). Evlilik şekli grupları arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,227$). Evlilik şekli grupları arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,767$). Evlilik şekli grupları arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,884$).

Tablo 4.13. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlilik Şekline Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Anlaşarak	Görücü usulü	Diğer	p
Güvenli	$3,97 \pm 0,94$ 3,80 (1-6)	$3,93 \pm 0,99$ 3,8 (1-7)	$4,22 \pm 0,85$ 4,20 (1,6-7)	0,104
Korkulu	$3,97 \pm 1,37$ 4 (1-7)	$3,70 \pm 1,35$ 3,75 (1-7)	$3,72 \pm 1,20$ 3,75 (1-7)	0,227
Saplantı	$4,07 \pm 0,99$ 4 (1,75-6,5)	$3,74 \pm 0,93$ 3,75 (1,5-7)	$3,82 \pm 0,88$ 3,75 (1,5-7)	0,767
Kayıtsız	$4,22 \pm 1,21$ 4,6 (1-7)	$4,03 \pm 1,24$ 4,2 (1-7)	$4,40 \pm 1,12$ 4,40 (1-7)	0,884

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının çocuk sayısına göre karşılaştırılması Tablo 4.14.'de sunuldu. Çocuk sayısı grupları arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,919$). Çocuk sayısı grupları arasında korkulu alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,660$). Çocuk sayısı grupları arasında saplantılı alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,765$). Çocuk sayısı grupları arasında kayıtsız alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,280$).

Tablo 4.14. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çocuk Sayısına Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Hayır	1 çocuk	2 çocuk	3+ çocuk	p
Güvenli	4,12 ± 0,80 4 (2,2-7)	4,12 ± 0,94 4,2 (1-6,8)	4,04 ± 0,94 4 (1-6,4)	4,08 ± 1,00 4,1 (1-6)	0,919
Korkulu	3,76 ± 1,22 3,75 (1-7)	3,80 ± 1,35 3,75 (1-6,75)	3,73 ± 1,25 3,75 (1-7)	3,66 ± 1,31 3,5 (1-7)	0,660
Saplantılı	3,84 ± 0,79 4 (2-5,5)	3,80 ± 0,93 3,75 (1,5-6,5)	3,86 ± 0,99 4 (1,5-7)	3,80 ± 0,90 3,75 (1,75-6,75)	0,765
Kayıtsız	4,27 ± 1,09 4,4 (1-6,4)	4,40 ± 1,17 4,4 (1-7)	4,19 ± 1,22 4,4 (1-7)	4,15 ± 1,21 4,2 (1,6-7)	0,280

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının eş yaşına göre karşılaştırılması Tablo 4.15.'de sunuldu. Eş yaşı grupları arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,998). Eş yaşı grupları arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,105). Eş yaşı grupları arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p=0,087). Eş yaşı grupları arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**p=0,008**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; sadece “33-40” ile “41-48” yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,008**).

Tablo 4.15. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eş Yaşına Göre Karşılaştırılması (N=667)

	18-32	33-40	41-48	49+	p
Güvenli	4,13 ± 0,83 4 (2,2-7)	4,10 ± 0,91 4 (2,2-6,4)	4,03 ± 0,94 4 (1-6,4)	4,03 ± 1,09 4,2 (1-6,2)	0,998
Korkulu	3,80 ± 1,27 3,75 (1-6,75)	3,59 ± 1,26 3,5 (1-7)	3,78 ± 1,32 4 (1-7)	3,94 ± 1,27 4 (1,5-7)	0,105
Saplantılı	3,82 ± 0,90 3,75 (2-6,75)	3,76 ± 0,91 3,75 (1,5-6,5)	3,81 ± 0,91 3,75 (1,5-7)	4,01 ± 0,96 4 (1,75-7)	0,087
Kayıtsız	4,28 ± 1,23 4,4 (1-7)	4,06 ± 1,14 4,2 (1-7)	4,46 ± 1,23 4,6 (1-7)	4,39 ± 1,06 4,4 (2,2-7)	0,008

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının eş eğitim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4.16.'da sunuldu. Eş eğitim grupları

arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**p=0,001**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite grubunun, ilköğretim (**p=0,038**) ve lise (**p=0,001**) gruplarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptandı.

Eş eğitim grupları arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,309$) ve saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,113$) saptandı.

Eş eğitim grupları arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiş olup (**p=0,002**), farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,002**). Eşler arasında Üniversite ve üzeri eğitim alanların kayıtsız bağlanma oranlarının, lise mezunu olanlara göre daha yüksek olduğu saptandı.

Tablo 4.16. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eşlerinin Eğitimine Göre Karşılaştırılması (N=667)

	İlköğretim (ilkokul+ortaokul)	Lise	Üniversite (önlisans ve üzeri)	p
Güvenli	3,98 ± 0,93 4 (1-5,8)	3,95 ± 0,94 3,80 (1-7)	4,24 ± 0,89 4,2 (1-7)	0,001
Korkulu	3,86 ± 1,33 4 (1-7)	3,63 ± 1,30 3,63 (1-6,75)	3,78 ± 1,23 3,75 (1-7)	0,309
Saplantılı	3,89 ± 1,02 3,75 (1,75-7)	3,74 ± 0,92 3,75 (1,5-7)	3,88 ± 0,86 4 (1,75-6,5)	0,113
Kayıtsız	4,20 ± 1,15 4 (1-7)	4,05 ± 1,36 4,2 (1-7)	4,46 ± 1,00 4,4 (1-7)	0,002

#Kruskal Wallis testi

Katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının deneyimlenen şiddete (Duygusal Şiddet) göre karşılaştırılması Tablo 4.17.'de sunuldu. Duygusal şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı ($p=0,465$), korkulu bağlanma alt boyut puanı ($p=0,292$) ve saplantılı bağlanma alt boyut puanı ($p=0,995$) bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edildi.

Duygusal şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi (**p=0,001**). Duygusal şiddet deneyimlediğini bildirenlerin, duygusal şiddet deneyimlemeyenlere göre kayıtsız bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptandı.

Tablo 4.17. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddete (Duygusal Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Duygusal şiddet yok	Duygusal şiddet var	p
Güvenli	4,10 ± 0,93 4 (1-7)	4,04 ± 0,91 4 (1-7)	0,465
Korkulu	3,77 ± 1,27 3,75 (1-7)	3,64 ± 1,34 3,75 1-7()	0,292
Saplantılı	3,83 ± 0,92 3,75 (1,5-7)	3,83 ± 0,91 3,75 (1,75-6,5)	0,995
Kayıtsız	4,32 ± 1,15 4,4 (1-7)	3,98 ± 1,27 4 (1,2-7)	0,001

#Mann Whitney U testi

Katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının deneyimlenen şiddete (Fiziksel Şiddet) göre karşılaştırılması Tablo 4.18.'de sunuldu. Fiziksel şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı (p=0,192), korkulu bağlanma alt boyut puanı (p=0,682), saplantılı bağlanma alt boyut puanı (p=0,832) ve kayıtsız bağlanma alt boyut puanı (p=0,730) bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.

Tablo 4.18. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddete (Fiziksel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Fiziksel şiddet yok	Fiziksel şiddet var	p
Güvenli	4,10 ± 0,93 4 (1-7)	3,88 ± 0,87 3,8 (2,2-5,80)	0,192
Korkulu	3,74 ± 1,28 3,75 (1-7)	3,90 ± 1,25 3,75 (2-7)	0,682
Saplantılı	3,83 ± 0,91 3,75 (1,5-7)	3,79 ± 1,11 3,88 (1,75-6,5)	0,832
Kayıtsız	4,26 ± 1,17 4,4 (1-7)	4,22 ± 1,33 4,3 (1-8-7)	0,730

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının görülen şiddete (Cinsel Şiddet) göre karşılaştırılması Tablo 4.19.'da sunuldu. Cinsel şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı (p=0,477), korkulu bağlanma alt boyut puanı (p=0,840) saplantılı bağlanma alt boyut puanı (p=0,304), kayıtsız bağlanma alt boyut puanı (p=0,063) bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.

Tablo 4.19. İlişki Ölçekleri Anketi Genel ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddetlere (Cinsel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Cinsel şiddet yok	Cinsel şiddet var	p
Güvenli	4,09 ± 0,92 4 (1-7)	3,97 ± 1,07 3,80 (2,2-6,4)	0,477
Korkulu	3,74 ± 1,28 3,75 (1-7)	3,79 ± 1,32 3,50 (2-7)	0,840
Saplantılı	3,84 ± 0,92 3,75 (1,5-7)	3,52 ± 1,01 3,25 (1,75-5,5)	0,304
Kayıtsız	4,27 ± 1,18 4,4 (1-7)	3,72 ± 0,89 4 1,8 (4,8)	0,063

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin İlişki Ölçekleri Anketi alt boyut puan ortalamalarının görülen şiddete (Ekonomik Şiddet) göre karşılaştırılması Tablo 4.20.'de sunuldu. Ekonomik şiddet görenlerle görmeyenler arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,548$). Ekonomik şiddet görenlerle görmeyenler arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi (**$p=0,010$**).

Ekonomik şiddet görenlerle görmeyenler arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,113$).

Ekonomik şiddet görenlerle görmeyenler arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı (**$p<0,001$**).

Tablo 4.20. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddet Türüne Göre (Ekonomik Şiddet) Karşılaştırılması (N=667)

	Ekonomik şiddet yok	Ekonomik şiddet var	p
Güvenli	4,09 ± 0,93 4 (1-7)	4,07 ± 0,87 4 (2,2-6,4)	0,548
Korkulu	3,78 ± 1,28 3,75 (1-7)	3,37 ± 1,27 3,25 (1-7)	0,010
Saplantılı	3,85 ± 0,92 4 (1,5-7)	3,67 ± 0,91 3,75 (1,75-6,25)	0,113
Kayıtsız	4,31 ± 1,14 4,4 (1-7)	3,69 ± 1,39 3,80 (1-7)	<0,001

#Mann Whitney U testi

Katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi Genel ve alt boyutlar arası korelasyonu Tablo 4.21.'de sunuldu. İÖA ölçek genel puanı ile “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında pozitif yönlü **kuvvetli** bir ilişki saptandı (**$r=0,454$; $p<0,001$**).

İÖA ölçek genel puanı ile “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü orta kuvvette** bir ilişki saptandı ($r=0,694$; $p<0,001$).

İÖA ölçek genel puanı ile “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü orta kuvvette** bir ilişki saptandı ($r=0,595$; $p<0,001$).

İÖA ölçek genel puanı ile “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü kuvvetli** bir ilişki saptandı ($r=0,737$; $p<0,001$).

“Güvenli bağlanma” alt boyutu ile “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında ilişki saptanmadı ($r=0,001$; $p=0,970$).

“Güvenli bağlanma” alt boyutu ile “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf** bir ilişki saptandı ($r=0,149$; $p<0,001$).

“Güvenli bağlanma” alt boyutu ile “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf** bir ilişki saptandı ($r=0,103$; $p=0,008$).

“Korkulu bağlanma” alt boyutu ile “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf** bir ilişki saptandı ($r=0,298$; $p<0,001$).

“Korkulu bağlanma” alt boyutu ile “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü orta kuvvette** bir ilişki saptandı ($r=0,457$; $p<0,001$).

“Saplantılı bağlanma” alt boyutu ile “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf** bir ilişki saptandı ($r=0,286$; $p<0,001$).

Tablo 4.21. İlişki Ölçekleri Anketi Genel ve Alt Boyutlar Arası Korelasyon Tablosu (N=667)

	İÖA Genel	Güvenli	Korkulu	Saplantı	Kayıtsız
İÖA Genel	-				
Güvenli	$r=0,454$ $p<0,001$	-			
Korkulu	$r=0,694$ $p<0,001$	$r=0,001$ $p=0,970$	-		
Saplantılı	$r=0,595$ $p<0,001$	$r=0,149$ $p<0,001$	$r=0,298$ $p<0,001$	-	
Kayıtsız	$r=0,737$ $p<0,001$	$r=0,103$ $p=0,008$	$r=0,457$ $p<0,001$	$r=0,286$ $p<0,001$	-

#Spearman korelasyon testi

İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Genel ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları Tablo 4.22.’de sunuldu. Bu çalışmada İlişki Ölçekleri Anketi için yapılan güvenirlik analizi sonucunda İÖA genel boyutu için Cronbach’s alpha güvenirlik katsayısı 0,604; Güvenli Bağlanma alt boyutu için Cronbach’s alpha güvenirlik katsayısı 0,122; Korkulu Bağlanma

alt boyutu için Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,543; Saplantılı Bağlanma alt boyutu için Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,016; Kayıtsız Bağlanma alt boyutu için Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,527 olarak bulundu. Griffin ve Bartholomew (1994b) görüşme ve test yöntemi ile yaptıkları çalışmalarında İÖA alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının düşük olma sebebini ilişki ölçekleri anketinin benlik ve diğerleri modelini birlikte içermesinden kaynaklandığını bu durumun karmaşık görünmesine rağmen İÖA alt boyutlarının yapı geçerliğinin olduğunu bildirmişlerdir (Sümer ve Güngör, 1999). Bu çalışmada da İÖA alt boyut puanları incelendiğinde güvenli bağlanma alt boyut güvenilirlik katsayısı ile saplantılı bağlanma alt boyut güvenilirlik katsayısının benzer şekilde düşük olduğu saptandı.

Tablo 4.22. İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Genel ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları (N=667)

	Cronbach's Alpha
İÖA Genel	0,604
Güvenli	0,122
Korkulu	0,543
Saplantılı	0,016
Kayıtsız	0,527

4.1.5. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algıları ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılması Tablo 4.23.'de sunuldu.

Kadınlarla erkekler arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmış olup, incelendiğinde kadınlarda minimize etme alt boyutu puanının daha yüksek olduğu saptandı (**p=0,025**).

Kadınlarla erkekler arasında şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı (p=0,518).

Kadınlarla erkekler arasında partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup, incelendiğinde kadınlarda partneri suçlama alt boyutu puanının daha yüksek olduğu saptandı (**p<0,001**).

Kadınlarla erkekler arasında dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup, incelendiğinde kadınlarda dışsal faktörleri suçlama alt boyutu puanının daha düşük olduğu saptandı (**p=0,018**).

Tablo 4.23.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Erkek	Kadın	p
Minimize etme	2,99 ± 1,25 3,07 (1,00-5,00)	3,23 ± 0,95 3,29 (1,00-5,00)	0,025
Şiddeti kabul etme	2,48 ± 1,02 2,40 (1,00-5,00)	2,49 ± 0,85 2,60 (1,00-5,00)	0,518
Partneri suçlama	2,65 ± 1,24 2,50 (1,00-5,00)	3,11 ± 1,18 3,00 (1,00-5,00)	<0,001
Dışsal faktörleri suçlama	1,69 ± 0,92 1,25 (1,00-5,00)	1,51 ± 0,73 1,00 (1,00-5,00)	0,018

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi alt boyut puan ortalamalarının yaş grupları karşılaştırılması Tablo 4.24.'de sunuldu.

Yaş grupları arasında “minimize etme” (p=0,904), “şiddeti kabul etme” (p=0,169), “partneri suçlama” (p=0,252) ve “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı (p=0,508) saptandı.

Tablo 4.24.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Yaş Grupları Karşılaştırılması (N=667)

	18-32	33-40	41-48	49+	p
Minimize etme	3,06 ± 1,13 3,14 (1-5)	3,13 ± 1,16 3,14 (1-5)	3,10 ± 1,07 3,14 (1-5)	2,99 ± 1,21 3,21 (1-5)	0,904
Şiddeti kabul etme	2,40 ± 0,93 2,40 (1-4,8)	2,59 ± 0,94 2,60 (1-4,6)	2,44 ± 0,92 2,6 (1-4,6)	2,42 ± 1,05 2,20 (1-4,8)	0,169
Partneri suçlama	2,72 ± 1,21 2,75 (1-5)	2,95 ± 1,25 3 (1-5)	2,85 ± 1,23 2,75 (1-5)	2,72 ± 1,24 2,75 (1-5)	0,252
Dışsal faktörleri suçlama	1,57 ± 0,73 1,25 (1-4,5)	1,68 ± 0,92 1,25 (1-4,5)	1,58 ± 0,85 1 (1-4,5)	1,57 ± 0,87 1,25 (1-4,75)	0,508

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi alt boyut puan ortalamalarının eğitim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4.25.'te sunuldu.

Eğitim grupları arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**p<0,001**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite eğitim grubunun, ilköğretim ve lise eğitim gruplarından istatistiksel olarak farklılık gösterdiği saptandı (**p değerleri sırasıyla 0,001 ve 0,001**).

Eğitim grupları arasında şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı olmadığı (p=0,735), partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edildi (p=0,051).

Eğitim grupları arasında dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmış olup (p=0,005), farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; sadece lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,005**).

Tablo 4.25.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=667)

	İlköğretim (ilkokul+ortaokul)	Lise	Üniversite (önlisans ve üzeri)	p
Minimize etme	2,73 ± 1,27 3 (1-5)	2,91 ± 1,14 2,86 (1-5)	3,29 ± 1,06 3,29 (1-5)	<0,001
Şiddeti kabul etme	2,43 ± 0,98 2,6 (1-4,6)	2,47 ± 0,98 2,4 (1-5)	2,51 ± 0,93 2,6 (1-5)	0,735
Partneri suçlama	2,70 ± 1,21 2,5 (1-5)	2,71 ± 1,25 2,75 (1-5)	2,94 ± 1,23 3 (1-5)	0,051
Dışsal faktörleri suçlama	1,60 ± 0,93 1 (1-4,5)	1,76 ± 0,92 1,5 (1-4,75)	1,53 ± 0,77 1 (1-5)	0,005

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi alt boyut puan ortalamalarının medeni duruma göre karşılaştırılması Tablo 4.26.'da sunuldu.

Evliler ile boşanmışlar arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı (p=0,193), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı (p=0,629).

Evliler ile boşanmışlar arasında partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup (**p=0,009**), incelendiğinde boşanmışlarda partneri suçlama alt boyutu puanının daha yüksek olduğu saptandı.

Evliler ile boşanmışlar arasında dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,719$).

Tablo 4.26.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Evli	Boşanmış	p
Minimize etme	3,10 ± 1,16 3,14 (1-5)	2,93 ± 0,90 3 (1-4,43)	0,193
Şiddeti kabul etme	2,49 ± 0,96 2,6 (1-5)	2,43 ± 0,89 2,4 (1-4,80)	0,629
Partneri suçlama	2,80 ± 1,23 2,75 (1-5)	3,27 ± 1,20 3,25 (1-5)	0,009
Dışsal faktörleri suçlama	1,62 ± 0,86 1,25 (1-5)	1,61 ± 0,81 1,5 (1-4,5)	0,719

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi alt boyut puan ortalamalarının evlilik süresi gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 4.27.'de sunuldu.

Evlilik süresi grupları arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,926$), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,956$), partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,401$) ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,077$).

Tablo 4.27.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması (N=667)

	3 yıl ve altı	4-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16+ yıl	p
Minimize etme	3,08 ± 1,09 3,14 (1-5)	3,01 ± 1,15 3 (1-5)	3,13 ± 1,14 3,14 (1-5)	3,18 ± 1,13 3,14 (1-5)	3,05 ± 1,17 3,14 (1-5)	0,926
Şiddeti kabul etme	2,44 ± 0,92 2,60 (1-4,8)	2,55 ± 1,00 2,6 (1-4,8)	2,53 ± 0,97 2,4 (1-5)	2,44 ± 0,80 2,40 (1-4)	2,48 ± 1,01 2,6 (1-4,8)	0,956
Partneri suçlama	2,71 ± 1,22 2,75 (1-5)	2,94 ± 1,30 3 (1-5)	2,97 ± 1,19 3 (1-5)	2,75 ± 1,25 2,75 (1-5)	2,83 ± 1,25 3 (1-5)	0,401
Dışsal faktörleri suçlama	1,66 ± 0,74 1,50 (1-4,5)	1,67 ± 0,88 1,5 (1-5)	1,69 ± 0,94 1,25 (1-5)	1,48 ± 0,73 1 (1-4)	1,59 ± 0,90 1 (1-4,75)	0,077

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi alt boyut puan ortalamalarının evlilik şekli gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 4.28.'de sunuldu.

Evlilik şekli grupları arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,104$), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,227$), partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,767$) ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,884$).

Tablo 4.28.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Evlenme Şekline Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Anlaşarak	Görücü usulü	Diğer	p
Minimize etme	3,14 ± 1,14 3,29 (1-5)	2,97 ± 1,12 3 (1-5)	2,81 ± 1,15 3 (1-5)	0,104
Şiddeti kabul etme	2,52 ± 0,92 2,6 (1-5)	2,34 ± 1,06 2,3 (1-4,8)	2,50 ± 0,90 2,6 (1-4,4)	0,227
Partneri suçlama	2,83 ± 1,25 2,75 (1-5)	2,90 ± 1,21 3 (1-5)	2,79 ± 1,14 2,75 (1-5)	0,767
Dışsal faktörleri suçlama	1,61 ± 0,84 1,25 (1-5)	1,66 ± 0,93 1,25 (1-4,75)	1,57 ± 0,82 1,13 (1-3,75)	0,884

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi alt boyut puan ortalamalarının çocuk sayısı gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 4.29.'da sunuldu.

Çocuk sayısı grupları arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,818$), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,978$), partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,365$) ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,064$).

Tablo 4.29.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Çocuk Sayısı Gruplarına Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Hayır	1 çocuk	2 çocuk	3+ çocuk	p
Minimize etme	3,12 ± 1,08 3,14 (1-5)	3,10 ± 1,14 3,14 (1-5)	3,10 ± 1,16 3,14 (1-5)	2,98 ± 1,17 3 (1-5)	0,818
Şiddeti kabul etme	2,51 ± 0,98 2,4 (1-4,8)	2,45 ± 0,87 2,6 (1-5)	2,49 ± 0,99 2,6 (1-5)	2,52 ± 0,94 2,4 (1-4,8)	0,978
Partneri suçlama	2,68 ± 1,21 2,5 (1-5)	2,92 ± 1,23 3 (1-5)	2,86 ± 1,26 3 (1-5)	2,83 ± 1,23 3 (1-5)	0,365
Dışsal faktörleri suçlama	1,62 ± 0,73 1,5 (1-4,5)	1,45 ± 0,69 1 (1-4,5)	1,73 ± 0,99 1,25 (1-5)	1,63 ± 0,86 1,25 (1-4,75)	0,064

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi alt boyut puan ortalamalarının eş yaşı gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 4.30.'da sunuldu.

Eş yaşı grupları arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,293$), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,741$) ve partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,128$).

Eş yaşı grupları arasında dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup (**$p=0,021$**), farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; “18-32” ile “41-48” yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**$p=0,016$**). “18-32” yaş grubunun “41-48” yaş grubundan daha fazla dışsal faktörleri suçladığı saptandı.

Tablo 4.30.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eş Yaşı Gruplarına Göre Karşılaştırılması (N=667)

	18-32	33-40	41-48	49+	p
Minimize etme	2,98 ± 1,16 3 (1-5)	3,20 ± 1,14 3,14 (1-5)	3,12 ± 1,16 3,29 (1-5)	3,01 ± 1,07 3,14 (1-5)	0,293
Şiddeti kabul etme	2,47 ± 0,97 2,4 (1-5)	2,54 ± 0,91 2,6 (1-5)	2,47 ± 0,99 2,40 (1-4,6)	2,42 ± 0,96 2,6 (1-4,8)	0,741
Partneri suçlama	2,66 ± 1,23 2,5 (1-5)	2,92 ± 1,19 3 (1-5)	2,89 ± 1,33 3 (1-5)	2,91 ± 1,22 3 (1-5)	0,128
Dışsal faktörleri suçlama	1,65 ± 0,78 1,5 (1-4,5)	1,65 ± 0,95 1,25 (1-5)	1,46 ± 0,75 1 (1-4)	1,66 ± 0,85 1,25 1-4,75	0,021

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi alt boyut puan ortalamalarının eşlerin eğitim durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4.31.'de sunuldu.

Eş eğitim grupları arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (**p<0,001**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite grubunun, ilköğretim ve lise gruplarından istatistiksel olarak minimize etme alt boyutunun daha fazla olduğu tespit edildi (**p değerleri sırasıyla <0,001 ve 0,003**).

Eş eğitim grupları arasında şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edildi (**p=0,123**).

Eş eğitim grupları arasında partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (**p=0,001**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite grubunun, ilköğretim ve lise gruplarından istatistiksel olarak daha fazla partneri suçladığı saptandı (**p değerleri sırasıyla 0,003 ve 0,015**).

Eş eğitim grupları arasında dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,013**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu lise grubunun, üniversite grubundan daha fazla dışsal faktörleri suçladığı tespit edildi (**p=0,012**).

Tablo 4.31.Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Eşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=667)

	İlköğretim (ilkokul+ortaokul)	Lise	Üniversite (önlisans ve üzeri)	p
Minimize etme	2,77 ± 1,26 2,86 (1-5)	3,01 ± 1,09 3 (1-5)	3,33 ± 1,05 3,42 (1-5)	<0,001
Şiddeti kabul etme	2,35 ± 0,99 2,4 (1-4,6)	2,46 ± 0,93 2,4 (1-5)	2,56 ± 0,93 2,6 (1-5)	0,123
Partneri suçlama	2,63 ± 1,27 2,5 (1-5)	2,73 ± 1,20 2,75 (1-5)	3,04 ± 1,22 3 (1-5)	0,001
Dışsal faktörleri suçlama	1,61 ± 0,92 1,25 (1-4,75)	1,72 ± 0,88 1,25 (1-4,5)	1,53 ± 0,76 1 (1-5)	0,013

#Kruskal Wallis testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi alt boyut puan ortalamalarının duygusal şiddet deneyimleme durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4.32.'de sunuldu.

Duygusal şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmış olup (**p=0,005**), duygusal şiddet deneyimleyenlerde minimize etme alt boyutu puanının daha düşük olduğu tespit edildi.

Duygusal şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup (**p=0,034**), duygusal şiddet deneyimleyenlerde şiddeti kabul etme alt boyutu puanının daha düşük olduğu saptandı.

Duygusal şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı (p=0,096) ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı (p=0,817).

Tablo 4.32. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Duygusal Şiddet Deneyimleme Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Duygusal şiddet yok	Duygusal şiddet var	p
Minimize etme	3,14 ± 1,13 3,29 (1-5)	2,85 ± 1,14 2,71 (1-5)	0,005
Şiddeti kabul etme	2,52 ± 0,96 2,6 (1-5)	2,33 ± 0,91 2,2 (1-4,6)	0,034
Partneri suçlama	2,88 ± 1,23 3 (1-5)	2,67 ± 1,21 2,5 (1-5)	0,096
Dışsal faktörleri suçlama	1,61 ± 0,84 1,25 (1-5)	1,65 ± 0,91 1,25 (1-4,5)	0,817

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi alt boyut puan ortalamalarının fiziksel şiddet durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4.33.'de sunuldu.

Fiziksel şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı (p=0,244), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı (p=0,953), partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı (p=0,769) ve

dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,828$).

Tablo 4.33. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddete (Fiziksel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Fiziksel şiddet yok	Fiziksel şiddet var	p
Minimize etme	3,10 ± 1,13 3,14 (1-5)	2,87 ± 1,23 2,93 (1-5)	0,244
Şiddeti kabul etme	2,48 ± 0,95 2,6 (1-5)	2,52 ± 0,96 2,2 (1-4,4)	0,953
Partneri suçlama	2,84 ± 1,24 3 (1-5)	2,77 ± 1,27 2,88 (1-5)	0,769
Dışsal faktörleri suçlama	1,61 ± 0,86 1,25 (1-5)	1,52 ± 0,77 1,25 (1-4,5)	0,828

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi alt boyut puan ortalamalarının cinsel şiddet deneyimleme durumuna göre karşılaştırılması Tablo 4.34.'de sunuldu.

Cinsel şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,570$), şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,892$), partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı ($p=0,593$) ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edildi ($p=0,654$).

Tablo 4.34. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddetlere (Cinsel Şiddet) Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Cinsel şiddet yok	Cinsel şiddet var	p
Minimize etme	3,09 ± 1,13 3,14 (1-5)	2,90 ± 1,52 2,71 (1-5)	0,570
Şiddeti kabul etme	2,48 ± 0,95 2,60 (1-5)	2,52 ± 1,13 2,6 (1-4,4)	0,892
Partneri suçlama	2,84 ± 1,23 3 (1-5)	2,62 ± 1,44 3 (1-4,5)	0,593
Dışsal faktörleri suçlama	1,61 ± 1,62 1,25 (1-5)	1,81 ± 1,10 1,25 (1-4,5)	0,654

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu ölçeği anketi alt boyutlar arası korelasyon tablosu Tablo 4.35.'te sunuldu. Ekonomik şiddet deneyimleyenler

ile deneyimlemeyenler arasında minimize etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,479$). Ekonomik şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,562$). Ekonomik şiddet görenlerle görmeyenler arasında dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,572$).

Ekonomik şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,006$). Ekonomik şiddet deneyimleyenlerin partneri suçlama alt boyut puanının ekonomik şiddet deneyimleyenlere göre daha düşük olduğu saptandı.

Tablo 4.35. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Deneyimlenen Şiddet (Ekonomik Şiddet) Türlerine Göre Karşılaştırılması (N=667)

	Ekonomik şiddet yok	Ekonomik şiddet var	p
Minimize etme	3,09 ± 1,13 3,14 (1-5)	3,02 ± 1,24 2,86 (1-5)	0,479
Şiddeti kabul etme	2,49 ± 0,96 2,6 (1-5)	2,43 ± 0,90 2,4 (1-4,4)	0,562
Partneri suçlama	2,88 ± 1,24 3 (1-5)	2,41 ± 1,14 2,5 (1-5)	0,006
Dışsal faktörleri suçlama	1,61 ± 0,85 1,25 (1-5)	1,67 ± 0,90 1,25 (1-4,5)	0,572

#Mann Whitney U testi

Araştırmaya katılan bireylerin Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) Anketi genel ve alt boyut puan ortalamalarının görülen şiddet türlerine göre karşılaştırılması Tablo 4.36.'da sunuldu.

YİŞSÖ ölçek genel puanı ile “minimize etme” alt boyutu arasında **pozitif yönlü kuvvetli** bir ilişki olduğu saptandı ($r=0,734$; $p<0,001$).

YİŞSÖ ölçek genel puanı ile “şiddeti kabul etme” alt boyutu arasında **pozitif yönlü orta kuvvette** bir ilişki olduğu saptandı ($r=0,638$; $p<0,001$).

YİŞSÖ ölçek genel puanı ile “partneri suçlama” alt boyutu arasında **pozitif yönlü orta kuvvette** bir ilişki olduğu saptandı ($r=0,687$; $p<0,001$).

YİŞSÖ ölçek genel puanı ile “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu arasında **pozitif yönlü orta kuvvette** bir ilişki olduğu saptandı ($r=0,418$; $p<0,001$).

Alt boyutların kendi aralarında karşılaştırılmalarında “minimize etme” alt boyutu ile “şiddeti kabul etme” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf bir ilişki** olduğu saptandı ($r=0,230$; $p<0,001$).

Alt boyutların kendi aralarında karşılaştırılmalarında “minimize etme” alt boyutu ile “partneri suçlama” alt boyutu **arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki** olduğu saptandı ($r=0,300$; $p<0,001$).

Alt boyutların kendi aralarında karşılaştırılmalarında “minimize etme” alt boyutu ile “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf bir ilişki** olduğu saptandı ($r=0,095$; $p=0,015$).

Alt boyutların kendi aralarında karşılaştırılmalarında “şiddeti kabul etme” alt boyutu ile “partneri suçlama” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf bir ilişki** olduğu saptandı ($r=0,351$; $p<0,001$).

Alt boyutların kendi aralarında karşılaştırılmalarında “şiddeti kabul etme” alt boyutu ile “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf bir ilişki** olduğu saptandı ($r=0,341$; $p<0,001$).

Alt boyutların kendi aralarında karşılaştırılmalarında “partneri suçlama” alt boyutu ile “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu arasında **pozitif yönlü zayıf bir ilişki** olduğu saptandı ($r=0,187$; $p<0,001$).

Tablo 4.36. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Anketi Genel ve Alt Boyutlar Arası Korelasyon Tablosu (N=667)

	YİŞSÖ	Minimize etme	Şiddeti kabul etme	Partneri suçlama	Dışsal faktörleri suçlama
YİŞSÖ	-				
Minimize etme	$r=0,734$ $p<0,001$	-			
Şiddeti kabul etme	$r=0,638$ $p<0,001$	$r=0,230$ $p<0,001$	-		
Partneri suçlama	$r=0,687$ $p<0,001$	$r=0,300$ $p<0,001$	$r=0,351$ $p<0,001$	-	
Dışsal faktörleri suçlama	$r=0,418$ $p<0,001$	$r=0,095$ $p=0,015$	$r=0,341$ $p<0,001$	$r=0,187$ $p<0,001$	-

#Spearman korelasyon testi

Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği genel ve alt boyutlarına ait güvenirlik katsayıları Tablo 4.37.'de sunuldu. YİŞSÖ genel güvenirlik katsayısının **yüksek derecede güvenilir** olduğu saptandı ($p=0,868$).

YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu güvenirlik katsayısının **yüksek derecede güvenilir** olduğu saptandı ($p=0,890$).

YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu güvenirlik katsayısının **oldukça güvenilir** olduğu saptandı ($p=0,703$).

YİŞSÖ “Partneri Suçlama” alt boyutu güvenirlik katsayısının **yüksek derecede güvenilir** olduğu saptandı ($p=0,881$).

YİŞSÖ “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu güvenirlik katsayısının **yüksek derecede güvenilir** olduğu saptandı ($p=0,840$).

Tablo 4.37. Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçek Genel ve Alt Boyutlarına Ait Güvenirlik Katsayıları (N=667)

	Cronbach's Alpha
YİŞSÖ	0,868
Minimize etme	0,890
Şiddeti kabul etme	0,703
Partneri suçlama	0,881
Dışsal faktörleri suçlama	0,840

4.1.6. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular ile Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Biçimlerine İlişkin Bulgular Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ve Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) alt boyutlar karşılaştırma korelasyon tablosu Tablo 4.38.'de sunuldu.

YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı.

YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,207$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,133$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,226$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı.

YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,134$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,150$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,140$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı.

YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,126$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,151$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,219$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu ile İÖA tüm alt boyutlar; “güvenli bağlanma”, “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı.

Tablo 4.38. İlişki Ölçekleri Anketi ve Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği Alt Boyutlar Arası Karşılaştırmalı Korelasyon Tablosu (N=667)

		Güvenli	Korkulu	Saplantılı	Kayıtsız	Minimize Etme	Şiddeti Kabul Etme	Partneri Suçlama	Dışsal Faktörleri Suçlama
Güvenli	Pearson's r	—							
	p-value	—							
Korkulu	Pearson's r	0.034	—						
	p-value	0.379	—						
Saplantılı	Pearson's r	0.114	0.318	—					
	p-value	0.003	< .001	—					
Kayıtsız	Pearson's r	0.076	0.521	0.307	—				
	p-value	0.048	< .001	< .001	—				
Minimize Etme	Pearson's r	0.057	0.207	0.133	0.226	—			
	p-value	0.479	< .001	< .001	< .001	—			
Şiddeti Kabul Etme	Pearson's r	0.035	0.134	0.150	0.140	0.283	—		
	p-value	0.362	< .001	< .001	< .001	< .001	—		
Partneri Suçlama	Pearson's r	0.007	0.126	0.151	0.219	0.327	0.363	—	
	p-value	0.850	< .001	< .001	< .001	< .001	< .001	—	
Dışsal Faktörleri Suçlama	Pearson's r	0.011	0.079	0.125	-0.066	0.155	0.370	0.224	—
	p-value	0.783	0.041	0.001	0.089	< .001	< .001	< .001	—

#Spearman korelasyon testi (Pearson's)

4.2.Tartışma

Bu bölümde araştırma kapsamında gönüllü katılan 667 kişi ile yapılan çalışma sonucu elde edilen bulgular aşağıda belirtilen başlıklar altında ele alınarak tartışıldı.

- 1.Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin tartışılması
- 2.Katılımcıların bağlanma biçimlerine ilişkin bulguların tartışılması
- 3.Katılımcıların yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerine ilişkin bulguların tartışılması
- 4.Katılımcıların bağlanma biçimleri ile ilgili değişkenlere ilişkin bulguların tartışılması
- 5.Katılımcıların yakın ilişkilerde şiddet sorumluluk biçimlerine ile ilgili değişkenlere ilişkin bulguların tartışılması
- 6.Katılımcıların bağlanma biçimlerine ilişkin bulgular ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerine ilişkin bulgular arasındaki ilişkinin tartışılması

4.2.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Tartışılması

İstanbul ili 2020 yılı nüfusu 15.462.452 kişi olup, bu sayının 7.750.836 kişisini erkekler ve 7.711.616 kişisini ise kadınlar oluşturmaktadır (TÜİK, 2021). Katılımcıların %58,5'ini erkekler oluşturdu. Yaş gruplarına göre katılımları incelendiğinde; 33-40 yaş grubunda (%36,8) en çok katılım sağlanırken, en az katılım ise 65 yaş ve üzerinde (%0,4) oldu. Katılımcıların eşlerinin yaş dağılımı incelendiğinde de “33-40 yaş grubu” oranının (%34,6) en yüksek katılım sağlanan grup olduğu, en az katılım sağlanan yaş grubunu ise “65 yaş ve üzeri” katılımcıların oluşturduğu grup olduğu görüldü.

Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde en yüksek katılımı “önlisans/lisans” öğrenimi görenlerin (%44,5), ikinci sırada “lise mezunu” katılımcıların (%31,0), en az katılımın ise “okuma-yazma bilmeyen” (%0,3) katılımcıların oluşturduğu belirlendi. Katılımcıların eşlerinin eğitim dağılımı incelendiğinde de en yüksek katılımcının olduğu grubun “önlisans/lisans öğrenimi görenlerin” (%41,2), ikinci sırada “lise mezunu” (%33,6), en düşük katılımcı oranının ise “okuma-yazma bilmeyen” (%0,7) grubu olduğu belirlendi.

Katılımcıların çalışma durumlarına göre dağılımı incelendiğinde; en yüksek katılımı “memurların” (%42,3) sağladığı, en az katılımın ise (%1,2) “yevmiyeli çalışanlar” tarafından sağlandığı tespit edildi. Katılımcıların eşlerinin çalışma durumlarına göre dağılımı incelendiğinde ise en yüksek katılımı “işsizlerin” (%26,4) sağladığı, ikinci sırada katılımcı

çoğunluğunun “memur” (%19,2) olduğu, en düşük katılımı ise “diğer (yarı zamanlı, sezonluk, bazı günler, evden çalışma vb.)” (%0,3) çalışan katılımcıların oluşturduğu belirlendi.

Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılım incelendiğinde; en fazla katılımı “evli kişiler” (%91,9), ikinci sırada “boşanmış kişiler” (%6,9) ve en az katılım ise “boşanma süreci devam eden kişiler” (%1,2) tarafından sağlandığı tespit edildi. TÜİK verilerine göre 2020 yılında İstanbul’da ikamet eden evli erkek sayısı 3.544.780, boşanan erkek sayısı 253.473 ve evli kadın sayısı 3.544.657, boşanan kadın sayısı ise 366.647 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2021). 2020 yılı kadın ve erkeklerin evlilik sayıları çok yakın olmasına karşın, boşanma sayısının kadınlarda daha fazla olduğu görülmektedir. Bu çalışmada da benzer şekilde 667 katılımcıdan 46 kişinin (%6,9) boşandığı ve boşananların 32 kişisini (%4,8) kadınların, 14 kişisini (%2,1) ise erkeklerin oluşturduğu saptandı. TÜİK verilerine göre belirli coğrafi bölgede yaşayan her 1000 kişiye karşılık gelen boşanma sayısı ile ifade edilen İstanbul ili kaba boşanma hızı incelendiğinde 2018 yılında (2,03), 2019 yılında (2,15) ve 2020 yılında ise (1,76) olarak hesaplandığı görülmüştür. Son yılların en düşük kaba boşanma hızı görülme nedeninin ise Covid-19 pandemisine bağlı İstanbul dışına yapılan göçlerin olabileceği belirtilmiştir (TÜİK, 2021).

Katılımcıların evlilik süreci dağılımı incelendiğinde; “15 yıl ve üzeri aralığı” (%31,3) evli olanlar grubunun en yüksek katılımı sağladığı, “0-11 ay aralığında” (%1,5) evli olanların ise en az katılımı sağladığı tespit edildi.

Katılımcıların evlenme şekline göre dağılımları incelendiğinde; katılımcıların yüksek oranda (%75,4) anlaşarak evlendiği, en az katılım oranının ise diğer evlenme türlerinde (kaçma, kaçırılma vb.) (%6,3) olduğu belirlendi.

Katılımcılardan evli olup ayrı yaşamaya başlayanların dağılımı incelendiğinde (N=65); ayrı yaşamaya başlayanların çoğunluğunu “0-6 ay arası ayrı yaşamaya başlayanların” (%30,3), en az ise “5-10 yıl arası ayrı yaşamaya başlayanların” (%6,3) oluşturduğu belirlendi.

Katılımcıların çocuk sahibi olma dağılımları incelendiğinde; çoğunluğun “iki çocuğu olan çiftlerden” (%37,8) olduğu ve en az katılımın ise “3 ve daha fazla sayıda çocuğu olan çiftlerden” (%15,0) olduğu belirlendi.

Katılımcıların İstanbul ili 39 ilçesinden olduğu ve ilçe dağılımları incelendiğinde en fazla katılımın Bağcılar ilçesinden (63 Kişi) olduğu belirlendi.

Katılımcıların deneyimlenen şiddet türlerinin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde; şiddet deneyimlediğini bildiren kadın katılımcıların oranının %54,6 (149)

olduğu, en fazla deneyimlendiği bildirilen şiddet türünün %52,4 (78) oran ile duygusal şiddet olduğu, ikinci sırada ekonomik şiddet %24,8 (37), üçüncü sırada fiziksel şiddetin %15,4 (23) ve son sırada ise %7,4 (11) oran ile cinsel şiddet olduğu görüldü. Şiddet deneyimlediğini bildiren erkek katılımcıların oranının %20 (78) olduğu, en fazla deneyimlendiği bildirilen şiddet türünün %59 (46) oran ile duygusal şiddet olduğu, ikinci sırada ekonomik şiddet %32 (25), üçüncü sırada fiziksel şiddetin %5,1 (4) ve son sırada ise %3,9 (3) oran ile cinsel şiddet olduğu saptandı. Kadınların, erkeklere oranla daha fazla şiddet deneyimlediği (%54,6), her iki cinsiyette de deneyimlenen şiddet oranlarının aynı sıralandığı ve en fazla duygusal şiddet deneyimlendiği görüldü.

4.2.2. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Bartholomew ve Horowitz (1991), Bowlby'nin kuramındaki bağlanma tanımlarından yola çıkarak kendilik ve diğerine ilişkin modellerden dörtlü model adını verdikleri bir yetişkin bağlanma biçimi modeli tanımlamışlardır. Kendiliğin ve diğerlerinin olumlu ya da olumsuz olarak algılanması üzerinden güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma olmak üzere dört örüntü belirlemiştir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlanma boyutu haricindeki etkenlerde artan puanlar güvensiz bağlanmayı işaret etmektedir. Katılımcıların bağlanma biçimleri, en yüksek ortalamaya sahip oldukları bağlanma biçimlerine göre dört bağlanma biçiminden birinde sınıflandırılmaktadır.

Güvenli bağlanma; (olumlu benlik/olumlu başkaları). Kendini ve başkalarını değerli ve sevebilir bulma, benlik saygısının yüksek olması, yakınlık kurmaktan rahatsız olmama ve kendini yönetebilme ile ilintilidir. Saplantılı bağlanma; (olumsuz benlik/olumlu başkaları). Kendini değersiz, sevelemeyen bulurken başkalarını değerli bulma, başkalarının kabul ve onayını kazanabilme konusunda fazla çabalama, yapışmacı bir yakınlık kurma ile ilintilidir. Korkulu bağlanma; (olumsuz benlik/olumsuz başkaları). Kendini de başkalarını da değersiz bulma, kendini sevmeye layık görmeme, başkalarını reddedici algılama, dolayısı ile yakın ilişkilerden kaçınma ile ilintilidir. Kayıtsız bağlanma (olumlu benlik/olumsuz başkaları). Kendini değerli algılama, başkaları hakkında olumsuz değerlendirmeler, başkalarına bağlanmaktan kaçınarak reddedilme olasılığından uzak durma, güçlü görünmek için aldırma ve böylelikle olumlu benliği koruma çabası ile ilintilidir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Özeren ve ark., 2019a.).

Bu çalışmada araştırmaya katılan bireylerin bağlanma biçimleri incelediğinde en fazla “kayıtsız bağlanma” biçimine sahip oldukları belirlendi. Özeren'in AYSAK (Aile Yapısını Sağlamlaştırıcı Kazanımlar) isimli araştırma projesi kapsamında yürüttüğü (Özeren

ve ark., 2019a.) Sinop İlinde 580 yetişkin birey ile gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların bağlanma biçimleri arasında en fazla kayıtsız bağlanma biçimi saptanmıştır.

Yücel ve Oduncuoğlu (2019)'nın lisans öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında en fazla kayıtsız bağlanma biçimi bildirilmiştir. Yüksel ve Öncü (2016)'nın geçmişte kurum bakımında kalmış bireylerin bağlanma biçimlerini inceledikleri çalışmada, en yüksek puan ortalaması kayıtsız bağlanma biçiminden alınmıştır (Yüksel ve Öncü, 2016).

Daha önce de belirtildiği gibi güvenli bağlanma işlevsel olan bağlanma biçimidir. Korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma biçimleri ise güvensiz bağlanma biçimleridir. Rothbard ve Shaver (1994) yaşam süresince bağlılığın sürecini incelerken ergen ve yetişkinler ile yaptıkları çalışmada, güvenli bağlanan bireylerin başka bireylerin duygusal sıkıntılarına karşı oldukça duyarlı olduklarını, diğer bireylerle güçlü ilişkiler kurduklarını, olumsuz duygu ve davranışları daha az gösterdiklerini bildirmişlerdir. Bağlanma biçimlerinin romantik ilişki üzerine etkilerini inceleyen Simpson (1990) araştırması sonucunda, güvenli bağlanan bireylerin ilişkilerinde yüksek seviyede güven yaşadıklarını ve karşılıklı doyumun olduğunu bulmuştur. Güvenli bağlanma biçimi gösteren bireylerin, kişilikleri gereği hem kendilerini hem de ilişki içerisinde oldukları diğer kişileri huzur ve sevgi ile bağlı bir ortamda bulundurma çabasında oldukları düşünülmektedir (Simpson, 1990). Hemşirelik öğrencilerinin bağlanma biçimleri ve kişilerarası ilişki tarzlarının incelendiği çalışmada, öğrencilerin anne-babaya bağlanma düzeyi arttıkça olumsuz kişilerarası ilişki tarzlarının azaldığı saptanmıştır (Özeren ve ark., 2019b).

Diğer yandan güvensiz bağlanmanın ruhsal sorunlarla birlikte bulunduğunu işaret eden literatür bilgisini destekleyen çalışma bulguları vardır. Örneğin Xue ve ark. (2018), anksiyeteye ilişkili bozuklukları olan yetişkinlerin önemli ölçüde daha yüksek düzeyde kaygı ve kaçınmacı bağlanma sergilediklerini bulmuşlardır. İstanbul'un farklı sosyoekonomik düzey bölgelerinden madde kullanan ergenlerin bağlanma biçimlerinin araştırıldığı çalışmada (Tarı Cömert ve Ögel, 2014) en fazla görülen bağlanma biçiminin kayıtsız bağlanma olduğu görülmüştür. Dahası kayıtsız bağlanma biçimine sahip olanlarda olmayanlara göre herhangi bir madde denemiş olma ve birden fazla madde kullanım oranları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Tarı Cömert ve Ögel, 2014).

Araştırmaya katılan bireylerin İÖA'dan aldıkları madde puan ortalamalarının dağılımına göre güvenli bağlanma biçiminde en yüksek puanı, "Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım." şeklindeki ters kodlanan ve puan ortalaması $5,50 \pm 1,82$ olan 17. maddeden aldıkları bulundu. Güvenli bağlanmada en düşük puanı ise $3,36 \pm 1,92$ puan ortalaması ile "Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır."

ifadesi yer alan maddeden aldıkları bulundu. Diğer bir deyişle “başkaları tarafından kabul görmeme beklentisi” güvenli bağlanan kişilerde en düşük düzeydedir. “Ben değerliyim, diğerleri de değerli” şeklinde yerleşen zihinsel şemalar aktif olmaktadır.

Katılımcıların kayıtsız bağlanma biçiminde en yüksek puanı, “Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.” maddesinden almış olup, puan ortalaması $5,14 \pm 2,00$ olarak bulundu. İkinci en yüksek puanı ise $5,08 \pm 1,98$ puan ortalaması ile “Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.” maddesinden ve en düşük puanı ise “Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim” ifadesi yer alan puan ortalaması $3,59 \pm 1,94$ olan maddeden aldığı görüldü. Bu bulgular kayıtsız bağlanma biçimine sahip bireylerin olumlu ben ve olumsuz başkaları düşüncesine karşılık gelmektedir.

Katılımcıların saplantılı bağlanma biçiminde en yüksek puanı 11. ve ters kodlanan 5. maddeden aldıkları görüldü. “11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.” ve “5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.” şeklindeki bu maddelerden alınan puan ortalaması 11. madde için $3,98 \pm 2,01$ ve 5. madde için $3,98 \pm 2,02$ olarak bulundu. Katılımcılar saplantılı bağlanmada en düşük puanı ise puan ortalaması $2,86 \pm 1,87$ olarak bulunan “Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.” ifadesi yer alan 6. maddeden aldıkları görüldü. Bağlanma biçimlerinin romantik ilişki üzerine etkilerini inceleyen çalışmaya göre saplantılı bağlanan kişilerin mutlu olmasalar dahi, ilişkilerine yatırım yaptıkları için ilişkilerinden zevk aldıkları sonucuna ulaşmışlardır (Simpson, 1990).

Katılımcıların korkulu bağlanma biçiminde en yüksek puanı puan ortalaması $4,29 \pm 2,01$ olan “Başkalarına kolaylıkla güvenemem.” şeklindeki maddeden alındığı bulundu. Korkulu bağlanmada en düşük puanı ise puan ortalaması $3,27 \pm 1,94$ olan “Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.” ifadesi yer alan 14. maddeden aldıkları bulundu. Bağlanma biçimlerinin romantik ilişki üzerine etkilerini inceleyen çalışmaya göre korkulu bağlanan bireylerin ilişkilerinde sınırlı davranışlar gösterdiği, güvenin aynı zamanda ilişkisel doyum hazzının düşük olduğu bulunmuştur (Simpson, 1990).

4.2.3. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algılarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada katılımcıların yakın ilişkilerde şiddet sorumluluk biçimlerini belirlemek amacıyla Türkçe uyarlaması ve güvenilirlik çalışması Akın ve ark. (2012) tarafından yapılan ve Yun ve Vonk (2011) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Şiddet

Sorumluluğu Ölçeği (YİŞSÖ) kullanıldı. “Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği, bireylerin partnerlerine uyguladıkları şiddet içeren davranışları için sahip oldukları sorumluluk bilinçlerine yönelik tutumlarının farklı boyutlarının ölçülmesi amacı ile geliştirilmiştir” (Yun ve Vonk, 2011). Ülkemizde aile içi şiddet ile ilgili birçok çalışma mevcut olup, Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeğinin kullanılarak yapıldığı çalışma sayısının çok az sayıda olduğu görülmüştür.

Katılımcıların şiddet sorumluluk biçimlerinin ölçülmesi hedeflenerek kullanılan ölçeğin puan ortalamaları incelendiğinde, “Minimize etme” alt boyutunun $3,09 \pm 1,14$ puan ortalaması ile en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu ve en düşük puan ortalamasına sahip alt boyutun ise $2,84 \pm 1,24$ puan ortalamasının ile “Dışsal faktörleri suçlama” olduğu görüldü. Dunham ve Senn (2000) şiddet yaşayanların yakın ilişkilerde olan istismarı arkadaş ve akrabalara anlatmama yaygınlığını saptama ve şiddeti minimize etmelerine ilişkin yaptıkları çalışmada, fiziksel şiddet yaşayanların daha çok şiddeti kabul ettiği, şiddeti ifşa etmedeki gecikmelerin şiddeti minimize etme ile ilgili olduğunu bildirmişlerdir.

Ramirez Hernandez (2000; 2005) kavramsal olarak minimize etmeyi şiddet uygulayan kişinin uyguladığı şiddeti önemsiz göstermesi ve hafife alması olarak tanımlamaktadır. Partnerine şiddet uygulayan bireyler şiddetin sıklığını, sertliğini ve şiddetin olumsuz etkilerini minimize ederler (Adams ve Penn, 1981; Dutton, 1986; Saunders, 1982). Minimize etme bireyin yakın ilişki içerisinde olduğu kişiden gördüğü şiddeti basite indirmesi, küçültmesi ve önemsizleştirmesini ifade etmektedir (Kendirci, 2013). Ramirez Hernandez (2000; 2005)’e göre kavramsal olarak inkâr şiddet uygulayan kişinin şiddet uygulama gerçeğini ortadan kaldırma girişimidir. Malley Morrison ve Hines (2004) inkârı, insanların acı dolu gerçekleri düşünmekten kaçmasına yarayan psikolojik mekanizma olarak açıklar. Edleson ve Tolman (1992) şiddet davranışlarına ve şiddetin etkilerinin minimize edilmesi ile ilgili bazı örnekler rapor etmiştir. Örneklerde sadece bir kez tokat attığını söyleyen şiddet uygulayıcısı bireyin aslında partnerini defalarca yumrukladığını, verdiği zararın küçük bir morarma olduğunu söyleyen şiddet uygulayıcısı bireyin ise partnerinin çenesinin kırılmasına neden olduğu, partnerinin bileğini hafifçe yakaladığını söyleyen şiddet uygulayıcısının ise “partnerimin kolu kolayca morarıyor” diyerek beyanda bulunduğunu rapor etmişlerdir. Scott ve Straus (2007) inkâr ve minimize etme davranışları birbirlerine benzerlik göstermekte olduğunu ve inkârı minimize etmenin ileri boyutu olarak tanımlamışlardır.

Katılımcıların YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutunda en yüksek puanı $3,26 \pm 1,37$ puan ortalaması ile “Yaptığımda bir yanlışlık yok.” şeklindeki maddeden, en düşük puanı ise

3,04±1,51 ve 3,04±1,48 puan ortalamaları ile “2-Sadece küçük bir problem.” ve “4-Öfkem çok azdı.” ifadeleri yer alan maddelerden aldıkları görüldü. İnsanlar hayatlarına devam ederken, iyi şeyler yaptığında ya da deneyimlediğinde önemli ve değerli hissederken, kendi kimliğine ters şeyler yaptığında ya da deneyimlediğinde kötü hissederekler. Bu, bütünleşmiş bir kendiliğin doğal olarak insanlara yaşattığı bir durumdur. Kötü hissettiren şeyin etkisini azaltarak ruhsal yapı üzerindeki baskıyı azaltmaya çalışmak hemen herkes tarafından kullanılan bir savunma düzeneğidir (Özakkaş, 2013). Devalüasyon ya da değersizleştirme olarak da bilinen bu evrensel düzeneğin burada da işlediğini belirtmek yanlış olmaz. Diğer yandan en düşük puanların “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutundan alınması, “sorumluluğu başkasına atma” anlamına gelen ve ilkel savunma düzeneklerinden olan yansıtmanın daha az kullanıldığını düşündürmesi ile olumlu olarak değerlendirilebilir.

Katılımcıların YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutunda en yüksek puanı 2,80±1,49 puan ortalaması ile “Partnerime karşı agresifliğimden dolayı pişmanım.” şeklindeki maddeden, en düşük puanı ise 1,98±1,32 puan ortalaması ile “Olay esnasında partnerime zarar verdim.” ifadesi yer alan maddeden aldıkları görüldü. Bu alt boyutta ifade edilen pişmanlık duygusu olgun bir ruhsal yapılanmanın ifadesi olarak düşünülebilir ve yakın ilişkilerde şiddete bakış açısı yönüyle umut vericidir. Diğer yandan pişman olunan tutumların sürdürülmesi aile içi şiddet sorununun da devam etmesine neden olabilir. Yaşanan olay esnasında diğerine zarar verme konusunda alınan düşük puanlar da olumlu ele alınmakla birlikte şayet empatik bir kavrayış ile ifade edilmezse gerçeği yansıtmayabilir. Zarar vermemek, çoğu zaman fiziksel ve somut gösterge olmamasını işaret edebilir. Fakat ruhsal yönden alınan hasarlar görünür ve somut olmasa da uzun vadede etkilerini gösterebilmektedir. Bu çalışmadan elde edilen en önemli bulgulardan biri olan yüksek oranda psikolojik şiddet deneyimleme durumu ve her iki cinsiyette de böyle algılanması, bu sonucu destekler niteliktedir. Özeren (2021) çalışmasında katılımcıların aile işlevselliğini değerlendirme düzeylerini incelemiş, kadınların ve erkeklerin en sağlıksız değerlendirdikleri boyutun “gereken ilgiyi gösterme” boyutu olduğunu saptamıştır. Dolayısıyla yakın ilişkiler söz konusu olduğunda çiftler ilginin; sevgi, yakınlık, değerli ve önemli hissetme gibi insani ihtiyaçların yoksunluğunu duymakta, fakat bunu diğerinden beklemektedir (Özeren, 2021).

Katılımcıların YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutunda en yüksek puanı 2,99±1,47, puan ortalaması ile “Partnerim beni dinleseydi böyle olmazdı” şeklindeki maddeden, en düşük puanı ise 2,74±1,47 puan ortalaması ile, “Partnerim damarıma bastığı için böyle oldu” ifadesi yer alan maddeden aldıkları görüldü. Burada ilkel savunma düzeneklerinden yadsıma ve aklileştirmenin birlikte işlemlerinden söz edilebilir. Bir gerçekliğin göz ardı edilmesi

anlamına gelen yadsıma konusunda üzerinde durulması gereken önemli bir taraf empati yapamamanın vermiş olduğu bir ruhsal yapı sonucunda ortaya çıkıyor olmasıdır (Özakkaş, 2013). Yapılan bir araştırmada (Yıldırım, 2005) evliliğini sürdüren kadınların boşanmış olan kadınlara ve evliliğini sürdüren erkeklerin boşanmış olan erkeklere göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yıldırım, 2005). Ramirez Hernandez, (2000, 2005)'e göre suçlama kavramı; şiddet uygulayan kişinin şiddet sorumluluğunu kendinden daha fazla başkalarına yüklemeye girişimidir. Suçlama, bireyi yaşanan olayın suçu ve gerginliğine karşı koruyan bilinçdışı savunma mekanizmasıdır. (Ptacek, 1988). Yun ve Vonk suçlamayı, partnerini suçlama (micro level) ve partneri dışında başka bir kişiyi veya başka bir şeyi suçlama (meso level) olarak ikiye ayırmıştır (Yun ve Vonk, 2011). Aklileştirme, tüm diğer savunma düzenekleri gibi bilinçdışı ve otomatik olarak devreye giren, bu nedenle yalan kavramıyla karıştırılmaması gereken bir kavramdır. Bir dürtünün, fırsat bulduğu bir boşlukta bir anda ortaya çıkması, hedef nesnesine yönelmesi ve içindeki enerjiyi boşaltması söz konusu olabilir (Özakkaş, 2013). (Bu çalışmadaki karşılığı aile içi ilişkilerde şiddet) Bu aşamadan sonra durumu anlamlandırma, bu yaşananı benlik ve kendilik açısından açıklama sürecinde aklileştirme gerçekleşmektedir (Özakkaş, 2013).

Katılımcıların YİŞSÖ “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyutunda en yüksek puanı $1,81 \pm 1,13$ puan ortalaması ile “Partnerime böyle davranmam kültürümün bir parçası” şeklindeki maddeden, en düşük puanı ise $1,51 \pm 0,96$ puan ortalaması ile “Şiddet içerikli filmler/ TV seyrettiğim için böyle oldu” ifadesi yer alan maddeden aldıkları görüldü. Kendirci (2013) çalışmasında, evlilik yapmalarının sorumluluğunu başkalarına yükleyen bireylerin, şiddet sorumluluğunu dışsal faktörlere yüklediklerini, bu durumun sorumluluk alma eğilimleri ile ilişkili olabileceğini belirtmiştir.

Özetle bu çalışmadan elde edilen puan ortalamaları doğrultusunda şiddet sorumluluğu alt boyutları sıralamasında ilk sırada şiddeti minimize etme, ikinci sırada partneri suçlama, üçüncü sırada şiddeti kabul etme ve son olarak da dışsal faktörleri suçlamanın yer aldığı saptandı.

4.2.4. Katılımcıların Bağlanma Biçimleri ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu çalışmada kadınlarla erkekler arasında korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma biçimlerinin kadınlarda daha yüksek olduğu belirlendi. Cinsiyete göre

güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Bağlanma biçimlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermesine ilişkin, yapılan çalışmalarda farklı bulgularla karşılaşmak mümkündür.

Özeren ve arkadaşları (2019b)'nın aile değerlendirme, bağlanma, duygu düzenleme ve evlilik beklentilerini ele aldığı proje çalışmasında, araştırmaya katılan kadınların erkeklere göre daha saplantılı, erkeklerin kadınlara göre daha kayıtsız bağlandığı saptanmıştır. Güvenli ve korkulu bağlanma biçimlerinin cinsiyete göre farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Gürkan (2019)'ın evli bireylerin bağlanma biçimleri ile çatışma çözüm biçimlerini araştırdığı çalışmada güvenli bağlanma puanlarının kadınlarda daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Aynı çalışmada cinsiyet değişkeni ile kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Gümüş ve Güler (2018)'in çalışmasında kadınların erkeklere göre güvenli bağlanma biçimine sahip olduğu gösterilmiştir.

Yıldız (2008) tarafından ilkökul öğrencileri ile annelerinin bağlanma biçimlerinin araştırıldığı çalışmada, kız öğrencilerin güvenli bağlanmalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Işınso (2003) tarafından ikili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma sonucunda ise erkeklerin güvenli bağlanma puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu; kadınlarda ise korkulu bağlanma puanlarının erkeklere daha göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yine Büyüksahin (2001) tarafından yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırıldığı çalışma sonucunda erkeklerin kadınlara göre daha çok güvenli bağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Shi (2003) tarafından romantik ilişkilerde bağlanma biçimleri ve çatışma çözüm biçimlerinin araştırıldığı bir çalışmada, bağlanma biçimlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bağlanma biçimi ve cinsiyet değişkeni kapsamında bu çalışmadan elde edilen bulgular, daha önce yapılmış çalışmalarla kısmen benzerlik gösterirken, kısmen örtüşmemektedir. Cinsiyet ve bağlanma biçimlerine ilişkin daha geniş yaş aralığındaki katılımcılarla yapılmış güncel çalışmalara ihtiyaç olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışmada yaş grupları arasında “güvenli bağlanma”, “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutu puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Şipit (2019) tarafından yetişkin bireylerde bağlanma biçimleri, duyguları ifade etme şekilleri ve empatik eğilim yeteneklerine etkilerinin incelendiği çalışmada güvenli bağlanma, korkulu bağlanma, saplantılı ve kayıtsız bağlanma ölçekleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir

farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Yedilioğlu (2017) tarafından yetişkinlerde bağlanma biçimlerinin depresyon, kaygı, travma ve romantik ilişkilerle ilişkisini incelemek amacıyla yapılan çalışmada da yaş değişkeni ile bağlanma biçimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bahsi geçen çalışmaların bulgularının, bağlanma biçimi ve yaş değişkeni kapsamında bu çalışmadan elde edilen bulgularla aynı doğrultuda olduğu belirtilebilir.

Bu çalışmada bağlanma biçimi ve eğitim düzeyine ilişkin elde edilen bulgulara göre; üniversite mezunu olanların ilköğretim mezunu olanlara ve lise mezunu olanlara göre daha yüksek güvenli bağlanma alt boyut puan ortalamalarına sahip olduğu belirlendi. İlköğretim mezunu olanların lise mezunu olanlara göre daha yüksek saplantılı bağlanma alt boyut puan ortalamalarına, üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre daha yüksek kayıtsız bağlanma alt boyut puan ortalamalarına sahip olduğu belirlendi. Buradan özetle daha yüksek eğitim düzeyi ile güvenli bağlanmanın, daha düşük eğitim düzeyi ile güvensiz bağlanmanın bir arada bulunduğu belirtilebilir.

Soğancı (2017) ve Güldür (2020) tarafından yapılan çalışmalarda bağlanma biçimleri ve eğitim düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Tanış (2014) tarafından yetişkinlerde bağlanma biçimleri ve öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bir başka çalışmada eğitim düzeyi değişkeni ile bağlanma biçimleri alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı bildirilmiştir (Tanış, 2014).

Bu araştırma sonucunda evli bireyler ile boşanmış bireyler arasında güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve boşanmış bireylerin güvenli bağlanma alt boyut puanının evli bireylere göre daha yüksek olduğu tespit edildi. Ayrıca çalışma sonucunda boşanmış olan katılımcıların kayıtsız bağlanma alt boyut puanlarının evli olanlara göre daha fazla olduğu saptandı. Tanış (2014) tarafından yetişkinlerde bağlanma biçimleri ve öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada ise medeni duruma göre bağlanma biçimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, kayıtsız bağlanma alt boyutu puanının evlilerde bekarlara göre daha fazla olduğu, korkulu bağlanma alt boyutu puanının ise bekarlarda evlilere göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

Çalışma sonucuna göre duygusal şiddet deneyimleyen katılımcıların duygusal şiddet deneyimlemeyenlere göre kayıtsız bağlanma alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu saptandı. Bu durumun daha önce detaylı açıklandığı gibi benliğin kendini koruma yolları diğer adıyla savunma düzenekleri ile açıklanması olasıdır. Ayrıca kendini değerli algılama,

başkaları hakkında olumsuz değerlendirmelere sahip olma, başkalarına duygusal yatırım yapmaktan kaçınma ile seyreden kayıtsız bağlanma (Özeren ve ark., 2019a) duygusal şiddetin sonucu olabileceği gibi söz konusu kayıtsızlığın karşdakini kışkırtması ve duygusal şiddeti tetiklemesi de söz konusu olabilir. Ayrıca ekonomik şiddet deneyimlemeyen katılımcıların korkulu ve kayıtsız bağlanma alt boyut puanlarının ekonomik şiddet deneyimleyenlere göre daha fazla olduğu saptandı. Korkulu bağlanan bireyler kendini de başkalarını da değersiz bulmaya, kendini sevmeye layık görmemeye ve başkalarını reddedici algılamaya yönelimlidirler (Özeren ve ark., 2019a). Kendilik ve diğerleri algısına ilişkin bu şemalar, ekonomik yoksunluk, baskı ve/veya kaygılarla tetiklenebilir ve hatta ekonomik şiddeti davet edebilir.

4.2.5. Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algıları ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması

Şiddet bilinci, kişinin yakın ilişki içerisinde olduğu kişilere yönelik şiddet barındıran davranışlarına karşın sahip olduğu sorumluluk tutumudur (Akın ve ark., 2012). Olumsuz davranışı ya da olumsuz davranışta kişisel sorumluluğu inkâr ise diğer kişilere önemli zararları içeren birçok psikolojik problemin ana ögesidir (Scott ve Straus, 2007). Konu üzerine literatürde sınırlı çalışmalar olmakla birlikte yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğuyla cinsiyet açısından farklı bulguların ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışma sonucunda kadınlarla erkekler arasında minimize etme, partneri suçlama ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve kadınlarda minimize etme, partneri suçlama alt boyut puanının daha yüksek olduğu saptandı. Erkeklerin ise dışsal faktörleri suçlama alt boyut puanının daha yüksek olduğu saptandı. Kadınlarla erkekler arasında şiddeti kabul etme alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadı. Kendirci (2013) tarafından evli bireylerin öfke ifade tarzları ve şiddet sorumluluğunun incelendiği çalışmada evli bireylerin, cinsiyetlerine göre minimize etme, şiddeti kabul etme ve partneri suçlama alt boyut puanları arasında anlamlı derecede bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Andrews ve Brewin (1990) tarafından yapılan çalışmada sık sık şiddete maruz kalan kadınların eşlerinin karakterlerini daha çok suçladıkları tespit edilmiştir. Tonizzo ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise, eşlerine şiddet uygulayan erkeklerin eşlerini daha fazla suçladıkları tespit edilmiştir. Shields ve Hanneke (1983) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise şiddet uygulayan erkeklerin sorumluluğu dışsal faktörlere bağladığı ve şiddete başvurma sebebi olarak eşlerini sorumlu

tuttukları tespit edilmiştir. Scott ve Straus (2007) tarafından 139 üniversite öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilen, partnere karşı işlenen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddette; inkâr, minimize etme ve suçlama ilişkisinin incelendiği çalışmada; erkeklerin şiddeti minimize ettiği ve partneri suçladığı, kadınların ise yalnızca partneri suçladığı bildirilmiştir. Henning ve Holdford (2006)'un yaptıkları çalışmada ise aile içi şiddet uygulayan erkeklerin daha çok şiddeti minimize ettiği veya partnerini suçladığı, ayrıca şiddeti inkâr eden ve parterini suçlayan istismarcı erkeklerin, şiddet sorumluluğunu kabul eden erkeklerden daha tehlikeli olduğu ve tedaviye uymadıklarını, şiddeti kabul edenlerin ise tedaviye uyum sağladıklarını bildirilmiştir.

Çalışmada yaş grupları arasında YİŞSÖ alt boyut puan ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edildi. Kendirci (2013) tarafından evli bireylerin öfke ifade tarzları ve şiddet sorumluluğunun incelendiği çalışmada benzer şekilde evli bireylerin, yaş grubu değişkenine göre minimize etme, şiddeti kabul etme ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Diğer yandan daha önce de vurgulandığı gibi yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğunun araştırıldığı çalışma sayısı oldukça azdır. Bu alanda yapılacak yeni çalışmalar, bu bulgunun geçerliliğini belirleme imkânı sunabilir.

Araştırma sonucuna göre eğitim grupları arasında YİŞSÖ minimize etme ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı. Farklılıklar incelendiğinde üniversite eğitim grubunun; ilköğretim ve lise eğitim gruplarından daha fazla şiddeti minimize ettiği, lise grubunun ise üniversite grubuna göre daha fazla dışsal faktörleri suçladığı saptandı. Şiddeti kabul etme ve partneri suçlama alt boyutları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı. Kendirci (2013) tarafından yapılan çalışmada benzer olarak farklı eğitim düzeylerindeki kişiler arasında minimize etme alt boyutu ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Katılımcıları eğitim düzeyinin artışına paralel olarak şiddet sorumluluğu alt boyut düzeylerinde artış olduğu bildirilmiştir (Kendirci, 2013). Burada eğitim durumu ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğunun farklılaşma sebebi, eğitim düzeyinin artması ile farkındalık düzeyinin artması olarak ifade edilebilir.

Çalışma sonucunda eş eğitim grupları arasında YİŞSÖ minimize etme, partneri suçlama ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı. Farklılıklar incelendiğinde üniversite grubunun; ilköğretim ve lise gruplarından daha fazla şiddeti minimize ettiği ve partneri suçladığı ve lise grubunun; üniversite grubundan daha fazla dışsal faktörleri suçladığı saptandı. Kendirci (2013)

tarafından yapılan çalışmada farklı olarak, eşleri farklı eğitim düzeylerindeki bireylerin minimize etme, partneri suçlama, dışsal faktörleri suçlama ve şiddeti kabul etme alt boyutu puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve eğitim düzeyi artan katılımcıların şiddet sorumluluğu alt boyut düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin şiddeti kabul etme düzeyinin araştırıldığı bir diğer çalışmaya göre, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla şiddeti kabul ettikleri saptanmıştır (Karabacak ve Kodan Çetinkaya, 2015).

Çalışma sonucunda medeni duruma göre karşılaştırmada YİŞSÖ partneri suçlama alt boyutu bakımından evliler ve boşanmışlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup; boşanmış katılımcıların, evli katılımcılara göre daha çok partneri suçladığı saptandı.

Çalışma sonucunda evlilik şekli grupları arasında YİŞSÖ minimize etme alt boyutu, şiddeti kabul etme alt boyutu, partneri suçlama alt boyutu ve dışsal faktörleri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görüldü. Kendirci (2013) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin, evlenme şekline göre minimize etme alt boyutu puanları arasında anlamlı derecede bir farklılık görülmezken; akraba evliliği yapanların, görücü usulü ve anlaşılarak evlenenlere göre daha fazla şiddeti kabul ettiği, anlaşılarak evlenenlerin; kaçarak evlenelere göre daha fazla partneri suçladığı ve görücü usulüne göre evlenenlerin, anlaşılarak evlenenlere göre daha fazla dışsal faktörleri suçladıkları görülmüştür.

Araştırma sonucunda evlilik süresi grupları arasında YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda çocuk sayısı grupları arasında YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı. Kendirci (2013) tarafından yapılan çalışmada ise çocuk sayılarına göre dışsal faktörleri suçlama alt boyutu puanları arasında anlamlı derecede bir farklılık görülmezken; 2-3 çocuğu olanların, 6 ve daha fazla sayıda çocuğu olanlara göre daha fazla şiddeti minimize ettiği; tek çocuğu olanların, 6 ve daha fazla sayıda çocuğu olanlara göre daha fazla şiddeti kabul ettiği ve 2-3 çocuğu olan katılımcıların 4 ve daha fazla sayıda çocuğu olanlara göre; çocuğu olmayanların ise 6 ve daha fazla sayıda çocuğu olanlara göre daha fazla partnerlerini suçladıkları saptanmıştır.

Çalışma sonucunda duygusal şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında YİŞSÖ minimize etme ve şiddeti kabul etme alt boyutları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi. Farklılıklar incelendiğinde; duygusal şiddet

deneyimleyenlerin, deneyimlemeyenlere göre daha fazla şiddeti minimize ettiği; duygusal şiddet deneyimlemeyenlerin ise deneyimleyenlere göre daha fazla şiddeti kabul ettiği saptandı. Ekonomik şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında YİŞSÖ partneri suçlama alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi. Farklılık incelendiğinde ekonomik şiddet deneyimleyenlerin, deneyimlemeyenlere göre daha az partneri suçladıkları saptandı. YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından, fiziksel şiddet ve cinsel şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.

4.2.6. Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular ile Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Biçimlerine İlişkin Bulgular Arasındaki İlişkinin Tartışılması

YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı. YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutları arasında zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı. YİŞSÖ “şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutları arasında zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı. YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutları arasında zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

YİŞSÖ “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu ile İÖA tüm alt boyutlar; “güvenli bağlanma”, “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı.

Özetle güvenli bağlanmanın yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimleri olarak ele alınan; şiddeti minimize etme, şiddeti kabul etme, partneri suçlama ve dışsal faktörleri suçlama ile ilişkisi olmadığı saptandı. Güvensiz bağlanma biçimleri olan; korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanmanın, yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimleri olarak ele alınan; şiddeti minimize etme, şiddeti kabul etme ve partneri suçlama ile zayıf düzeyde doğrusal ilişkili olduğu saptandı.

Çelik (2006) tarafından şiddet ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada fiziksel saldırganlık ile korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma biçimi arasında doğrusal ve anlamlı bir ilişki olmasına karşın, güvenli bağlanma ile anlamlı herhangi bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir. 2016 yılında Sandberg ve arkadaşları tarafından bağlanma ve aile içi şiddetin bağlantılı olup olmadığının tespitini amaçlayarak yapılan çalışmada bağlanma kaygısının aile içi şiddet yaşama riskinin artmasıyla ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Söz konusu bulgular, bu çalışmadan elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Diğer yandan farklı doğrultuda bulgular da olabilmektedir. Örneğin Velotti ve arkadaşları (2018) tarafından bağlanma ve aile içi şiddetin bağlantılı olup olmadığının tespitini amaçlayarak 113 çalışmayı inceleyerek yapılan çalışmada güvensiz bağlanma ile aile içi şiddet arasında önemli ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde aile içi şiddet deneyimleyen ve deneyimlemeyen evli/boşanmış bireylerin çevre ve aile ilişkilerinde bağlanma düzeyi ve şiddet sorumluluğuna ilişkin elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Katılımcıların Sosyo-demografik Özelliklerine İlişkin Bulguların İncelenmesi

- Araştırmaya katılan bireylerin %58,5'i (390 kişi) erkek ve %41,5'i (277 kişi) kadınlardan oluşmaktadır.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu (%36,8) 33-40 yaş aralığındadır.
- Katılımcıların büyük bölümü (%44,5) “önlisans/lisans” öğrenimi görmüş bireylerden oluşmaktadır.
- Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu (%42,3) memur olarak çalışmaktadır.
- Katılımcıların %91,9'u evlidir.
- Katılımcıların %6,9'u boşanmıştır.
- Boşanan katılımcıların çoğunluğu (%4,8) kadındır.
- Araştırmaya katılan bireylerin çoğunun (%31,3) evlilik süreci 15 yıl ve üzeridir.
- Katılımcıların önemli bir bölümü (%75,4) anlaşılarak evlenmiştir.
- Araştırmaya katılan bireyler daha çok (%30,3) evliliğinin ilk 0-6 aylık zaman diliminde ayrı yaşamaya başlamıştır.
- Katılımcıların %37,8'i iki çocuk sahibidir.
- Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun (%34,6) eşi 33-40 yaş grubunda yer almaktadır.
- Araştırmaya katılan bireylerin çoğunun eşi (%41,2) önlisans/lisans öğrenimine sahiptir. Bunu %33,6 ile lise mezunu olanlar takip etmektedir.
- Araştırmaya katılan bireylerin çoğunun eşi (%26,4) işsizdir. Bunu %19,7 ile işçi olarak çalışanlar ve %19,2 ile memur olarak çalışanlar takip etmektedir.
- Araştırmaya İstanbul'un 39 ilçesinden katılan bireylerin çoğunluğu %9,5 oran ile (63 Kişi) Bağcılar ilçesindedir.
- Araştırmaya katılan ve şiddet deneyimlediğini bildiren bireylerin çoğunluğunu %54,6 oran ile (149 Kişi) kadınlar oluşturmuştur. Şiddet deneyimleyen erkelerin oranı ise %20 ile (78 Kişi) daha azdır. Hem kadınlarda %52,4 oran ile (78 Kişi) hem de erkeklerde %59 oran ile (46 Kişi) en fazla deneyimlendiği bildirilen şiddet türü duygusal şiddettir. İkinci sırada

kadınlarda %24,8 oran ile (37 Kişi) ve erkeklerde %32 oran ile (25 Kişi) ekonomik şiddet; üçüncü sırada kadınlarda %15,4 oran ile (23 Kişi) ve erkeklerde %5,1 oran ile (4 Kişi) fiziksel şiddet ve son sırada ise kadınlarda %7,4 oran ile (11 Kişi) ve erkeklerde %3,9 oran ile (3 Kişi) cinsel şiddet yer almaktadır.

- Kadınlar (%54,6), erkeklere (%20) göre daha fazla şiddet deneyimlemiştir.

Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulguların İncelenmesi

- Katılımcıların bağlanma biçimlerinin ölçülmesi hedeflenerek kullanılan ölçeğin puan ortalamaları incelendiğinde, İÖA “Güvenli bağlanma” alt boyut puan ortalaması $4,09 \pm 0,925$, “Korkulu bağlanma” alt boyut puan ortalaması $3,75 \pm 1,28$, “Saplantılı bağlanma” alt boyut puan ortalaması $3,83 \pm 0,920$ ve “Kayıtsız bağlanma” alt boyut puan ortalaması $4,26 \pm 1,18$ olarak bulundu.
- İlişki Ölçekleri Anketi’nden alınan puan ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde, katılımcıların en yüksek puanı “Kayıtsız bağlanma” alt boyutundan, en düşük puanı ise “Korkulu bağlanma” alt boyutundan aldıkları saptandı.
- Katılımcıların güvenli bağlanma biçiminde en yüksek puanı, ters kodlanan 17. maddeden aldıkları görüldü. “Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $5,50 \pm 1,82$ olarak bulundu. Katılımcılar yine güvenli bağlanmada en düşük puanı ise 10. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $3,36 \pm 1,92$ olarak bulundu.
- Katılımcıların kayıtsız bağlanma biçiminde en yüksek puanı, 2. maddeden aldıkları görüldü. “Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $5,14 \pm 2,00$ olarak bulundu. İkinci en yüksek puanı ise $5,08 \pm 1,98$ puan ortalaması ile 12. maddede yer alan “Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.” ifadesinin aldığı görüldü. Katılımcılar yine kayıtsız bağlanmada en düşük puanı ise 13. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $3,59 \pm 1,94$ olarak bulundu.
- Katılımcıların saplantılı bağlanma biçiminde en yüksek puanı 11. ve ters kodlanan 5. maddeden aldıkları görüldü. “11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.” ve “5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.” şeklindeki bu maddelerden alınan puan ortalaması 11. madde için $3,98 \pm 2,01$ ve 5. madde için $3,98 \pm 2,02$ olarak bulundu. Katılımcılar saplantılı bağlanmada en

düşük puanı ise 6. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $2,86 \pm 1,87$ olarak bulundu.

- Katılımcıların korkulu bağlanma biçiminde en yüksek puanı 1. maddeden aldıkları görüldü. “Başkalarına kolaylıkla güvenemem.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $4,29 \pm 2,01$ olarak bulundu. Katılımcılar korkulu bağlanmada en düşük puanı ise 14. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $3,27 \pm 1,94$ olarak bulundu.
- Puan ortalamaları doğrultusunda en yüksek puan ortalamasına sahip bağlanma biçiminin kayıtsız bağlanma olduğu ve en düşük puan ortalamasına sahip bağlanma biçiminin ise korkulu bağlanma biçimi olduğu görüldü.

Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Biçimlerine İlişkin Bulguların incelenmesi

- Katılımcıların şiddet sorumluluk biçimlerinin tespiti hedeflenerek kullanılan ölçeğin puan ortalamaları incelendiğinde, Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği “Minimize etme” alt boyut puan ortalaması $3,09 \pm 1,14$, “Şiddeti kabul etme” alt boyut puan ortalaması $2,48 \pm 0,95$, “Partneri suçlama” alt boyut puan ortalaması $2,84 \pm 1,24$ ve “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyut puan ortalaması $1,61 \pm 0,85$ olarak bulundu.
- Katılımcıların YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutunda en yüksek puanı, 7. maddeden aldıkları görüldü. “Yaptığımda bir yanlışlık yok.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $3,26 \pm 1,37$ olarak bulundu. Katılımcıların minimize etmede en düşük puanı 2. ve 4. maddelerden aldıkları belirlendi, “2-Sadece küçük bir problemdi.” ve “4-Öfkem çok azdı.” ifadeleri yer alan maddelerin puan ortalamaları sırası ile $3,04 \pm 1,51$ ve $3,04 \pm 1,48$ olarak bulundu.
- Katılımcıların YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutunda en yüksek puanı, 10. maddeden aldıkları görüldü. “Partnerime karşı agresifliğimden dolayı pişmanım.” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $2,80 \pm 1,49$ olarak bulundu. Katılımcılar şiddeti kabul etmede en düşük puanı ise 12. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Olay esnasında partnerime zarar verdim.” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $1,98 \pm 1,32$ olarak bulundu.
- Katılımcıların YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutunda en yüksek puanı, 15. maddeden aldıkları görüldü. “Partnerim beni dinleseydi böyle olmazdı” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $2,99 \pm 1,47$ olarak bulundu. Katılımcılar partneri suçlama alt boyutunda en

düşük puanı ise 16. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Partnerim damarıma bastığı için böyle oldu” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $2,74 \pm 1,47$ olarak bulundu.

- Katılımcıların YİŞSÖ “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyutunda en yüksek puanı, 17. maddeden aldıkları görüldü. “Partnerime böyle davranmam kültürümün bir parçası” şeklindeki bu maddeden alınan puan ortalaması $1,81 \pm 1,13$ olarak bulundu. Katılımcılar dışsal faktörleri suçlama alt boyutunda en düşük puanı ise 18. maddeden aldıkları görülmekte olup, “Şiddet içerikli filmler/ TV seyrettiğim için böyle oldu” ifadesi yer alan maddenin puan ortalaması $1,51 \pm 0,96$ olarak bulundu.
- Puan ortalamaları doğrultusunda şiddet sorumluluğu alt boyutlarına göre en sık şiddeti minimize etme, ikinci sırada partneri suçlama, üçüncü sırada şiddeti kabul etme ve son olarak da dışsal faktörleri suçlamanın olduğu görüldü.

Katılımcıların Bağlanma Biçimleri ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulguların İncelenmesi

- Kadınlarla erkekler arasında İÖA güvenli bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,816$). Kadınlarla erkekler arasında korkulu bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve kadınlarda korkulu bağlanma alt boyut puanının daha yüksek olduğu saptandı (**$p=0,005$**). Kadınlarla erkekler arasında saplantılı bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,735$). Kadınlarla erkekler arasında kayıtsız bağlanma alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve kadınlarda kayıtsız bağlanma alt boyut puanının daha yüksek olduğu saptandı. (**$p<0,001$**). Bu sonuçlara göre kadın katılımcıların, erkek katılımcılara kıyasla korkulu ve kayıtsız bağlanma oranları yüksek olduğu saptandı.
- Yaş grupları arasında İÖA “güvenli bağlanma” ($p=0,696$), “korkulu bağlanma” ($p=0,537$), “saplantılı bağlanma” ($p=0,705$) ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutu puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p=0,925$).
- Eğitim grupları arasında İÖA “güvenli bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**$p=0,001$**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ile üniversite gruplarında (**$p=<0,001$**) ve ilkökul ile üniversite grupları (**$p=0,022$**) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı.
- Eğitim grupları arasında İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı (**$p=0,017$**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan

kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve ilköğretim grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,013$).

- Eğitim grupları arasında İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı ($p=0,003$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,002$).
- Katılımcıların eğitim düzeylerine göre bağlanma biçimleri incelendiğinde; üniversite mezunu olanların ilkokul mezunu olanlara ve lise mezunu olanlara göre daha fazla güvenli bağlanma alt boyut puan ortalamalarına sahip olduğu belirlendi. İlköğretim mezunu olanların lise mezunu olanlara göre daha fazla saplantılı bağlanma alt boyut puan ortalamalarına, üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre daha fazla kayıtsız bağlanma alt boyut puan ortalamalarına sahip olduğu belirlendi.
- Katılımcıların medeni durumuna göre karşılaştırılmasında evlilerle boşanmışlar arasında İÖA “güvenli bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,017$). Yapılan incelemede boşanmış olan katılımcıların güvenli bağlanma alt boyut puan ortalamasının evli katılımcılara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptandı ($p<0,05$).
- Evlilerle boşanmışlar arasında İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,007$). Yapılan incelemede boşanmış olan katılımcıların kayıtsız bağlanma alt boyut puan ortalamasının evli katılımcılara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptandı ($p<0,05$).
- Evlilik süresi grupları arasında İÖA alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Evlilik şekli grupları arasında İÖA alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Çocuk sayısı grupları arasında İÖA alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Eş yaşı grupları arasında İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi ($p=0,008$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; sadece “33-40” ile “41-48” yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,008$).
- Eş eğitim grupları arasında İÖA “güvenli bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi ($p=0,001$). Farklılığın hangi grup ya da

gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite grubunun, ilköğretim ($p=0,038$) ve lise ($p=0,001$) gruplarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptandı.

- Eş eğitim grupları arasında İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiş olup ($p=0,002$), farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,002$). Eşler arasında Üniversite ve üzeri eğitim alanların kayıtsız bağlanma oranlarının, lise mezunu olanlara göre daha yüksek olduğu saptandı.
- Duygusal şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında İÖA arasında “kayıtsız bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi ($p=0,001$). Duygusal şiddet deneyimleyenlerin, duygusal şiddet deneyimlemeyenlere göre kayıtsız bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptandı.
- Fiziksel şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında İÖA alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Cinsel şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında, İÖA alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Ekonomik şiddet deneyimleyenler ve deneyimlemeyenler arasında İÖA “korkulu bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi ($p=0,010$). Ayrıca “kayıtsız bağlanma” alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı ($p<0,001$).
- İÖA Cronbach’s alpha değeri 0,604 bulundu.

Katılımcıların Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluk Algıları ile İlgili Değişkenlere İlişkin Bulguların İncelenmesi

- Kadınlarla erkekler arasında YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmış olup, incelendiğinde kadınlarda minimize etme alt boyutu puanının daha yüksek olduğu saptandı ($p=0,025$).
- Kadınlarla erkekler arasında YİŞSÖ “şiddeti kabul etme” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı ($p=0,518$).
- Kadınlarla erkekler arasında YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup, incelendiğinde kadınlarda partneri suçlama alt boyutu puanının daha yüksek olduğu saptandı ($p<0,001$).
- Kadınlarla erkekler arasında YİŞSÖ “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup, incelendiğinde kadınlarda

dışsal faktörleri suçlama puanının daha düşük olduğu saptandı ($p=0,018$).

- Eğitim grupları arasında YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi ($p<0,001$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite eğitim grubunun, ilköğretim ve lise eğitim gruplarından istatistiksel olarak farklılık gösterdiği saptandı (p değerleri sırasıyla 0,001 ve 0,001).
- Eğitim grupları arasında YİŞSÖ “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmış olup ($p=0,005$), farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; sadece lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı ($p=0,005$).
- Evliler ile boşanmışlar arasında YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup ($p=0,009$), incelendiğinde boşanmışlarda partneri suçlama alt boyutu puanının daha yüksek olduğu saptandı.
- Evlilik süresi grupları arasında YİŞSÖ alt boyut puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı.
- Evlilik şekli grupları arasında YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Çocuk sayısı grupları arasında YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı.
- Eş yaşı grupları arasında YİŞSÖ “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup ($p=0,021$), farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; “18-32” ile “41-48” yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi ($p=0,016$). “18-32” yaş grubunun “41-48” yaş grubundan daha fazla dışsal faktörleri suçladığı saptandı.
- Eş eğitim grupları arasında YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite grubunun ilköğretim ve lise gruplarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu tespit edildi (p değerleri sırasıyla $<0,001$ ve 0,003).
- Eş eğitim grupları arasında YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p=0,001$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; üniversite grubunun ilköğretim ve lise gruplarından istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu saptandı (p değerleri

sırasıyla 0,003 ve 0,015).

- Eş eğitim grupları arasında YİŞSÖ “dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (**p=0,013**). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı incelendiğinde; lise ve üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edildi (**p=0,012**).
- Duygusal şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında YİŞSÖ “minimize etme” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmış olup (**p=0,005**), duygusal şiddet görenlerde minimize etme alt boyutu puanının daha düşük olduğu tespit edildi.
- Fiziksel şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı.
- Cinsel şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında YİŞSÖ alt boyut puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı saptandı.
- Ekonomik şiddet deneyimleyenler ile deneyimlemeyenler arasında YİŞSÖ “partneri suçlama” alt boyutu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı (**p=0,006**). Ekonomik şiddet görenlerde partneri suçlama alt boyutu puanı daha düşüktür.

Katılımcıların Bağlanma Biçimlerine İlişkin Bulgular ile Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Algılarına İlişkin Bulgular Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

- YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı.
- YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında (**r=0,207; p<.001**) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında (**r=0,133; p<.001**) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Minimize etme” alt boyutu ile İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında (**r=0,226; p<.001**) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı.
- YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında (**r=0,134; p<.001**) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında (**r=0,150; p<.001**) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.

- YİŞSÖ “Şiddeti kabul etme” alt boyutu ile İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,140$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “güvenli bağlanma” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bir saptanmadı.
- YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “korkulu bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,126$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “saplantılı bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,151$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Partneri suçlama” alt boyutu ile İÖA “kayıtsız bağlanma” alt boyutu arasında ($r=0,219$; $p<.001$) zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki saptandı.
- YİŞSÖ “Dışsal faktörleri suçlama” alt boyutu ile İÖA tüm alt boyutlar; “güvenli bağlanma”, “korkulu bağlanma”, “saplantılı bağlanma” ve “kayıtsız bağlanma” alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmadı.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda sunulan öneriler;

- Kadınların, erkeklere oranla daha fazla şiddet deneyimlediği, her iki cinsiyette de en fazla deneyimlenen şiddetin duygusal şiddet olduğu belirlendi.
- Katılımcıların İÖA kapsamında en yüksek puanı “kayıtsız bağlanma” alt boyutundan, YİŞSÖ kapsamında en yüksek puanı “minimize etme” alt boyutundan aldıkları saptandı. Güvenli bağlanma ile yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı.
- Bağlanma Biçimleri ve Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu ölçeklerinin puan ortalamaları karşılaştırıldığında elde edilen korelasyon katsayıları, güvensiz bağlanma biçimlerinin artışıyla paralel olarak yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu biçimlerinin olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir ($p<0,05$).
- Elde edilen sonuçlara göre aile içi ilişkilerde şiddet deneyimi azımsanamayacak düzeydedir.
- Disiplinlerarası bakış açısıyla sahada ve akademik alanda daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç vardır. Disiplinlerarası toplumsal projelerin nicelik ve nitelik olarak artırılması, bu alana ayrılan bütçelerin ve hibe programlarının artırılması önerilebilir.
- Birey, aile ve toplum ruh sağlığı ekseninde şiddeti anlamak ve önleyici tedbirler almak gerekmektedir. Bu konuda izlem ve müdahale açısından, toplum sağlığı merkezi çalışanlarının,

aile hekimlerinin ve aile sağlığı elemanlarının bilgi ve yetki düzeylerinin arttırılması önerilebilir.

- Bu bağlamda hem kişisel hem de toplumsal düzeyde sorumluluk bilincinin gelişmesi önemlidir. Bu araştırma sonuçları göstermektedir ki şiddeti özellikle de aile içi şiddeti olduğundan daha küçük görmek/göstermek açısından en fazla inkâr yaklaşımı öne çıkmaktadır. İlkel bir olgu olan şiddetin inkârı da bu yönüyle ilkel bir savunmadır ve gerçekleri olduğu gibi görmeye engeldir. Kısırdöngüyü kırmak için kişisel ve toplumsal ekseninde daha olgun bilişsel-ruhsal düzeye geçebilmemiz gerekmektedir.
- Evlilik öncesi danışmanlık hizmetlerinin ve ebeveyn eğitimlerinin, kendini tanıma ve bağlanma içeriği ile geliştirilip daha geniş alanlara yaygınlaştırılması yararlı olacaktır.
- Ayrıca boşanma süreci ve sonrasına ilişkin daha etkin psikososyal destek hizmetleri sağlanmalıdır. Güvenli ya da güvensiz bağlanma henüz anne karnında iken belirlenmeye başlamakta, bazı aile içi şiddet deneyimlerinin de daha evlilik öncesi tanışma-görüşme dönemlerinde sinyalleri verilmektedir. Bunların anlaşılabilmesi de daha fazla bilinç ve ruhsal olgunluk gerektirmektedir. Koruyucu-önleyici yaklaşım için bu yönüyle bilinçlenme artırılmalıdır.
- Son olarak sevgi, güven ve huzur ortamına sahip sağlıklı bir insan, sağlıklı bir aile ve sağlıklı bir toplum olmanın, temel düzey insan hakkı olduğu unutulmamalıdır.

6. KAYNAKLAR

- Abalı, S. 2006. Boşanmak için başvuran kadınların evlilikteki cinsel yaşamlarını boşanma nedeni olarak görme durumları. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 146 s.
- Adams, D., Penn, P. 1981. Men in groups: The socialization and resocialization of men who batter. Paper presented at the annual meeting of the American Orthopsychiatric Association, Toronto, Ontario, 170-197 p.
- Afşar Taşdemir, A. 2015. Türkiye’de şiddetin kadın yüzü. Sosyoloji konferansları, Türkiye. Sosyoloji Konferansları, 715-753 s.
- Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E., Wall, S. 1978. Patterns of attachment. Psychology Press. New York.
- Akhan, B. 2011. Aile içi şiddetin boşanma davalarına etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul, 212 s.
- Akın, M. 2003. Aile içi şiddet. İÜHFM C. LXXI, S. (1):27-42 s.
- Akın, A., Gülşen, M., Aşut, S., Akca, M. 2012. Yakın ilişkilerde şiddet sorumluluğu ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 175-184 s.
- Akkaş, İ., Uyanık, Z. 2016. Kadına yönelik şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi. 6 Ocak-Haziran, 168, 32-42 s.
- Aktaş, Ö. 2011. Boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlükler. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, İzmir, 153 s.
- Aktaş Akoğlu, Ö., Küçükkaragöz H. 2018. A research on the reasons of divorce and difficulties encountered following divorce: A case study in İzmir, 153-172 s.

- Alagöz, A. A. 2019. 14-18 yaş arasındaki ergenlerin bağlanma biçimleri ile sosyal anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, 102 s.
- Altınay, A. G., Arat, Y. 2008. Türkiye'de kadına yönelik şiddet. Punto Baskı Çözümleri Yayıncılık, 2. Baskı. İstanbul, 200 s.
- Altunsu Sönmez Ö. 2019. Aile içi kadına yönelik şiddet ve kadınların düşündükleri. Aile Kurumuna Farklı Bakışlar. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Altuntaş, G. 2012. Boşanmış ebeynler ile boşanmamış ebeveynlerin lise birinci, ikinci, üçüncü sınıflarında okuyan çocuklarının sürekli öfke ve öfke ifade tarzı, benlik saygısı ve anksiyete düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, 184 s.
- Andrews, B., Brewin, C. R. 1990. Attributions of blame for marital violence: A study of antecedents and consequences. Journal of Marriage and The Family, 52(3):757-767 s.
- Arıkan, Ç. 1996. Halkın boşanmaya ilişkin tutumları araştırması. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.
- Arıkan, Ç. 1992. Yoksulluk, evlilikte geçimsizlik ve boşanma. Şafak Matbaacılık, Ankara, 256 s.
- Arslan, E. 2008. Bağlanma stilleri açısından ergenlerde Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Konya, 134 s.
- Artuk, M. E. 2002. Kadına yönelik cinsel istismara örnek olarak evlilik içinde ırza geçme ve fücür. 2. Baskı, İstanbul, 45 s.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. 2021. <https://www.aile.gov.tr/haberler/kadina-yonelik-siddeti-onlemede-merkez-nokta-sonim-ler/>(Erişim Tarihi:02.06.2021)

- Astin, M. C., Lawrence, K. J. and Foy, D. W. 1993. Posttraumatic stress disorder among battered women: Risk and resiliency factors. *Violence and Victims*, (8):17-28 s.
- Ataklı Yavuz, R. 2016. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ekseninde kadın istihdamı ve ekonomik şiddet. *Journal of Life Economics*, 3(3):78-99 s.
- Ayan, S. 2013. Kasten adam öldürme suçu işlemiş hükümlü erkeklerin bağlanma stillerinin, çocukluk çağı travmalarının ve öfke ifade biçimlerinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 116 s.
- Aydemir, L., Demircioğlu E. 2017. Trabzon ili Ortahisar ilçesinde yerli halkın şiddet algısı ve yaşanan şiddet gerçekliğine ilişkin sosyolojik bir araştırma. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, (22):139-160 s.
- Aydın, O. ve Baran, G. 2010. Toplumsal değişme sürecinde evlenme ve boşanma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2):117-126 s.
- Aydiner, Boylu, A. ve Öztıp, H. 2013. Tek ebeveynli aileler sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 1, 208-220 s.
- Aydoğdu, H., Olcay Çam, M. 2014. Madde kullanım bozukluğu olan ve olmayan ergenlerin bağlanma biçimleri, anne baba tutumları ve sosyal destek algıları yönünden karşılaştırılması. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, Ocak; 4(3):137-144 s.
- Ayhan, Y. 2020. Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun güvenli bağlanma ve anne babaya benzerlik ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Adli Bilimler Enstitüsü Adli Bilimler Anabilim Dalı Adli Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul. 76 s.
- Barnett, O. W. 2001. Why battered women do not leave, part 2 external inhibiting factors—Social Support and Internal Inhibiting Factors. *Trauma, Violence, & Abuse*, 2(1):3-35 s.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. 1991. “Attachment styles among young adults: a test of a four-category model”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2):226-244 s.

- Başhoğlu, Z. 2017. Aile içi şiddet mağduru annelerin ortaokul çağı çocuklarında benlik saygısı ve sosyal uyumun incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul, 98 s.
- Baykal, T. 2008. Ailede kadına yönelik fiziksel şiddet, bu şiddete ilişkin tutumlar ve kadının şiddet yaşantısı. Doktora Tezi, Ege üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, İzmir, 252 s.
- Betzig, L. 1989. Evliliğin sona ermesinin nedenleri: Kültürler arası bir çalışma. Güncel Antropoloji, 30(5):654-676 s.
- Bhasin, K. 2003. Toplumsal cinsiyet “bize yüklenen roller”. İstanbul; Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Bond, S., Bond, M. 2004. Attachment styles and violence within couples. J. Nerv. Mental Dis. 192, 857–863 p.
- Bowlby, J. 1973. Attachment and loss: Vol. 2. Seperation: Anxiety and anger. Basic Books, New York. 322-369 p.
- Bowlby J. 2012a. A secure base. parent-child attachment and healthy human development. Basic Books. Çeviren: Güneri S. Güvenli Bir Dayanak. Ebeveyn-Çocuk Bağlanması ve Sağlıklı İnsan Gelişimi. 1. Basım, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul, 25-48, 180-206 s.
- Bowlby, J. 2012b. Attachment and loss. Çeviren: Soylu TV. Bağlanma. 2. Basım, Pinhan Yayıncılık, İstanbul, 39-60, 151-191 s.
- Bowlus, A. J., Seitz, S. 2006. Domestic violence, employment, and divorce. International Economic Review, 47(4):1113-1149 s.
- Bulucu, G. D., Aymelek Çakıl, N. 2013. Kırşehir ilinde Bağbaşı mahallesinde yaşayan kadınların cinsel şiddete uğrama durumlarının belirlenmesi. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, Ağustos, 15(2):35-44 s.
- Bulut, I. 1990. Aile değerlendirme ölçeği el kitabı, Ankara, Özgüzeliş Matbaası.

- Bükecik, E. 2018. Türkiye’de yapılan çalışmalar bağlamında kadınlarda boşanmanın nedenleri (2000-2018) Sistematik Derleme, Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(2):792-804 s.
- Büyükşahin, A. 2001. Yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 182 s.
- Cankardaş Nalbantçılar, S. 2018. Yakın ilişkide psikolojik şiddet deneyimi ile travmatik stres belirtileri arasında peritratmatik sıkıntı ve kontrol kaybı ile posttravmatik duyguların aracı rolü. Doktora Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, 192 s.
- Coker, A., Smith, P. H., McKeven, R. E., Kralı, M. J. 2000. Frequency and correlates of intimate partner violence by type: Physical, sexual and psychological battering. American Journal of Public Health. Nisan, ABD.90(4):553-559 s.
- Çakır Parmaksızoglu, A. 2011. Aile içi şiddet mağduru olup boşanma sürecinde bulunan kadınlarda travma sonrası stres belirtileri ve ilişkili özellikler. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, 104 s.
- Çalışkan, M. 2019. İstanbul’da “kadına şiddet” ve “kadın cinayeti” vakalarına yönelik, nicel-nitel bir inceleme. BAİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Bahar, 19(1):221-241 s.
- Çelik, H. 2006. Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişilerarası şemalarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 317 s.
- Çetin, H. 2004. Öğrenci ergenlerin şiddete yönelik tutumları: yaş ve cinsiyete göre bir inceleme. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 99 s.
- Çetin, Ö. 2005. Suçlu ve normal ergenlerde algılanan anne-baba kabul ve reddi. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 174 s.

- Çetinkaya, B., Akbaba, S. 2011. Üniversite öğrencilerinin kendini açma davranışları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 3(4):1-18 s.
- Çimen, L. K. 2008. Türk töresinde kadın ve aile. IQ Sanat ve Yayıncılık, İstanbul, 752 s.
- Delaney, C. 2000. Tohum ve toprak. İletişim Yayınları, İstanbul, 390 s.
- Demirbilek, S., Öktem Özgür, A., Çoban, A. 2020. Şiddetle mücadelede toplumsal bir kurum olarak kadın sığınmaevleri, Sosyoekonomi, 28(46):311-348 s.
- Demirci, Ş., Günaydın, İ. G., Doğan, K. H., ve Aynacı, Y. 2005. Konya ilindeki boşanmaların retrospektif değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi, 19(1):22-28 s.
- Dinçer, G. N. 2019. 6 yaş çocuklarında bağlanma figürleriyle kurulan bağlanma biçimleri ile oyun becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, 76 s.
- Doğan, İ. 2014. Sosyoloji kavramlar ve sorunlar. Pegem Akademi, Ankara, 695 s.
- Dunham, K., Senn, C. Y. 2000. Minimizing negative experiences: Women's disclosure of partner abuse. Journal of Interpersonal Violence, 15(3):251–261 p.
- Durğun, A. 2018. Türkiye’de aile içi sorunlara yönelik sosyal politikalar ve şiddetin önlenmesi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Ocak, 1-12 s.
- Dutton, D. G. 1986. Wife assaulters’ explanation for assault: The neutralization of self-punishment. Canadian Journal of Behavioral Science, 18, 381-390 p.
- Edleson, J. L., Tolman, R. M. 1992. Intervention for men who batter: An ecological approach. Newbury Park, CA: SAGE.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı, 2013. <http://www.asayis.pol.tr/Sayfalar/AileIciSiddetMucadele.aspx> (Erişim Tarihi: 14.04.2019)

- Ergüven, S. 2019. Aile içi duygusal/psikolojik şiddeti önlemede öfke kontrolü ve dinin rolü. Yüksek Lisans Tezi, Çorum Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 161 s.
- Ersöz, A. G. 2011. Türkiye’de boşanma olgusu ve kadına yönelik aile içi şiddet ilişkisi üzerine bir değerlendirme. Sosyoloji Konferansları, (43):249-264 s.
- Faramarzi, M., Esmailsadeh, S., Mosavi, S. 2005. Prevalence and Determinants of İntimate Partner Violence in Babol City. East Mediterranean Health Journal, Islamic Republic of Iran, 11(5/6):870-879 s.
- Felson, R. B., Lane, K. J. 2009. Sexual and physical abuse, and adult crime. Aggressive behavior, Social Learning. Vol 35, 489-501 p.
- Fisher, H. E. 2004. Cinsel aşkın anatomisi. Varlık Yayınları, İstanbul, 335 s.
- Gencer, M. Z., Ağırman, E., Arıca, S. 2019. İstanbul ilinde kadına yönelik şiddet sıklığı ve kadınların şiddet algısı. Ahi Evran Med J. 3(1):18-25 s.
- GIWPS, 2018. Georgetown institute for women, peace and security and peace research institute oslo. Women, Peace and Security Index 2017/18: Tracking Sustainable Peace through Inclusion, Justice, and Security for Women. Washington, DC: GIWPS and PRIO.
- Gottman, J. M., Levenson, R. W. 2000. The timing of divorce: predicting when a couple will divorce over a 14-year period. Journal of Marriage and the Family, 62 (August), 737-745 s.
- Gökçe, B. 2020. Boşanmış ebeveynlerin boşanma nedenleri ve boşanma kararlarına ilişkin bir nitel araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 161s.
- Gökmen, D. 2009. Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşleriyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlar arasındaki psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumlarının karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji İnsan Bilimleri ve Felsefe Anabilim Dalı, İstanbul, 67 s.

- Griffin, D., Bartholomew, K. 1994a. Metaphysics of measurement: The case of adult attachment. in k. bartholomew and D. Perlman. Advances in personal relationships, Vol. 5: Attachment processes in adulthood, Jessica Kingsley in London. 17-52 p.
- Griffin, D., Bartholomew, K. 1994b. Models of the self and other, Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment, Journal of Personality and Social Psychology. 67(3):430-445 s.
- Guedes, A., Stevens, L., H. J. F., Medine, S. 2002. Gender-based violence, human Rights, and the Health Sector: Lessons from Latin America. Health and Human Rights. 6(1):177-194 p.
- Güldür, M. 2020. Romantik kıskançlık ve bağlanma stillerinin romantik ilişkilerle ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, İstanbul, 88 s.
- Gürkan, N. G. 2019. Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile çatışma çözüm stillerinin çift uyumlarını yordama gücü. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul, 126 s.
- Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgeveli, O., Budak, G. 2008. Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. Tematik yazılar toplum ve demokrasi. 2(4):51-70 s.
- Henning, K., Holdford, R. 2006. Minimization, denial, and victim blaming by batterers: How much does the truth matter? Criminal Justice and Behavior. 33, 110- 130 p.
- Işınsoy, M. 2003. İkili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantılar. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 173 s.
- İlkkaracan, P. Gülçür, L. 1996. Aile içinde kadına karşı şiddet. Sıcak Yuva Masalı. Metis Yayınları, İstanbul, 184 s.
- İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı. 2013. 2012 Yılında meydana gelen aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet, çocuk suçları ve intihar olaylarının değerlendirmesi. Asayiş Daire Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü. Ankara.

- Kahraman, M. S., Çokamay, G. 2016. Aile içi şiddet ve çocuklar üzerine etkileri. Temel Kavramlar, Güvenlik Planı Hazırlama ve Alternatif Tedavi Model Örnekleri. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi, Ağustos 8(4):321-336 s.
- Karabacak, A., Kodan Çetinkaya, S. 2015. Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 1(1):13-21 s.
- Karakurt, G., Keiley, M., Posada, G. 2013. Intimate relationship aggression in college couples: family-of-origin violence, egalitarian attitude, attachment security. J Fam Violence. 28 p.
- Karakulak, F. 2018. Çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ergenlerde saldırganlık eğilimi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 98 s.
- Karaşar, B. 2014. Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ocak, 3(1):27-49 s.
- Kelebek, G. 2016. Aile içi şiddete maruz kalarak boşanmış kadınların yaşam deneyimleri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara, 171 s.
- Kelleci, M., Gölbaşı, Z., Erbaş, N., Tuğut, N. 2009. Eş şiddetinin kadınların ruh sağlığına etkileri. Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences, 29(6), 1587-1593 s.
- Kemerli, N. 2003. Aile içinde kadına yöneltilen şiddet. Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu, 16-17 Mart 2002, Ankara. Ankara Tabip Odası Yayınları. 41-58 s.
- Kendirici, A. 2013. Evli bireylerin öfke ifade tarzları ve şiddet sorumluluğunun incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Tokat, 149 s.
- Keskin, G. S. 2013. Travmatik bir yaşantı olarak boşanma: aile içi şiddet, travmatik stres ve sosyal desteğin travma sonrası büyüme ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Uygulamalı Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara, 168 s.

- Korkut, Owen, F. 2008. Owen DW. T.C. Başbakanlık KSGM. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele. Ekim, 129-149 s.
- Kotan, Ş. T. 2016. Boşanmış ve boşanmamış ailelere sahip üniversite öğrencilerinde reddedilme duyarlılığının bağlanma biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 108 s.
- Koyuncu, A. 2001. Madde bağımlılığında intihar eğiliminin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, İstanbul, 87 s.
- Kuyumcu, B. 2005. Evli çiftlerin evlilik doyumu ile geştalt temas biçimleri, bağlanma stilleri ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 129 s.
- Laible, D. 2007. Attachment with Parents and Peers in Late Adolescence. Links with Emotional Competence and Social Behavior, Personality and Individual Differences, 43(5), 1185-1197.
- Lang, C. 2018. Bağlanma Doğum Öncesi ve Sonrası Dönemde Bağlanmanın Güçlendirilmesi. (Çev. Ed: Üzel N, Özbalcı S) Modern Tıp Kitabevi. Ankara.
- Lorenz, F. O., Simons, R. L., Conger, R. D., Elder Jr, G. H., Johnson, C., and Chao, W. 1997. Married and recently divorced mothers' stressful events and distress: Tracing change across time. Journal of Marriage and the Family, 219-232 p.
- Malle-Morrison, K., Hines, D. A. 2004. Family violence in a cultural perspective: Defining, understanding, and combating abuse. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Meins, E. 1997. Security of attachment and the social development of cognition. London: Psychology Press. Haziran, 15(2):129-144 p.
- Miller, I. W., Ryan, C. E., Keitner, G. I., Bishop, D. S., Epstein, N. B. 2000. The mcmaster approach to families: Theory, Assessment, Treatment, And Research, Journal of Family Therapy. 22,168-189 p.

- Muller, R. T., Thornback, K., Bedi, R. 2012. Attachment as a mediator between childhood maltreatment and adult symptomatology. J. Fam. Vol 27, 243-255 p.
- Olgun İzmirli, G. 2013. Isparta ili gönen ilçesinde yaşayan 15-49 yaş grubu evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve aile içi şiddet görmeye sebep olan faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta, 157 s.
- Özakkaş, T. 2013. Bütüncül psikoterapi. Litera Yayınevi, İstanbul, 472 s.
- Özden, S. 2010. Boşanma sebepleri bakımından aile içi şiddet. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Ana Bilim Dalı Özel Hukuku Bilim Dalı, İstanbul, 127 s.
- Özeren, G. S. 2018. Sağlık bilimlerinde akademik araştırmalar; bağlanma ve insan ilişkileri. Gece Kitaplığı, Ankara, 205-221 s.
- Özeren, G. S., Küçük, L., Ünsal Barlas, G., Eren, N. 2019a. Aile yapısını sağlamlaştırıcı kazanımlar. Ankara, HEGEM Vakfı Yayınları.
- Özeren, G. S., Akın, S., Ünsal Barlas, G. 2019b. Effect of parental attachment styles on interpersonal relationships in a group of nursing students. Health and Society Journal, 29: 60-75 s.
- Özeren, G. S. 2021. Aile işlevselliğine, bağlanmaya ve evlilik beklentilerine ilişkin kadınlar ve erkeklerin değerlendirmeleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Nisan, 9(115):155-165 s.
- Özgür, G. Yörükoğlu, G. Baysan Arabacı, L. 2011. Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi. 2(2):53-60 s.
- Öztürk, E. 2014. Türkiye’de aile içi şiddet ve kadın sığınma evleri. 21. Yüzyılda eğitim ve toplum, Kars, Türkiye, 3(7):39-55.
- Öztürk, Ö. 2010. Genel boşanma sebepleri. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Ana Bilim Dalı Özel Hukuk Bilim Dalı. 159 s.

- Page, A.Z., İnce, M. 2008. Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları, Aralık. (22) 81-94 s.
- Parvan, A. 2017. Changing internal representations of self and other: philosophical tools for the attachment-informed psychotherapy with perpetrators and victims of violence1. Europe PMC Funders Group. Philos Psychiatr Psychol, 24 September, 24(3):241–255.
- Patolia, N. 2013. https://www.slideshare.net/NishitaPatolia/domestic-violence-ppt-final-49638271?qid=bba39619-d5a6-4e25-b072-db40bdf22&v=&b=&from_search=1 (Erişim Tarihi:21.04.2019)
- Polat, O. 2002. <http://www.kriminoloji.com/> Prof. Dr. Oğuz POLAT (Erişim Tarihi:11.06.2019)
- Polat, O. 2004. Kriminoloji ve kriminalistik üzerine notlar. Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. AŞ, 1. Baskı. Ankara, 56-71 s.
- Polat, O. 2017. Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22 (1):15-34 s.
- Ptacek, J. 1988. Why do men batter their wives? In K. Yllo ve M. Bograd (Eds.), Feminist perspectives on wife abuse (pp. 101-118). Newbury Park, CA: SAGE
- Ramirez Hernandez, A. 2000. Training center to eradicate masculine intrafamily violence. 474 Valencia, Suite 150 San Francisco, CA 94103.
- Ramirez Hernandez, A. 2005. Training center to eradicate masculine intrafamily violence (Rev. ed.). CECEVIM, 474 Valencia, Suite 150 San Francisco, CA 94103.
- Rosenberg, M.L., Fenley M.A., Johnson D., Short L. 1997. Bridging prevention and practice: public health and family violence. Academic Medicine, 72(1):13-8.
- Rothbard, J. C., Shaver, P. R. 1994. Continuity of attachment across the life span. In. M. B. Sperling and W. H. Berman (Ed.). Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives, New York: The Guilford Press. 31–68 p.

- Sallan Gül, S. 2012. Türkiye'de kadın sığınma evleri. Erkek şiddetinden uzak yaşama açılan kapılar mı? Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 280 s.
- Salman, Ö. 2011. Aile birliğinin korunmasında aile içi şiddetin önlenmesine yönelik kamusal politikalar. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Isparta, 143 s.
- Sandberg, D. A., Valdez, C.E., Engle, J. E. 2016. Attachment anxiety as a risk factor for subsequent intimate partner violence victimization: A 6-Month Prospective Study Among College Women. Sage Journals, Volume 25, 33-49 p.
- Sardoğan, M. E., Karahan, T. F., Dicle, A. N., Menteş, Ö. 2007. Ebeveyne bağlanma düzeyine ve anne-babanın boşanma/birliktelik durumuna göre çocuklarda evlilik çatışmasını algılama biçimleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 12-23 s.
- Sarpkaya Akgül, O. 2012. Boşanmış kadınların yaşam deneyimlerine sosyolojik bakış. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 15(2):29-50 s.
- Saunders, D. G. 1982. Counseling the violent husband. In P. A. Keller & L. G. Ritt (Eds.), Innovations in clinical practice: Sarasota, FL: Professional Resource Exchange, A source book. 16-29 p.
- Sayan Karahan, A. 2012. Boşanma sonrası yaşama uyum. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara, 149 s.
- Scott, K. L., Straus, M. 2007. Denial, minimization, partner blaming, and intimate aggression in dating partners. Journal of Interpersonal Violence, 22, 851-871 p.
- Sezen, A. 2012. [http://www.bilka.org.tr/kadina-yonelik-aile-ici-siddetin-bosanma davalarin_6810.html](http://www.bilka.org.tr/kadina-yonelik-aile-ici-siddetin-bosanma-davalarin_6810.html). / Sezen Alev (Erişim Tarihi: 08.09.2018)
- Shaver, P. R., Mikulincer, M. E. 2011. Human Aggression and Violence. Causes, Manifestations, and Consequences. Washington, DC. American Psychological Association, 422 p.

- Shi, L. 2003. The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *The American Journal of Family Therapy* 31(3):143-157 p.
- Shields, N. M, Hanneke, C. R. 1983. Attribution processes in violent relationships: perceptions of violent husbands and their wives. *Journal of Applied Social Psychology*, 13, 515-527 p.
- Simpson, J.A. 1990. Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*. 59(5):971–980 s.
- Smith, P. N., Gamble, S. A., Cort, N. A., Ward, E. A., Conwell, Y., Talbot, N. L. 2012. The relationships of attachment style and social maladjustment to death ideation in depressed women with a history of childhood sexual abuse. *Journal of Clinical Psychogy*. Vol. 68(1):78-87 s.
- Soğancı, D. 2017. Bağlanma stillerinin romantik ilişki doyumu üzerindeki etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Solak, A. 2020. Kocaeli ili çocuk ve aile odaklı sosyal risk haritası projesi, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı ile Şiddetle Mücadele Vakfı (HEGEM). 289 s.
- Stewart, D. E., Robinson, G. E. 1998. A review of domestic violence and women's mental health. *Archives of Women's Mental Health*, 1, 83-89 p.
- Straus, M. A., Gelles, R. J. 1986. Societal change and change in family violence from 1795 to 1985 as revealed by two national surveys. *Journal of Marriage and the Family*, 465-479 p.
- Sümer, N., Güngör, D. 1999. Yetişkin bağlanma biçimleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*. 14 (43):71-106 s.
- Şahin, S., Bayhan, C. A. 2020. Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ekonomik boyutu. *Lectio Socialis Research Article*, January, Volume 4(1):59-74 s.

- Şipit, G. 2019. Yetişkin bireylerde bağlanma biçimlerinin duyguları ifade etme şekilleri ve empatik eğilim yeteneklerine etkiler. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi. Sosyal Bilimler enstitüsü. İstanbul, 81 s.
- Tanış, Z. İ. 2014. Yetişkinlerde bağlanma stilleri ve öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi. Sosyal Bilimler enstitüsü. İstanbul, 101 s.
- Tarhan, N. 2008. Evlilik psikolojisi. Timaş Yayınları, İstanbul, 160 s.
- Tarı Cömert, I., Ögel, K. 2014. Madde kullanan ergenlerin bağlanma stilleri. The Turkish Journal on Addictions (Addicta) 1 (1):9-26 s.
- TBMM, 2012a. Kadına ve aile bireylerine yönelik şiddet inceleme raporu. TBMM İnsan Hakları Komisyonu. 24. Dönem 2. Yasama Yılı 2011, Ankara.
- TBMM, 2012b. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6284.html> (Erişim Tarihi: 11.09.2018)
- Tılıç, R. 1997. Aile içi şiddet: bir sosyolojik yaklaşım. TODAİE Yayınları, No: 285, Ankara, 19-21 s.
- Tok, C. 2018. Ergenlerin ebeveyn bağlanma stilleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Ağustos, 11(58):10 s.
- Tonizzo, S., Howells, K., Day, A., Reidpath, D., Froyland, I. 2000. Attributions of negative partner behavior by men who physically abuse their partners. Journal of Family Violence. 15(2),155-167.
- Tutarel Kışlak, Ş., Çavuşoğlu, Ş. 2006. Evlilik uyumu, bağlanma stilleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. Aile ve Tolum Dergisi, 9 Ocak-Şubat-Mart, 8(3):8 s.
- TÜİK, 2018. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27593> (Erişim Tarihi: 25.04.2019)

- TÜİK, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2019-33708> (Erişim Tarihi: 26.02.2020)
- TÜİK, 2021. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim Tarihi: 18/05/2021)
- Uçan, Ö. 2007. Boşanma sürecinde kriz merkezine başvuran kadınların retrospektif olarak değerlendirilmesi. Klinik Psikiyatri, 10, 38-45 s.
- Uçar, M. A. 2003. Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası. Yetkin Yayınevi, Ankara, 85 s.
- UNICEF, 2006. Annual Report. Turkey. 46 s.
- Utaş Akhan, L. 2014. Hemşirelik öğrencilerinin bağlanma biçimlerinin belirlenmesi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Aralık; 4(3):191-196 s.
- Ünal, G. 2005. Aile içi şiddet. Aile ve Toplum Dergisi. 8 s.
- Vatandaş, C. 2003. Aile ve şiddet, Türkiye’de eşler arası şiddet. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyonkarahisar, 186 s.
- Velotti, P., Zobel, S. B., Rogier, G., Tambelli, R. 2018. Exploring Relationships: A systematic review on intimate partner violence and attachment. Frontiers, Volume 9. (1166): 42 p.
- Walby, S. 2012. Violence and Society. Intraduction To An Emerging Field Of Sociology. Current Sociology, 61(2):95-111.
- WHO, 2002. World Report on Violence and Health. Geneva. 360 p.
- WHO, 2005. Multicountry study on women’s health and domestic violence against women initial reports on prevalence, health outcomes and women’s reponsam, Geneva, 257 p.
- WHO, 2012. Understanding and addressing violence against women. Geneva. 12 p.
- WHO, 2021. <https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence> (Erişim Tarihi:23.05.2021)

- Xue, Y., Xu, Z. Y., Zaroff, C., Chi, P., Du, H., Ungvari, G. S., Chiu, H., Yang, Y. P., Xiang, Y. T. 2018. Associations of differentiation of self and adult attachment in individuals with anxiety-related disorders. *Perspectives in Psychiatric Care*, 54(1):54–63 p.
- Yalçın, M. 2014. Aile içi şiddet nedeniyle kadın konukevinden hizmet alan şiddet mağduru kadınlar ile kuruluştaki görev yapan meslek elemanlarının kadın konukevi hizmetlerine ilişkin değerlendirmeleri Ankara örneği. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 208 s.
- Yalçın, Ö. Erdoğan, A. 2013. Şiddet ve agresyonun nörobiyolojik, psikososyal ve çevresel nedenleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*; 5(4),388-419 s.
- Yedilioğlu, E. 2017. Yetişkinlerde bağlanma biçimlerinin depresyon, kaygı, travma ve romantik ilişkilerle ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 136 s.
- Yetim, D. Şahin, E. M. 2009. Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, Çanakkale, 2 (2):48-53 s.
- Yıldırım, A. 1998. Sıradan şiddet Türkiye'ye özgü olmayan bir sorun: kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları. *Boyut Kitapları*, İstanbul, 224 s.
- Yıldırım, N. 2004. Türkiye'de boşanma ve sebepleri. *Bilig, Sakarya*, 28:59-81.
- Yıldırım, A. 2005. Kişilerin empatik eğilimleri ile boşanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(22):233-242 s.
- Yıldız, H. 2008. İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin bağlanma biçimlerinin annelerinin bağlanma biçimleriyle karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 76 s.
- Yörükoğlu, A. 2007. Değişen toplumda aile ve çocuk. *Özgür Yayınları*, İstanbul, 280 s.
- Yun, S. H., Vonk, M. E. 2011. Development and initial validation of the intimate violence responsibility scale. *Research on Social Work Practice*. 21(5):562- 571 p.

Yücel, E., Oduncuoğlu, F. 2019. Turizm öğrencilerinin bağlanma biçimleri: lisans düzeyinde turizm öğrencilerine yönelik bir değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. (7):597-614 s.

Yüksel, Z., Öncü, B. 2016. Geçmişte kurum bakımında kalmış bireylerin kurum bakımı deneyimlerine ilişkin özellikleri ve bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2):63-77 s.

Yüksel, A. N. 2020. Aile içi ilişkilerde eş şiddetini etkileyen faktörler ve kadınların aile içi şiddet algısı Karaman ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Konya, 203 s.

EKLER

EK 1

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma “Aile İçi Şiddet Deneyimleyen ve Deneyimlemeyen Evli/Boşanmış Bireylerin Çevre ve Aile İlişkilerinde Bağlanma Düzeyi ve Şiddet Sorumluluğu” ‘nun belirlenmesi amacı ile hazırlanmıştır. Çalışmaya veri teşkil edecek olan anket sorularına vereceğiniz yanıtların size herhangi bir zararı olmayacaktır. Ankette yer alan sorulara vereceğiniz, sizin için uygun olan yanıtlar çalışmanın güvenilir ve doğru sonuçları yansıtması açısından yararlı olacaktır. Anketi doldurmadan veya doldururken sormak istediğiniz veya anlayamadığınız sorular konusunda bilgi almaktan kaçınmayınız.

Çalışmaya katılmanız gönüllülük esasına dayanıp, istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Çalışmaya kazandırılan tüm veriler araştırmacı tarafından toplanarak kaydedilecek ve kişisel verileriniz korunarak muhafaza edilecektir. Kişisel bilgileriniz hiçbir yerde belirtilmeyecek gizli kalacaktır. Araştırmaya katılımınızdan dolayı tarafınıza herhangi bir ödeme yapılmayacak ve tazminat ödenmeyecektir.

Çalışmada gönüllü katılımcının ismine yer verilmeyecek olup, verilere istatistiki olarak çalışmaya konu olan bilimsel yazıda yer verilerek yayınlanacaktır. İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun gerek görmesi halinde bilgi gizliliği muhafaza edilerek gönüllü kayıtlarına ulaşabilecektir. Gönüllünün talebi ile isterse çalışma sonuçları hakkında kendisine bilgi verilecektir.

Bu formu okudum ve gönüllü olarak bu çalışmaya katılmak istiyorum.

Katılımcı Adı Soyadı:İmza:

Görgü Tanığı Adı Soyadı:İmza:

Çalışmayı Yürüten Araştırmacı

Adı Soyadı : Semiha POLAT

Telefon Numarası : 0 544 425 37 55

Tarih :

İmza :

EK 2

KATILIMCI BİLGİ FORMU

Sayın katılımcı;

Bu çalışma aile içi şiddet deneyimleyen ve deneyimlemeyen evli/boşanmış bireylerin çevre ve aile ilişkilerinde bağlanma düzeyi ve şiddet sorumluluğunu araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın güvenilir sonuçlar vermesi için ankete vereceğiniz cevaplardaki samimiyetiniz büyük önem taşımaktadır. Ankette isminizi vermeniz gerekmemektedir. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacak olup, yalnızca bilimsel çalışmamda istatistiki verilere yer verilecektir.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

2. Kaç yaşındasınız?

3. İkamet ettiğiniz İl ve İlçe:/

4. Eğitim durumunuz nedir?

1 () Okur yazar değil 2 () Okur yazar 3 () İlkokul mezunu 4 () Ortaokul mezunu
5 () Lise mezunu 6 () Yüksek okul/Üniversite mezunu 7 () Yüksek lisans/Doktora

5. Çalışıyor musunuz?

1 () İşçi 2 () Memur 3 () Serbest, kendi işinde çalışıyor 4 () İşsiz 5 () Yevmiyeli
6 () Diğer

6. Medeni durumunuz nedir? 1 () Evli 2 () Boşanmış 3 () Boşanma süreci devam ediyor.

7. Evlilik sürenizi/evli kalınan süreyi belirtiniz :.....

8. Eşinizle hangi usule göre evlendiniz? 1 () Anlaşarak 2 () Görücü usulü 3 () Diğer.....

9. Eşinizle ayrı yaşamaya başladıysanız bu süre ne kadardır?

1 () 0-6 Ay 2 () 6-12 Ay 3 () 1-3 Yıl 4 () 3-5 Yıl 5 () 5-10 Yıl 6 () 10 Yıl ve Üzeri

10. Evliliğiniz süresince aile içi şiddete maruz kaldınız mı? Aşağıdaki örneklerden yola çıkarak cevap veriniz.

a. Duygusal/ Psikolojik Şiddet (İhmal, sevgi göstermeme, kıskançlık gösterme, reddetme, sürekli eleştiri, sözel saldırı, aşağılama, duygusal saldırı, tehdit etme, ev eşyalarına ve evcil hayvanlara zarar verme, alıkonulma v.b durumları kapsamaktadır.)

b. Fiziksel şiddet (Yumruklama, tokatlama, vurma, ısırma, çimdikleme, tekmeleme, sarsma, saçını çekme, itip kakma, yakma, yabancı cisimle yaralama, boğazını sıkma, kolunu bükme, yabancı cisimle vurma, dayak atma, eve hapsetme gibi durumları kapsamaktadır.)

c. Cinsel Şiddet (İstenmeyen cinsel davranışları yapmaya zorlama, cinsel ilişkiye zorlama, taciz etme, cinsel ilişki sırasında güç kullanma, ırza geçme, başka kişiler ile cinsel birlikteliğe zorlama, cinsel organlara zarar verme, istenmeyen evliliğe zorlanma v.b durumları kapsamaktadır.)

d. Ekonomik Şiddet (Ekonomik istismar, kişinin parasını rızası ve bilgisi dışında yönetmek, çalışmasına ve kazanç elde etmesine engel olmak, kariyer yapmalarına mâni olmak, gelirlerine el koymak, para vermemek veya gereğinden az para vermek v.b durumları kapsamaktadır.)

1 () Evet a. () b. () c. () d. ()

2 () Hayır

Birden Fazla Seçenek İşaretleyebilirsiniz.

11. Boşandı iseniz gerekçesi/gerekçeleri nedir?

1 () Aile içi şiddet 2 () Aile ve çevrenin etkisi 3 () Madde bağımlılığı 4 () Ekonomik nedenler

5 () Kültürel farklılıklar 6 () Aldatma/Aldatılma 7 () Diğer
.....

12. Çocuğunuz var mı?

1 () Hayır 2 () Evet (sayısı :)

13. Eşiniz kaç yaşındadır?

14. Eşinizin eğitim durumu nedir?

1 () Okur yazar değil 2 () Okur yazar 3 () İlkokul mezunu 4 () Ortaokul mezunu

5 () Lise mezunu 6 () Yüksek okul/Üniversite mezunu 7 () Yüksek lisans/Doktora

15. Eşiniz çalışıyor mu?

1 () İşçi 2 () Memur 3 () Serbest, kendi işinde çalışıyor 4 () İşsiz 5 () Yevmiyeli

6 () Diğer

EK 3

İlişki Ölçekleri Anketi (Relationship Scales Questionnaire; RSQ) Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç

Beni kısmen

Tamamıyla

tanımlamıyor

tanımlıyor

beni tanımlıyor

	1	2	3	4	5	6	7
1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.							
6.Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							
8.Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Başkalarına tamamiyle güvenmekte zorlanırım.							
10.Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.							
12.Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
13.Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
14.Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							

15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
18. Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.							
19. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
20. Birisi bana çok fazla yakınlaştığında rahatsızlık duyarım.							
21. Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.							
22. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
23. Terk edilmekten korkarım.							
24. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder							
25. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
26. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
27. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.							
28. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
29. Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.							
30. Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.							

EK 4**Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği**

Lütfen yakın bir zamanda partnerinizle yaşadığınız şiddet içeren bir sorun veya tartışmayı düşünün ve aşağıdaki soruları bu olaya göre cevaplandırın. Her sorunun karşısında bulunan; (1) Hiç Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum anlamına gelmektedir.						
1	Ciddi değildi	1	2	3	4	5
2	Sadece küçük bir problemdi	1	2	3	4	5
3	Yaptığım çok önemli bir şey değil	1	2	3	4	5
4	Öfkem çok azdı	1	2	3	4	5
5	Öfkeli olmak ile ilgili problemim yok	1	2	3	4	5
6	Aslında hiçbir şey yapmadım	1	2	3	4	5
7	Yaptığımda bir yanlışlık yok	1	2	3	4	5
8	Yaptığım şey partnerime karşı bir agresiflikti	1	2	3	4	5
9	Olay boyunca öfkeliydim	1	2	3	4	5
10	Partnerime karşı agresifliğimden dolayı pişmanım	1	2	3	4	5
11	Yaptığım şey partnerime zarar verdi	1	2	3	4	5
12	Olay esnasında partnerime zarar verdim	1	2	3	4	5
13	Bu gerçekten partnerimin suçuydu	1	2	3	4	5
14	Böyle davranmama partnerim sebep oldu	1	2	3	4	5
15	Partnerim beni dinleseydi böyle olmazdı	1	2	3	4	5
16	Partnerim damarıma bastığı için böyle oldu	1	2	3	4	5
17	Partnerime böyle davranmam kültürümün bir parçası	1	2	3	4	5
18	Şiddet içerikli filmler/ TV seyrettiğim için böyle oldu	1	2	3	4	5
19	Dini görüşüm böyle davranmama yol açtı	1	2	3	4	5
20	İşyerimdeki bir şey veya birileri yüzünden böyle oldu	1	2	3	4	5

İZİNLER

← Re: Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği

① İzleme bayrağı. 2.01.1 tarihinde başlayacak. 2.01.1 tarihinde sona erecek.

① Bu iletiyi 22.10.2020 Per 17:27 tarihinde iletiniz

Ahmet Akın <aakin@sakarya.edu.tr>
22.10.2020 Per 17:09
Kime: Siz

Ölçek ektedir kullanabilirsiniz

22 Eki 2020 Per 19:45 tarihinde Semiha Abat <semaabat@hotmail.com> şunu yazdı:
Merhaba sayın hocam, ben Semiha Polat. Sinop Üniversitesi Disiplinlerarası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı yüksekisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda Türkçe uyarlamasını yaparak bizlere kazandırmış olduğunuz Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeğini kullanmak için yazınıza ihtiyacım var. Saygılar sunarım... Daha öncede yazmıştım yazılı olarak onay vermenizi arz ediyorum.

[Android için Outlook'u](#) edinin

Outlook

Ara

Şimdi Toplantı Yapın

Tarayıcınız Outlook.com uygulamasının varsayılan e-posta işleyicisi olarak ayarlanmasını destekliyor. Şimdi deneyin Daha sonra yeniden sor Tekrar gösterme

Yeni İlet

Yanıtla Sil Arşivle Gereksiz Sürüp Taşı Kategorilere Ayır Etele

Klasörler

Gelen Kutusu 312

Gereksiz E-pos... 74

Taslaklar 25

Gönderilmiş Öğeler

Sililmiş Öğeler 14

Arşiv

Notlar

academica

Conversation Hist...

Unwanted 1

Yeni klasör

Gruplar

← Re: Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği

① İzleme bayrağı.

① Bu iletiyi 22.10.2020 Per 15:57 tarihinde iletiniz

Ahmet Akın <aakin@sakarya.edu.tr>
13.10.2019 Paz 20:32
Kime: Siz

42. yakın ilişkilerde şidde...
51 KB

Prof. Dr. Ahmet Akın
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilimdalı

13 Eki 2019 Paz 23:30 tarihinde Semiha Abat <semaabat@hotmail.com> şunu yazdı:
Merhaba sayın hocam, ben Semiha Polat. Sinop Üniversitesi Disiplinlerarası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı yüksekisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda Türkçe uyarlamasını yaparak bizlere kazandırmış olduğunuz Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği'ne ve kullanmak için yazınıza ihtiyacım var. Saygılar sunarım...

Virus bulunmuyor: [www.avast.com](#)

Yanıtla İlet

← Re: Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeği

① İzleme bayrağı. 2.01.1 tarihinde başlayacak. 2.01.1 tarihinde sona erecek.

① Bu iletiyi 22.10.2020 Per 17:27 tarihinde iletiniz

Ahmet Akın <aakin@sakarya.edu.tr>
22.10.2020 Per 17:09
Kime: Siz

Ölçek ektedir kullanabilirsiniz

22 Eki 2020 Per 19:45 tarihinde Semiha Abat <semaabat@hotmail.com> şunu yazdı:
Merhaba sayın hocam, ben Semiha Polat. Sinop Üniversitesi Disiplinlerarası Çevre Sağlığı Anabilim Dalı yüksekisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda Türkçe uyarlamasını yaparak bizlere kazandırmış olduğunuz Yakın İlişkilerde Şiddet Sorumluluğu Ölçeğini kullanmak için yazınıza ihtiyacım var. Saygılar sunarım... Daha öncede yazmıştım yazılı olarak onay vermenizi arz ediyorum.

[Android için Outlook'u](#) edinin

ETİK KURUL KARARI

T.C.
SINOP ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönetim Kurulu Kararları

Toplantı Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
02.12.2019	05	2019/46

Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönetim Kurulu Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Nuri DİCLE başkanlığında 02.12.2019 tarihinde 12.00-13.00 saatleri arasında Eğitim Fakültesi Toplantı Salonunda toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

KARAR NO:2019/46

Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Semiha POLAT'ın 15.10.2019 tarihinde Rektörlük Makamına verdiği dilekçesi ile ilgili görüşüldü.

Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Semiha POLAT ve Sağlık Yüksekokulu öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Gül Sultan ÖZEREN'in "Aile İçi Şiddet Deneyimleyen ve Deneyimlemeyen Evli/Boşanmış Bireylerin Çevre ve Aile İlişkilerinde Bağlanma Düzeyi ve Şiddet Sorumluluğu" başlıklı çalışmasının ve çalışmada kullanacağı aşağıda örneği verilmiş beş (5) sayfalık ölçme araçlarının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvuruca ait olmak üzere Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönergesine uygun olduğunun kabulüne ve sonucun Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Semiha POLAT'a bildirmek üzere Rektörlük Makamına arzına oybirliği ile karar verildi.

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı Formu

1. Araştırmanın amacı ve kapsamı

2. Araştırmanın etik değerleri

3. Araştırmanın etik değerleri

4. Araştırmanın etik değerleri

5. Araştırmanın etik değerleri

6. Araştırmanın etik değerleri

7. Araştırmanın etik değerleri

8. Araştırmanın etik değerleri

9. Araştırmanın etik değerleri

10. Araştırmanın etik değerleri

11. Araştırmanın etik değerleri

12. Araştırmanın etik değerleri

13. Araştırmanın etik değerleri

14. Araştırmanın etik değerleri

15. Araştırmanın etik değerleri

16. Araştırmanın etik değerleri

17. Araştırmanın etik değerleri

18. Araştırmanın etik değerleri

19. Araştırmanın etik değerleri

20. Araştırmanın etik değerleri

21. Araştırmanın etik değerleri

22. Araştırmanın etik değerleri

23. Araştırmanın etik değerleri

24. Araştırmanın etik değerleri

25. Araştırmanın etik değerleri

26. Araştırmanın etik değerleri

27. Araştırmanın etik değerleri

28. Araştırmanın etik değerleri

29. Araştırmanın etik değerleri

30. Araştırmanın etik değerleri

31. Araştırmanın etik değerleri

32. Araştırmanın etik değerleri

33. Araştırmanın etik değerleri

34. Araştırmanın etik değerleri

35. Araştırmanın etik değerleri

36. Araştırmanın etik değerleri

37. Araştırmanın etik değerleri

38. Araştırmanın etik değerleri

39. Araştırmanın etik değerleri

40. Araştırmanın etik değerleri

41. Araştırmanın etik değerleri

42. Araştırmanın etik değerleri

43. Araştırmanın etik değerleri

44. Araştırmanın etik değerleri

45. Araştırmanın etik değerleri

46. Araştırmanın etik değerleri

47. Araştırmanın etik değerleri

48. Araştırmanın etik değerleri

49. Araştırmanın etik değerleri

50. Araştırmanın etik değerleri

51. Araştırmanın etik değerleri

52. Araştırmanın etik değerleri

53. Araştırmanın etik değerleri

54. Araştırmanın etik değerleri

55. Araştırmanın etik değerleri

56. Araştırmanın etik değerleri

57. Araştırmanın etik değerleri

58. Araştırmanın etik değerleri

59. Araştırmanın etik değerleri

60. Araştırmanın etik değerleri

61. Araştırmanın etik değerleri

62. Araştırmanın etik değerleri

63. Araştırmanın etik değerleri

64. Araştırmanın etik değerleri

65. Araştırmanın etik değerleri

66. Araştırmanın etik değerleri

67. Araştırmanın etik değerleri

68. Araştırmanın etik değerleri

69. Araştırmanın etik değerleri

70. Araştırmanın etik değerleri

71. Araştırmanın etik değerleri

72. Araştırmanın etik değerleri

73. Araştırmanın etik değerleri

74. Araştırmanın etik değerleri

75. Araştırmanın etik değerleri

76. Araştırmanın etik değerleri

77. Araştırmanın etik değerleri

78. Araştırmanın etik değerleri

79. Araştırmanın etik değerleri

80. Araştırmanın etik değerleri

81. Araştırmanın etik değerleri

82. Araştırmanın etik değerleri

83. Araştırmanın etik değerleri

84. Araştırmanın etik değerleri

85. Araştırmanın etik değerleri

86. Araştırmanın etik değerleri

87. Araştırmanın etik değerleri

88. Araştırmanın etik değerleri

89. Araştırmanın etik değerleri

90. Araştırmanın etik değerleri

91. Araştırmanın etik değerleri

92. Araştırmanın etik değerleri

93. Araştırmanın etik değerleri

94. Araştırmanın etik değerleri

95. Araştırmanın etik değerleri

96. Araştırmanın etik değerleri

97. Araştırmanın etik değerleri

98. Araştırmanın etik değerleri

99. Araştırmanın etik değerleri

100. Araştırmanın etik değerleri

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı Formu

1. Araştırmanın amacı ve kapsamı

2. Araştırmanın etik değerleri

3. Araştırmanın etik değerleri

4. Araştırmanın etik değerleri

5. Araştırmanın etik değerleri

6. Araştırmanın etik değerleri

7. Araştırmanın etik değerleri

8. Araştırmanın etik değerleri

9. Araştırmanın etik değerleri

10. Araştırmanın etik değerleri

11. Araştırmanın etik değerleri

12. Araştırmanın etik değerleri

13. Araştırmanın etik değerleri

14. Araştırmanın etik değerleri

15. Araştırmanın etik değerleri

16. Araştırmanın etik değerleri

17. Araştırmanın etik değerleri

18. Araştırmanın etik değerleri

19. Araştırmanın etik değerleri

20. Araştırmanın etik değerleri

21. Araştırmanın etik değerleri

22. Araştırmanın etik değerleri

23. Araştırmanın etik değerleri

24. Araştırmanın etik değerleri

25. Araştırmanın etik değerleri

26. Araştırmanın etik değerleri

27. Araştırmanın etik değerleri

28. Araştırmanın etik değerleri

29. Araştırmanın etik değerleri

30. Araştırmanın etik değerleri

31. Araştırmanın etik değerleri

32. Araştırmanın etik değerleri

33. Araştırmanın etik değerleri

34. Araştırmanın etik değerleri

35. Araştırmanın etik değerleri

36. Araştırmanın etik değerleri

37. Araştırmanın etik değerleri

38. Araştırmanın etik değerleri

39. Araştırmanın etik değerleri

40. Araştırmanın etik değerleri

41. Araştırmanın etik değerleri

42. Araştırmanın etik değerleri

43. Araştırmanın etik değerleri

44. Araştırmanın etik değerleri

45. Araştırmanın etik değerleri

46. Araştırmanın etik değerleri

47. Araştırmanın etik değerleri

48. Araştırmanın etik değerleri

49. Araştırmanın etik değerleri

50. Araştırmanın etik değerleri

51. Araştırmanın etik değerleri

52. Araştırmanın etik değerleri

53. Araştırmanın etik değerleri

54. Araştırmanın etik değerleri

55. Araştırmanın etik değerleri

56. Araştırmanın etik değerleri

57. Araştırmanın etik değerleri

58. Araştırmanın etik değerleri

59. Araştırmanın etik değerleri

60. Araştırmanın etik değerleri

61. Araştırmanın etik değerleri

62. Araştırmanın etik değerleri

63. Araştırmanın etik değerleri

64. Araştırmanın etik değerleri

65. Araştırmanın etik değerleri

66. Araştırmanın etik değerleri

67. Araştırmanın etik değerleri

68. Araştırmanın etik değerleri

69. Araştırmanın etik değerleri

70. Araştırmanın etik değerleri

71. Araştırmanın etik değerleri

72. Araştırmanın etik değerleri

73. Araştırmanın etik değerleri

74. Araştırmanın etik değerleri

75. Araştırmanın etik değerleri

76. Araştırmanın etik değerleri

77. Araştırmanın etik değerleri

78. Araştırmanın etik değerleri

79. Araştırmanın etik değerleri

80. Araştırmanın etik değerleri

81. Araştırmanın etik değerleri

82. Araştırmanın etik değerleri

83. Araştırmanın etik değerleri

84. Araştırmanın etik değerleri

85. Araştırmanın etik değerleri

86. Araştırmanın etik değerleri

87. Araştırmanın etik değerleri

88. Araştırmanın etik değerleri

89. Araştırmanın etik değerleri

90. Araştırmanın etik değerleri

91. Araştırmanın etik değerleri

92. Araştırmanın etik değerleri

93. Araştırmanın etik değerleri

94. Araştırmanın etik değerleri

95. Araştırmanın etik değerleri

96. Araştırmanın etik değerleri

97. Araştırmanın etik değerleri

98. Araştırmanın etik değerleri

99. Araştırmanın etik değerleri

100. Araştırmanın etik değerleri

T.C.
SINOP ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Yönetim Kurulu Kararları

Toplantı Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
02.12.2019	05	2019/46

KATILIMCI KİMLİK FORMU	
Bu formu doldurarak ve kimlik belgelerinizi (kimlik, pasaport, vize, vb.) ile birlikte toplantıya katılmaya hak kazanmış olursunuz. Katılıma katılmak istiyorsanız, bu formu doldurarak toplantıya katılmaya hak kazanmış olursunuz. Katılıma katılmak istiyorsanız, bu formu doldurarak toplantıya katılmaya hak kazanmış olursunuz.	
1. Adınız Soyadınız: _____	
2. Doğum Yılı: _____	
3. Doğum Yeri: _____	
4. Eğitim Durumu: _____	
5. Mesleki Durumu: _____	
6. Çalıştığınız Kurum: _____	
7. Çalıştığınız Kurumun Adresi: _____	
8. Çalıştığınız Kurumun Telefon Numarası: _____	
9. Çalıştığınız Kurumun E-posta Adresi: _____	
10. Çalıştığınız Kurumun Web Sitesi: _____	
11. Çalıştığınız Kurumun Sosyal Medya Hesapları: _____	
12. Çalıştığınız Kurumun Diğer Bilgileri: _____	
13. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Adı: _____	
14. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Sayısı: _____	
15. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Tarihi: _____	
16. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Durumu: _____	
17. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun İçeriği: _____	
18. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Değerlendirilmesi: _____	
19. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Sonuçları: _____	
20. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Diğer Bilgileri: _____	

1. Adınız Soyadınız: _____

2. Doğum Yılı: _____

3. Doğum Yeri: _____

4. Eğitim Durumu: _____

5. Mesleki Durumu: _____

6. Çalıştığınız Kurum: _____

7. Çalıştığınız Kurumun Adresi: _____

8. Çalıştığınız Kurumun Telefon Numarası: _____

9. Çalıştığınız Kurumun E-posta Adresi: _____

10. Çalıştığınız Kurumun Web Sitesi: _____

11. Çalıştığınız Kurumun Sosyal Medya Hesapları: _____

12. Çalıştığınız Kurumun Diğer Bilgileri: _____

13. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Adı: _____

14. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Sayısı: _____

15. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Tarihi: _____

16. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Durumu: _____

17. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun İçeriği: _____

18. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Değerlendirilmesi: _____

19. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Sonuçları: _____

20. Çalıştığınız Kurumun Etik Kurulunun Diğer Bilgileri: _____

ÖZGEÇMİŞ

1. Kişisel Bilgiler

Ad Soyad Semiha POLAT

2. Eğitim Bilgileri

Önlisans Anadolu Üniversitesi/Açıköğretim Fakültesi/Laborant ve Veteriner Sağlık Programı

Lisans Atatürk Üniversitesi/Açıköğretim Fakültesi/Sağlık Yönetimi Programı

Yüksek Lisans Sinop Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Disiplinler Arası Çevre Sağlığı Tezli Yüksek Lisans Programı Anabilim Dalı

Doktora -

3. İş Deneyimi

20.04.2000-12.03.2002 Özel Antalya Hastanesi

14.03.2002-19.04.2002 Özel Antalya Deva Hastanesi

23.04.2002-31.12.2003 Özel Lara Hastanesi

14.01.2004-15.07.2004 Sivas Altınyayla Deliilyas Sağlık Ocağı

28.07.2004-29.11.2004 Şanlıurfa Merkez Ertuğrulgazi Sağlık Ocağı

13.12.2004-16.07.2010 İstanbul Beşiktaş Şaban Gündeş Sağlık Ocağı

01.08.2010-29.07.2013 Çanakkale Ayvacık İlçe Sağlık Müdürlüğü Tuzla Sağlık Evi

16.08.2013-09.09.2013 Sinop Boyabat Toplum Sağlığı Merkezi

23.09.2013-31.08.2018 Sinop Merkez Toplum Sağlığı Merkezi

14.09.2018-29.04.2019 İstanbul Bakırköy İlçe Sağlık Müdürlüğü

29.04.2020 tarihinden itibaren İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Başkanlığında çalışmaya devam ediyorum.

4. Yayınlar, Çalışmalar

Makale -

Bildiri -

Proje -